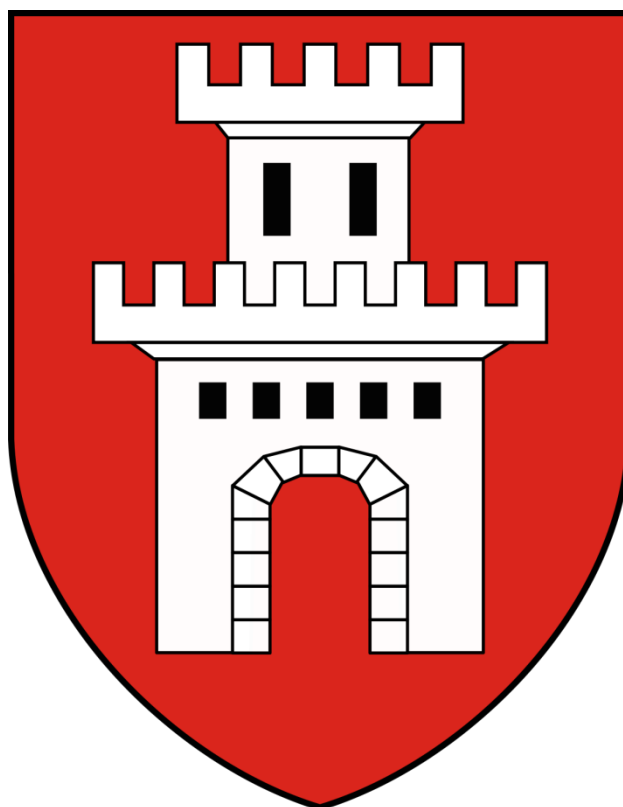

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA
GMINY WYSOKA
NA LATA 2022-2027**

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	5
1. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII	7
2. PODSTAWY PRAWNE	10
3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	14
3.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE	14
3.2. DOKUMENTY KRAJOWE	16
3.3. DOKUMENTY REGIONALNE	17
4. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	17
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY WYSOKA	21
1. POŁOŻENIE	21
2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	21
3. RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA	23
4. EDUKACJA I WYCHOWANIE	27
5. KULTURA, SPORT I REKREACJA	29
6. OPIEKA ZDROWOTNA	31
7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	31
8. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	32
9. POMOC SPOŁECZNA	33
10. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	41
III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	42
1. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW	42
1.1. STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	42
1.2. PROBLEM ALKOHOLOWY	43
1.3. PROBLEM NIKOTYNOWY	47
1.4. PROBLEM NARKOTYKOWY	51
1.5. PROBLEM PRZEMOCY	55
1.6. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE	59
1.7. UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH	61
1.8. ZDROWIE	64
1.9. KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH	66
2. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	69
2.1. STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	69
2.2. PROBLEM ALKOHOLOWY	72

2.3. PROBLEM NIKOTYNOWY	76
2.4. PPROBLEM NARKOTYKOWY	79
2.5. PROBLEM PRZEMOCY	81
2.6. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE	86
2.7. UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH	88
2.8. RYNEK PRACY	90
2.9. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	93
2.10. ZDROWIE	94
2.11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	96
IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE WYSOKA	98
1. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	98
2. WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ	104
3. ZDROWIE PSYCHICZNE	108
4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	111
5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	118
6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	123
7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	126
8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	131
9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI	135
10. ANALIZA SWOT	137
V. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	141
1. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	142
2. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	143
3. RAMY FINANSOWE STRATEGII	157
4. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	158
5. SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII	159
6. KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII	160
7. MONITORING I EWALUACJA	161
V. WNIOSKI I PODSUMOWANIE	165
VI. BIBLIOGRAFIA	168
VII. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	170
1. SPIS RYSUNKÓW	170
2. SPIS TABEL	170
3. SPIS WYKRESÓW	173

Wykaz skrótów:

BP – Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Wysoka im. Antoniego Bednarskiego

DPS – Dom Pomocy Społecznej

MGKRPA – Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
i Przeciwdziałania Narkomanii

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KCPU – Krajowe Centrum Pomocy Uzależnień

MGOPS – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

OUK – Ośrodek Upowszechniania Kultury w Wysokiej

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PP – Posterunek Policji w Wysokiej

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

UMiG – Urząd Miasta i Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

I. WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy³. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

³ Występujące w tekście sformułowanie „Gmina” dotyczy każdorazowo „Miasta i Gminy Wysoka”.

podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowania jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, wyniki przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową zawierającą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, system wdrażania, monitoring, ewaluację, zakładane rezultaty i ramy finansowe. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,

- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Wysoka dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych⁴.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowane na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcie w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwi pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

⁴ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

LP.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest Analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.
2	Diagnoza problemów społecznych	Przedstawienie wyników badań ankietowych wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów.
3	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
4	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
5	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i organizacjom pozarządowym odpowiednie wspieranie oraz wzmacnianie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy

decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań mieszkańców Gminy oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania ich potencjału.

2. PODSTAWY PRAWNE

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurystyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *„opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka⁵”*.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
(Dz. U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego
i wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy
zastępczej
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin
„Za życiem”
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 615),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do
alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 633),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),

6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 377),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2021),
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
9. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 (M.P. z 2018 r. poz. 1007),
10. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2354 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1108 z późn. zm.).

3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej, zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, Kraju, Regionalnym oraz Lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁶.

3.2. DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku), której głównym celem jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁷. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
 1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

⁶ Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

⁷ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
 1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

3.3. DOKUMENTY REGIONALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka są: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku – wraz z Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym oraz ze Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Pilskiego na lata 2015-2025.

4. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁸. Diagnozę społeczną przeprowadza się w celu:

⁸ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

- identyfikacji przyczyn wywołujących sytuacje problemowe,
- rozpoznania wzajemnych związków pomiędzy problemami i kwestiami społecznymi,
- wskazania skali problemów społecznych w danym układzie administracyjnym,
- identyfikacji regionalnych, lokalnych uwarunkowań problemów społecznych,
- analizy podejmowanych działań zmierzających do rozwiązania sytuacji problemowej lub jej złagodzenia,
- wskazania proponowanych rozwiązań przez politykę społeczną regionu.

METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH

Niniejsza diagnoza realizowana na zlecenie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród mieszkańców Gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- rozpoznania problemów występujących wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy,
- wskazania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu występujących problemów,
- ukazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Poniżej zaprezentowane zostały problemy społeczne, do których odnosił się zakres prac badawczych:

- problem alkoholowy (alkoholizm),
- problem nikotynowy (nikotynizm),
- problem narkotykowy (narkomania),
- profilaktyka,
- problem przemocy w rodzinie,
- rynek pracy,
- hazard,

- korzystanie z urządzeń elektronicznych,
- bezpieczeństwo publiczne,
- zdrowie psychiczne.

WYBÓR METOD I TECHNIK BADAWCZYCH

Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁹. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe.

Badania wśród wszystkich grup zostały wykonane zgodnie z metodologią ilościową. Zarówno w przypadku uczniów jak i dorosłych mieszkańców zastosowano badanie ankietowe za pomocą techniki CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interviews*). Technika ta polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

DOBÓR PRÓBY

Najczęściej badana przez nas zbiorowość jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, powinniśmy kierować się tym, jaki jest cel naszych badań. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania zostały przeprowadzone w styczniu 2022 roku i wzięły w nich udział łącznie 172 osoby. Poniższy rysunek przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

⁹ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

Rysunek 1. Struktura próby badawczej

PRÓBA BADAWCZA	
Dorośli mieszkańcy	Uczniowie
105 osób	67 osób

NARZĘDZIA BADAWCZE

Do przeprowadzenia badań wykorzystany został kwestionariusz ankiety, czyli gotowy formularz z pytaniami skierowanymi do respondentów.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta.

Wyniki przedstawione w Strategii mają charakter procentowy. Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 2%).

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY WYSOKA

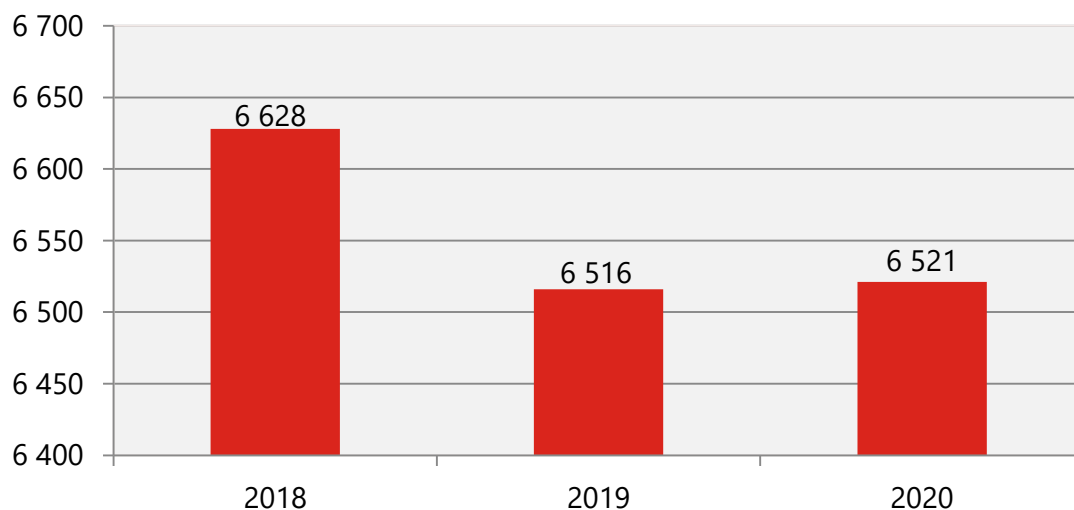
1. POŁOŻENIE

Wysoka to gmina miejsko-wiejska położona w województwie wielkopolskim, w powiecie pilskim. Jej teren zajmuje powierzchnię 123,04 km², co stanowi 9,71% powierzchni powiatu. Gmina Wysoka graniczy z siedmioma innymi jednostkami: Białośliwie, Kaczory, Krajenka, Łobzenica, Miasteczko Krajeńskie, Wyrzysk oraz Złotów.

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Gminę Wysoka zamieszkuje 6 521 osób (stan na 31.12.2020 roku). Na przestrzeni omawianych lat liczba mieszkańców ulegała wahaniom. W stosunku do 2018 roku zmalała o 1,6%, z kolei w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła jedynie o 0,1%.

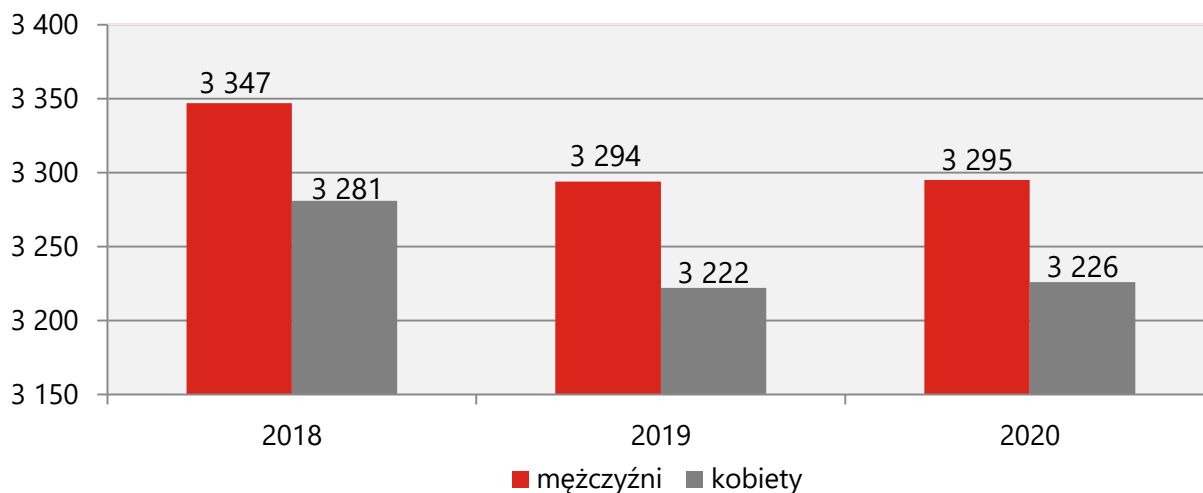
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Wysoka w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Wysoka jest nieznacznie większa od liczby kobiet – stanowią oni bowiem 50,5% (3 295 mężczyzn) ogólnej liczby ludności Gminy, natomiast kobiety 49,5% (3 226 kobiet). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 98, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 98 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Wysoka na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Wysoka dodatni i wynosi 1 (stan na koniec 2020 roku), co odpowiada przyrostowi naturalnemu 0,15 na 1000 mieszkańców. Jest to wartość większa w porównaniu do wartości w całej Polsce (-3,18) oraz w województwie wielkopolskim, gdzie wynosi -1,18. Na poziomie powiatu wartość przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców kształtuje się na poziomie -2,85. Na przestrzeni lat 2018-2020 przyrost naturalny w gminie Wysoka ulegał wahaniom, najmniejszy był w 2018 roku kiedy przyjął wartość -8. W kolejnych latach jego wartość prezentowała się na dodatnim poziomie, w 2019 roku wyniosła 14, z kolei w 2020 roku 1.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Wysoka na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
urodzenia żywe	69	78	69
zgony	77	64	68
przyrost naturalny	-8	14	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Wysoka według ekonomicznych grup wieku w 2020 roku przedstawiała się następująco:

- 20,3% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 17 roku życia;
- 60,7% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 19,0% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Wysoka. Na przestrzeni lat 2018-2020 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym ulegał spadkowi. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się nieco odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,5% w wieku produkcyjnym oraz 22,3% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach)

wyszczególnienie	2018	2019	2020
wiek przedprodukcyjny	20,5	20,5	20,3
wiek produkcyjny	62,4	61,3	60,7
wiek poprodukcyjny	17,0	18,2	19,0

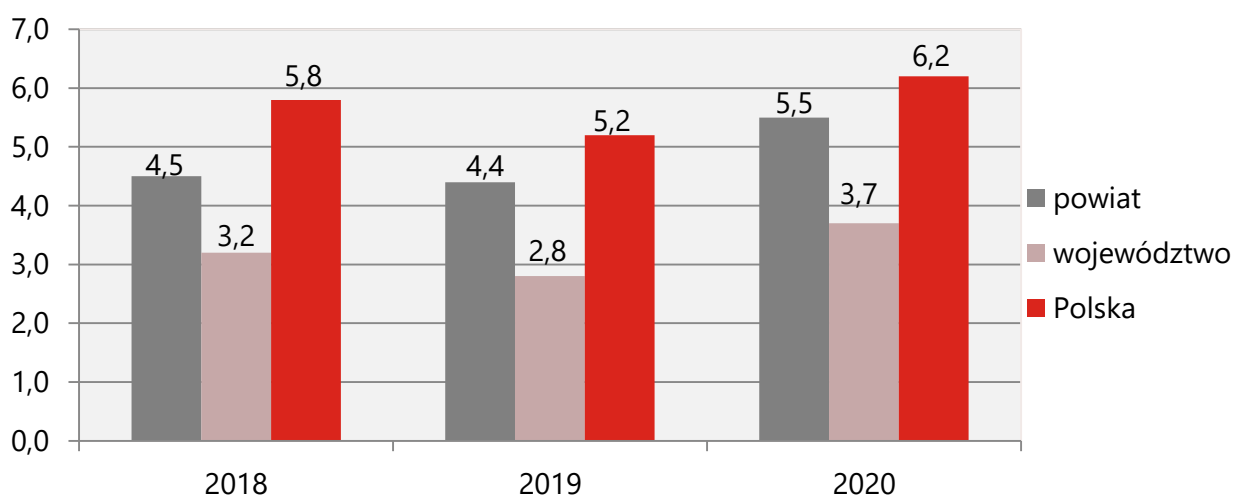
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

3. RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie pilskim. W 2020 roku wynosiła 5,5%, a więc była znacznie większa niż

stopa bezrobocia rejestrowana w województwie wielkopolskim, z kolei mniejsza w porównaniu do całej Polski. Na przestrzeni omawianych lat stopa bezrobocia w powiecie pilskim ulegała wahaniom, a największą wartość przyjęła w 2020 roku. Wahania zaobserwować można również w zakresie stopy bezrobocia dla województwa wielkopolskiego, jak całego kraju. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie pilskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

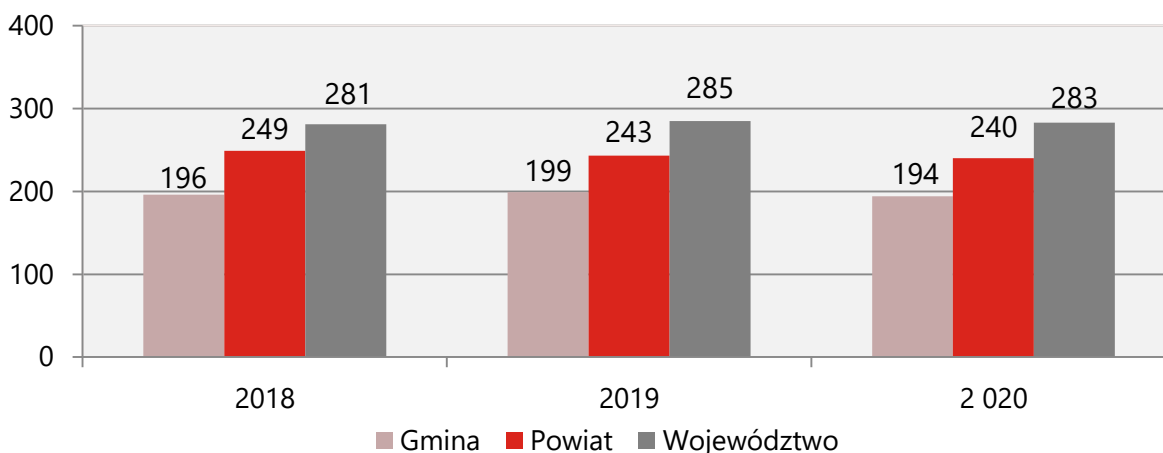

Źródło: <https://pila.praca.gov.pl/>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2020 rok, w gminie Wysoka na 1000 mieszkańców pracowały 194 osoby¹⁰. Na przestrzeni lat 2018-2019 wskaźnik ten uległ wzrostowi, ale ostatecznie w 2020 zmniejszył się i przyjął najmniejszą wartość. Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w Gminie znacznie mniejsza niż w całym powiecie pilskim oraz województwie wielkopolskim.

¹⁰ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

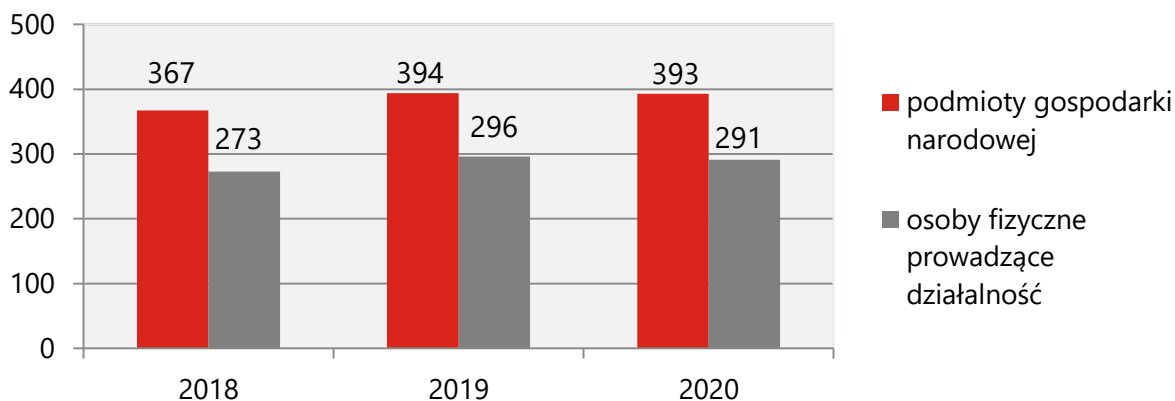
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Wysoka w porównaniu do powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Wysoka pod koniec 2020 roku w rejestrze REGON zarejestrowane były łącznie 393 podmioty gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 291. Podobnie sytuacja wyglądała w 2019 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 296, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 394. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Wysoka ulegała wahaniom.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Wysoka w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym (65 podmiotów), budownictwie (57 podmiotów) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (42 podmioty). Ważnymi sekcjami są również: przetwórstwo przemysłowe (34 podmioty) oraz pozostała działalność usługowa (21 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz górnictwo i wydobywanie (po 1 podmiocie).

Tabela 4. Rodzaje prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Wysoka (stan na koniec 2020 roku)

<i>sekcja</i>	<i>liczba</i>
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	65
budownictwo – sekcja F	57
transport i gospodarka magazynowa – sekcja H	42
przetwórstwo przemysłowe – sekcja C	34
pozostała działalność usługowa – sekcja S, T, U	21
opieka zdrowotna i pomoc społeczna – sekcja Q	16
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – sekcja M	15
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo – sekcja A	14
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – sekcja N	7
edukacja – sekcja P	6
informacja i komunikacja – sekcja J	3
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – sekcja I	3
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – sekcja R	2
działalność finansowa i ubezpieczeniowa – sekcja K	2
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – L	2
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – D	1
górnictwo i wydobywanie – B	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Wysoka według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 373 (stan na koniec 2020 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 17. Działalność prowadzą również 2 średnie przedsiębiorstwa zatrudniających 50-249 pracowników oraz 1 duże przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 250 osób.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Wysoka według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku)

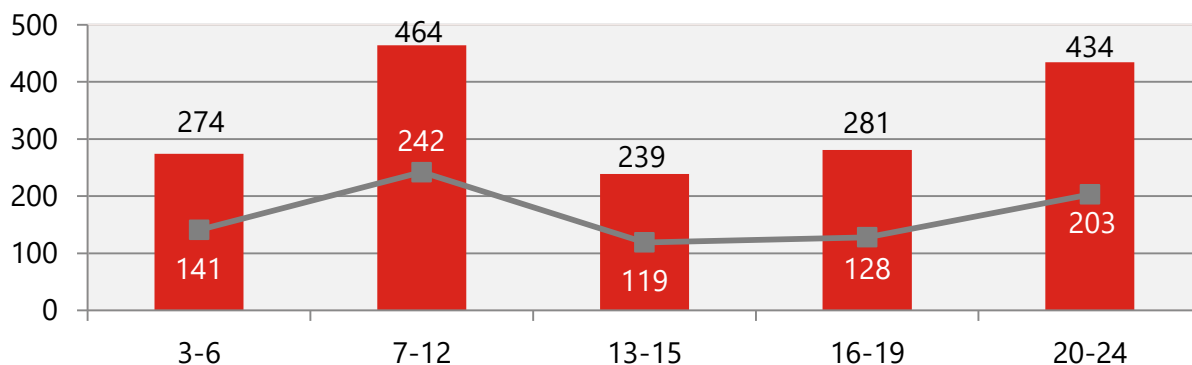

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2020 roku było 1 692 mieszkańców gminy Wysoka, w tym 49% stanowiły kobiety, a 51% mężczyźni. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (464 osoby). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (434 osoby), natomiast na trzecim mające 16-19 lat (281 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Ludność gminy Wysoka według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku

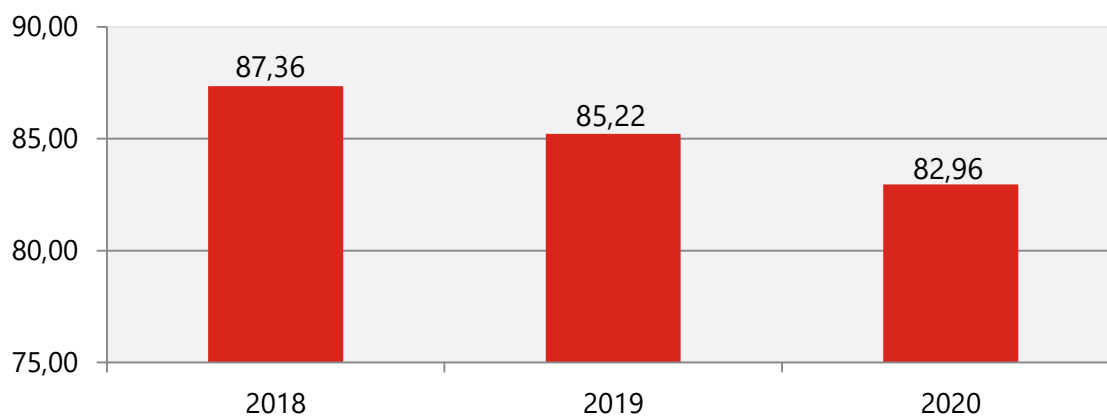
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2020 roku na terenie gminy Wysoka funkcjonowały następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Wysokiej,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Czajczu,
- Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Bądeczu,
- Szkoła Podstawowa im. Wacława Popiela w Mościskach.

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2020 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 82,96%, co oznacza, że w stosunku do 2018 roku uległ zmniejszeniu o 4,4 pp.

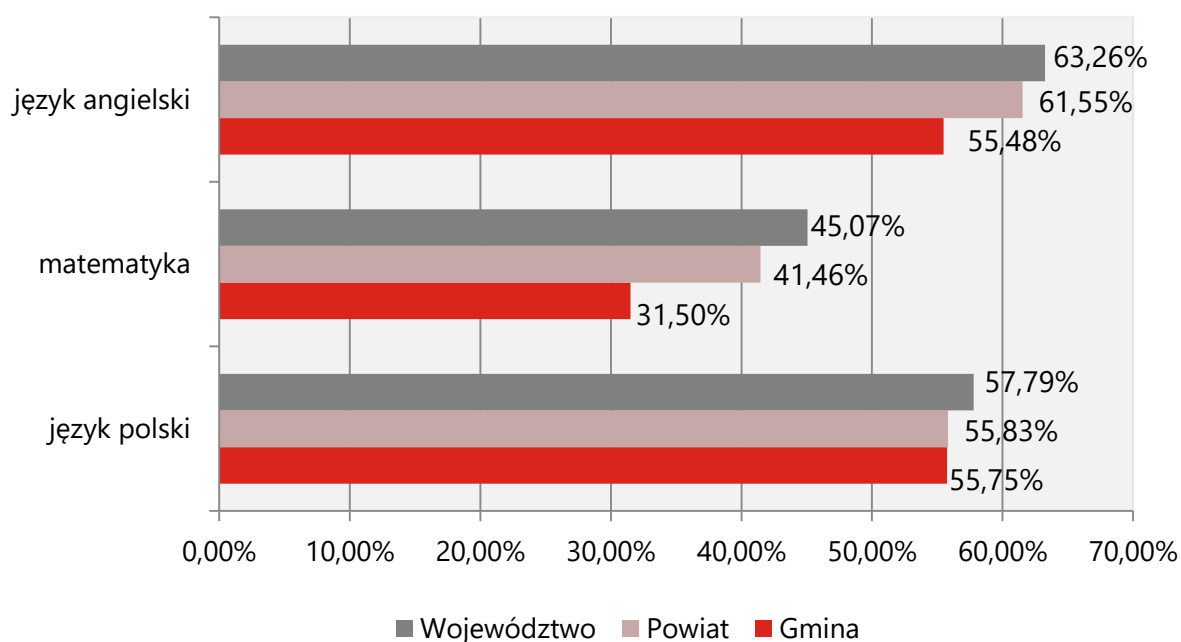
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Wysoka w latach 2018-2020 (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Wysoka, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali ze wszystkich przedmiotów gorsze wyniki w porównaniu do tych uzyskanych przez młodzież z terenu powiatu i województwa. Uczniowie z gminy Wysoka najlepiej zaprezentowali się z języka angielskiego, natomiast najgorzej wypadli z części matematycznej.

Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Wysoka, powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

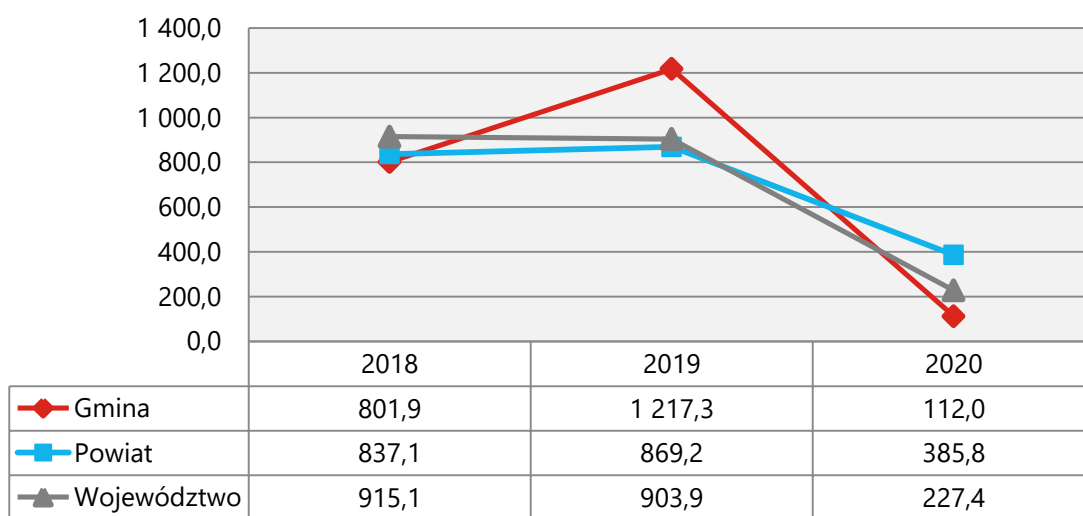
5. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Ośrodek Upowszechniania Kultury w Wysokiej, którego celem *jest rozwijanie zainteresowań dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez organizowanie imprez kulturalnych, świąt, zespołów, chóru oraz edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży, tworzy również warunki do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką*¹¹.

¹¹ Raport o stanie Miasta i Gminy Wysoka za 2020

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują na to, że w 2020 roku liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Wysoka była znacznie mniejsza niż na terenie całego powiatu pilskiego oraz województwa wielkopolskiego. W porównaniu do poprzednich lat zauważyć można spadek liczby uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Wysoka, co może mieć związek z trwającą pandemią COVID-19.

Wykres 9. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Wysoka, powiecie pilskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Upowszechnianie wiedzy i kultury w Gminie jest również zadaniem Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Wysoka im. Antoniego Bederskiego. W 2020 roku w Bibliotece zarejestrowano 445 czytelników, w tym 52 w Filii Bibliotecznej w Bądeczu.

6. OPIEKA ZDROWOTNA

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Wysoka usługi świadczą 2 placówki:

- Przychodnia Lekarza Rodzinnego,
- Gabinet Stomatologiczny.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Wysoka w 2020 roku na 1 przychodnię przypadło 6 521 mieszkańców. Jest to wartość trzykrotnie większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 2 150. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 4,0 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością mniejszą od tej dla całego powiatu pilskiego (5,1).

Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Wysoka w porównaniu do powiatu pilskiego w 2020 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
przychodnie	63	1
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	2 150	6 521
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	5,1	4,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. W Gminie o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Posterunku Policji w Wysokiej. Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: Wysoka, Bądecz, Tłukomy, Stare, Jeziorki Kosztowskie, Kijaszkowo, Rudna oraz Czajcze.

8. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku¹². Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”¹³. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁴.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Rocznym Programie Współpracy Miasta i Gminy Wysoka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2020 rok*.

Na obszarze gminy Wysoka funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich m.in.: Stowarzyszenie Zwyczajne „KULTURA”, Stowarzyszenie Zwyczajne „PAMIĘĆ”, Stowarzyszenie Dziedzictwa Kulturowego i Sportu Wielkopolan Powiatu Pilskiego Gminy Wysoka, Stowarzyszenie na Rzecz Odnowy Sołectwa Bądecz, Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich oraz Kluby Sportowe.

¹² <https://poradnik.ngo.pl/>

¹³ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹⁴ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miasta i Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. MGOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Wysoka jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania „Ośrodka” z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez „Ośrodek” należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;

14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

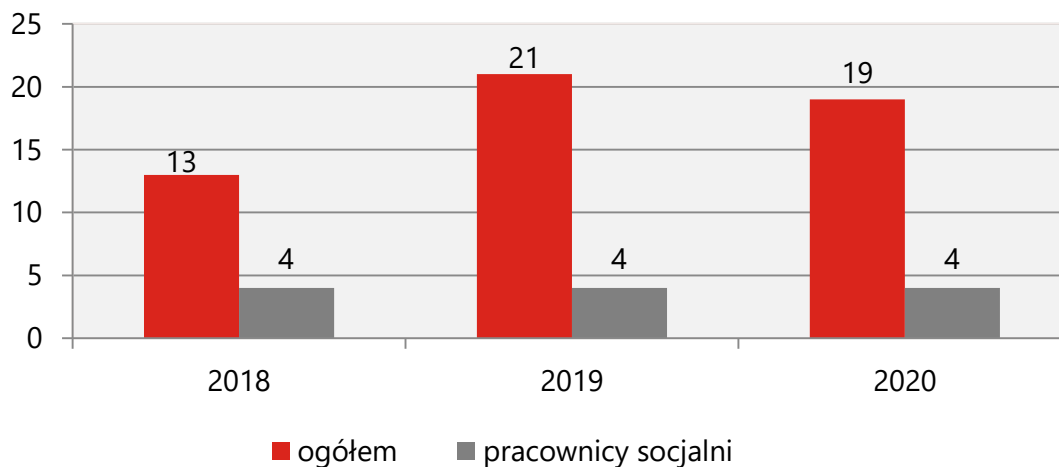
Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się, natomiast ustaleniami Burmistrza oraz uchwałami Rady Miasta i Gminy.

Na koniec 2020 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wysokiej zatrudnionych było 19 pracowników, w tym 4 pracowników socjalnych. Na przestrzeni omawianych lat liczba wszystkich zatrudnionych pracowników ulegała wahaniom, natomiast liczba pracowników socjalnych utrzymywała się na stałym poziomie. Ośrodek spełniał ustawowy warunek co do liczby zatrudnionych osób – 1 pracownik na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin i minimum 3 zatrudnionych pracowników socjalnych.

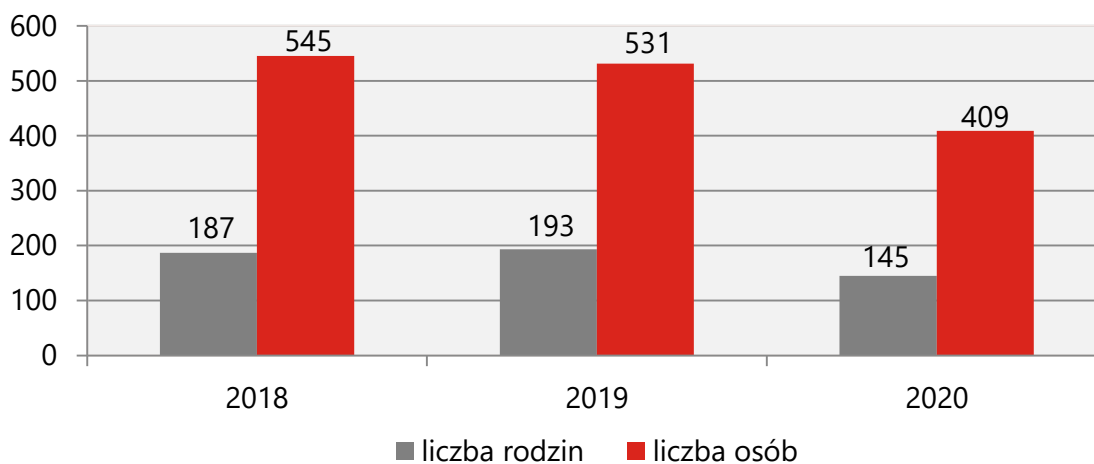
Wykres 10. Kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Wysoka uległa wahaniom, z kolei liczba osób w rodzinach ulegała spadkowi. W 2020 roku z pomocy skorzystało 145 rodzin, w których żyło łącznie 409 osób.

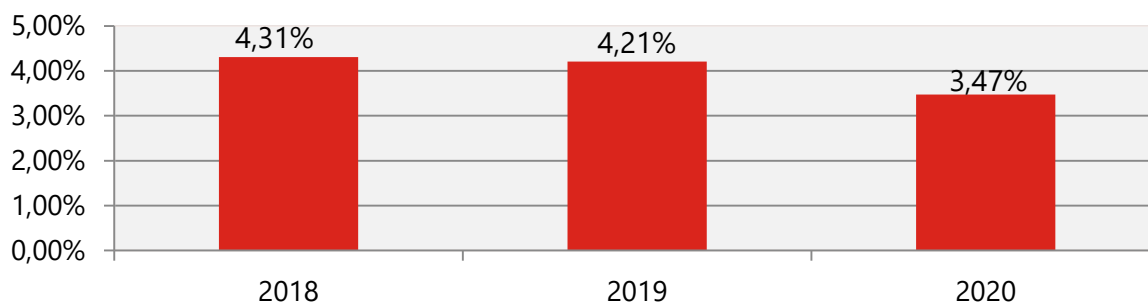
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Wysoka w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2018-2020 wartość tego wskaźnika ulegała zmniejszeniu. W 2018 roku wynosiła 4,31%, w 2019 roku – 4,21%, natomiast w 2020 roku – 3,47%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 12. Wskaźnik depriwacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Wysoka

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2020 roku korzystających z tego typu pomocy było 148 osób w wieku produkcyjnym, 23 osoby w wieku poprodukcyjnym oraz 123 osoby w wieku przedprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej mężczyzn było mniej niż kobiet (liczba kobiet – 156, liczba mężczyzn – 138). Analizując dynamikę zmian dostrzec można wahania w zakresie liczby osób korzystających z pomocy społecznej w wieku przedprodukcyjny i poprodukcyjnym oraz spadek liczby osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2018-2020 w gminie Wysoka

wiek	2018		2019		2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	127	64	120	59	123	67
produkcyjny	193	90	186	82	148	70
poprodukcyjny	29	22	33	27	23	19

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej z a 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 790 mieszkańcom gminy Wysoka, natomiast świadczenie niepieniężne 7 606 osobom. W stosunku do poprzednich lat widoczne są wahania w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenie pieniężne oraz spadek beneficjentów świadczeń niepieniężnych. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020 w gminie Wysoka

wyszczególnienie	2018	2019	2020
świadczenie pieniężne	966	1 194	790
świadczenie niepieniężne	15 323	12 502	7 606

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni omawianych lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się ze 135 w 2018 roku do 109 w 2020 roku. Oznacza to spadek o 19%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2020 roku są nieznaczne – mężczyźni stanowili 49% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety – 51%.

Tabela 8. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020 w gminie Wysoka

płeć	2018	2019	2020
kobiety	71	62	56
mężczyźni	64	49	53
razem	135	111	109

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018, 2019 i 2020 rok

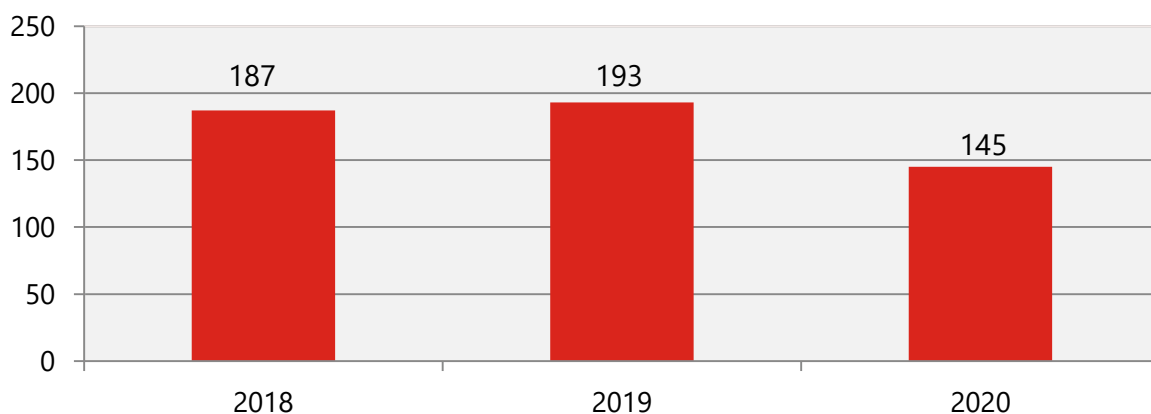
W 2020 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Wysoka było ubóstwo – z tego powodu pomoc otrzymało 112 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się bezrobocie (97 rodzin), natomiast na trzecim – długotrwała lub ciężka choroba (43 rodziny). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajduje się także niepełnosprawność (40 rodzin).

Tabela 9. Powody udzielania świadczeń w gminie Wysoka w 2020 roku

Lp.	powód udzielenia świadczeń	2020
1	ubóstwo	112
2	bezrobocie	97
3	długotrwała lub ciężka choroba	43
4	niepełnosprawność	40
5	potrzeba ochrony macierzyństwa	21
6	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	15
7	alkoholizm	7
8	bezdromność	4
9	zdarzenia losowe	3
10	narkomania	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie od 2018 do 2020 roku. W 2020 roku przeprowadzono je ze 145 rodzinami, w 2019 roku z 193, natomiast w 2018 roku z 187. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe zmniejszyła się o 22%.

Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w gminie Wysoka na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

10. ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Wysoka. Należą do nich:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- Biblioteka Publicznej Miasta i Gminy Wysoka im. Antoniego Bederskiego,
- Ośrodek Upowszechniania Kultury w Wysokiej,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

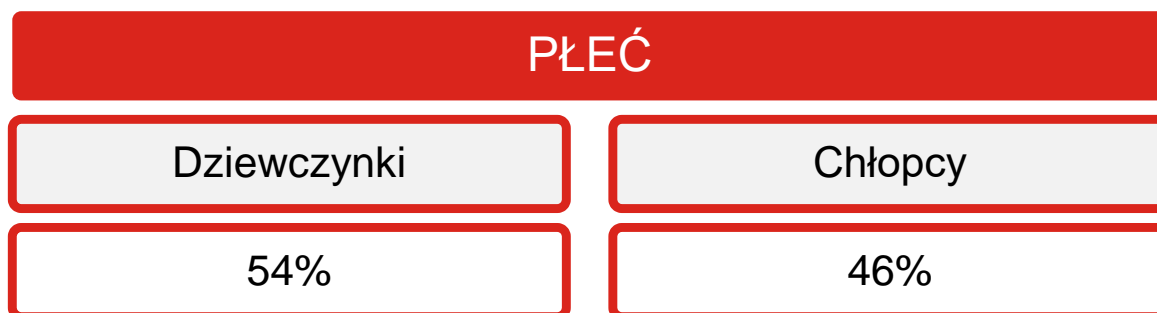
1. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD UCZNIÓW

Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy, e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, hazardem, zdrowiem psychicznym, korzystaniem z urządzeń elektronicznych, a także poznanie opinii młodych mieszkańców na temat realizowanych w szkole działań profilaktycznych.

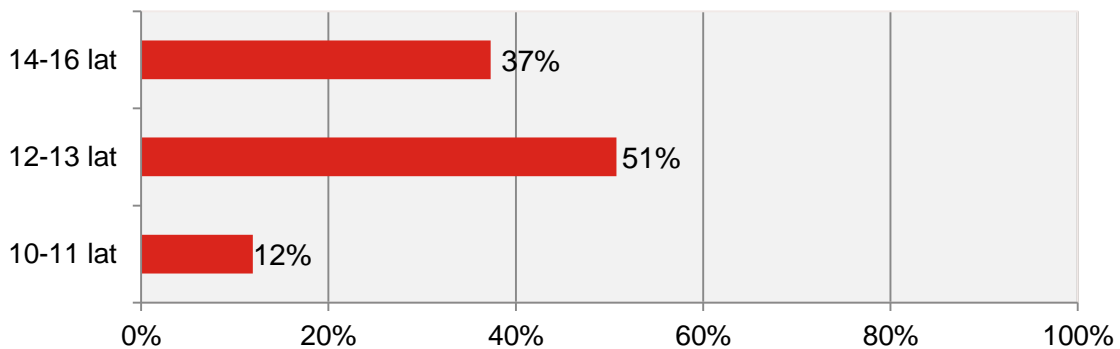
1.1. STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

Uczniowie z gminy Wysoka wypełnili 67 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne nieznaczną przewagę miały dziewczynki. Stanowiły one 54% ogółu, zaś chłopcy wypełnili 46% kwestionariuszy.

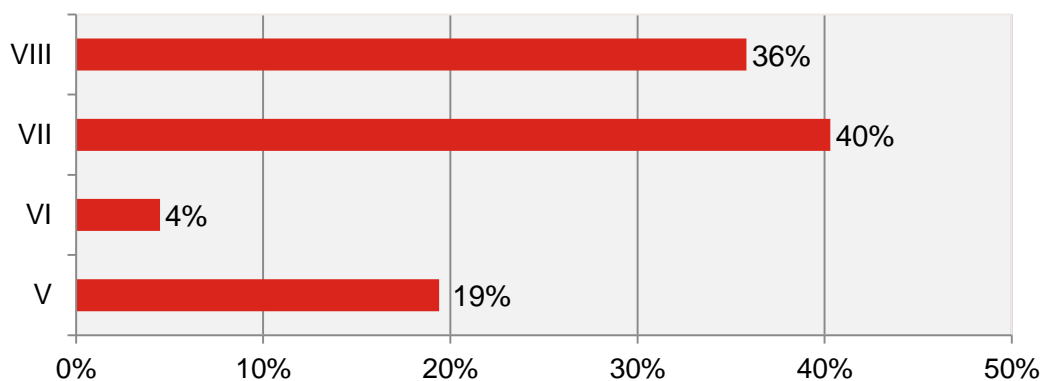
Rysunek 3. Płeć:

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, większość kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat (51%) oraz 14-16 lat (37%), natomiast pozostali ankietowani mieścili się w przedziale wiekowym 10-11 lat (12%).

Wykres 14. Wiek:

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 36% uczniów biorących udział w badaniu uczęszcza do VIII klasy, 40% badanych do klasy VII, 4% ankietowanych wskazało na VI klasę, z kolei blisko co piąty respondent na klasę V (19%).

Wykres 15. Klasa:

1.2. PROBLEM ALKOHOLOWY

Realizowane na przestrzeni lat badania wśród dzieci i młodzieży wskazują na to, że alkohol jest jedną z najbardziej rozpowszechnionych substancji psychoaktywnych używanych przez młodych ludzi - sięgano po niego częściej niż po papierosy czy narkotyki. Niepokojące jest to, że picie alkoholu w młodym wieku jest szczególnie szkodliwe - może zaburzyć dalszy rozwój fizyczny i psychiczny nastolatków, osłabić funkcje poznawcze, takie jak pamięć czy koncentracja, a uszkodzenia mózgu spowodowane alkoholem bywają trwałe, utrudniając jego pracę

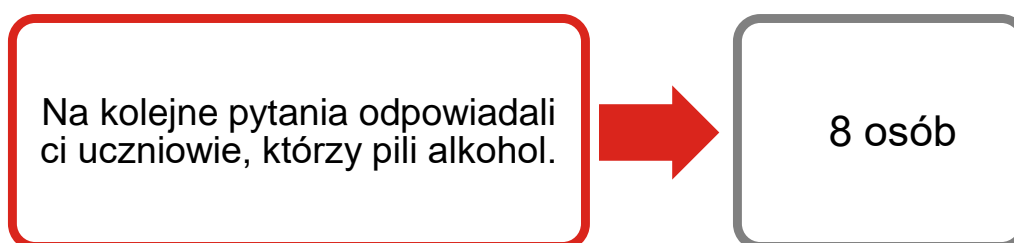
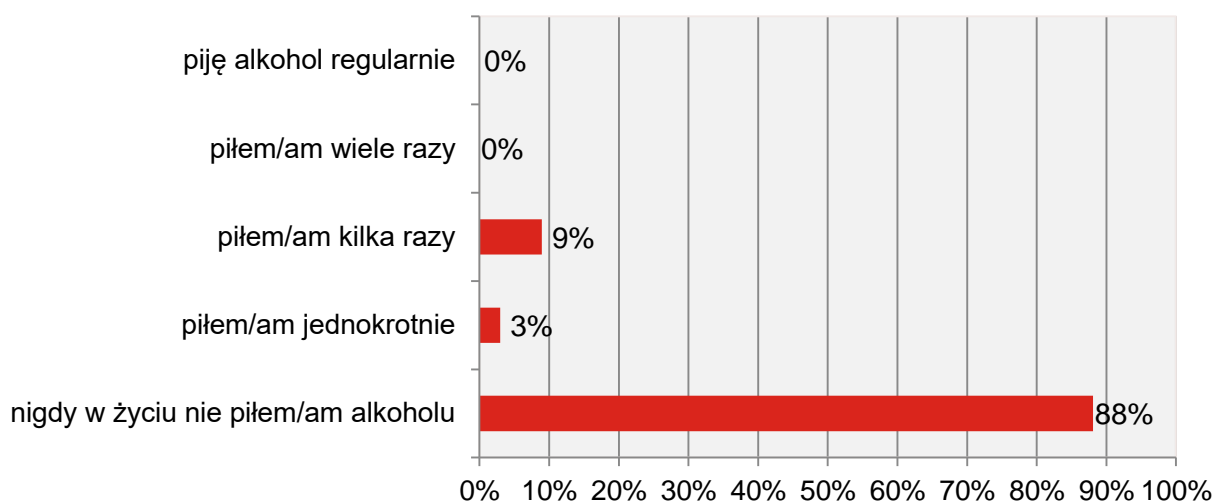
także w dorosłości¹⁵. Powodów sięgania po alkohol przez dzieci i młodzież jest wiele, między innymi przyzwolenie ze strony rodziców, nieprawidłowe relacje rodzinne, łatwa dostępność, presja rówieśników, nieumiejętność radzenia sobie z problemami, czy też chęć ośmielenia się w kontaktach z rówieśnikami. Alkohol – zwłaszcza piwo – w wielu przypadkach stał się nieodłączną częścią zabaw, dyskotek, spotkań towarzyskich lub imprez sportowych¹⁶. Spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież nie tylko zwiększa ryzyko wystąpienia problemów zdrowotnych, ale także podejmowania innych zachowań ryzykownych, czy też zagrożeń rozwoju osobistego (zaniedbywanie obowiązków szkolnych, konflikty z prawem, rodzicami, utrata zainteresowań). Pomimo tendencji spadkowej wskaźników picia alkoholu, polska młodzież nadal jest silnie zagrożona przez legalne substancje psychoaktywne. Z przeprowadzonego w 2019 roku badania ESPAD wynika, że po alkohol kiedykolwiek w życiu sięgnęło aż 80,0% uczniów z III klas gimnazjum, natomiast w czasie ostatnich 30 dni poprzedzających badanie – 46,7%. Ponadto zdecydowana większość nastolatków z III klas gimnazjów uważa, że zdobycie alkoholu jest bardzo łatwe lub dosyć łatwe¹⁷. Mając na uwadze dane statystyczne wskazujące na znaczne rozpowszechnienie spożywania alkoholu wśród młodzieży szkolnej oraz konsekwencje tego dla rozwoju młodych ludzi, konieczne jest realizowanie systematycznych i długoterminowych działań profilaktycznych o udowodnionej skuteczności z udziałem zarówno uczniów, jak i ich rodziców oraz nauczycieli.

Pierwsze z pytań skierowanych do uczniów, odnosiło się do częstotliwości spożywania przez młodych mieszkańców alkoholu. Zebrany materiał badawczy wykazał, że kontakt z nim miało 12%. W grupie osób, które zadeklarowały sięgnięcie po alkohol, większość stanowią uczniowie, którzy spożywali go kilka razy (9%), natomiast 3% badanych piło alkohol jednokrotnie.

¹⁵ *Jak rozmawiać z dzieckiem o alkoholu?*, Przewodnik dla rodziców, Trzymaj Pion.

¹⁶ *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA JR, Warszawa-Milanówek 2017.

¹⁷ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

Wykres 16. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?

Uczniowie, którzy spożywali alkohol zostali poproszeni o określenie, w jakim wieku pierwszy raz po niego sięgnęli. Odpowiedzi respondentów są następujące: 6 osób wskazało na 10-13 lat (75%), 1 respondent pił pierwszy raz alkohol mając mniej niż 10 lat (13%), natomiast kolejny 1 uczeń miał wtedy 14-16 lat (13%).

Tabela 10. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	13%	1
10-13 lat	75%	6
14-16 lat	13%	1

Kolejne pytanie zadane uczniom odnosiło się do częstotliwości spożycia alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Do takiego zachowania przyznało się 2 uczniów, którzy robili to 1-2 razy (25%).

Tabela 11. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	75%	6
1 – 2 razy	25%	2
3 – 4 razy	0%	0
5 – 7 razy	0%	0
więcej niż 7 razy	0%	0

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że nastolatki z gminy Wysoka najczęściej sięgali po piwo lub szampana (po 4 osoby, tj. 50%) oraz wino i wódkę (po 3 osoby, tj. 38%), natomiast 1 uczeń wskazał na whisky (13%).

Tabela 12. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
piwo	50%	4
szampan	50%	4
wino	38%	3
wódka	38%	3
whisky	13%	1
likier/nalewki	0%	0
inny	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Badania wykazały, że spośród osób, którzy spożywali alkohol, 2 uczniów doświadczyło w związku z tym przykrych konsekwencji, w formie problemów w szkole, problemów w rodzinie, pogorszenia relacji koleżeńskich oraz wypadku lub uszkodzenia ciała (po 1 osobie, tj. 13%).

Tabela 13. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie miałem/am przykrych doświadczeń	75%	6
problemy w szkole	13%	1
problemy w rodzinie	13%	1
pogorszenie relacji koleżeńskich	13%	1
wypadek lub uszkodzenie ciała	13%	1
kłótnia lub bójka	13%	1
problemy finansowe	0%	0
problemy z Policją	0%	0
inne	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W ramach badań uzyskano również informację o sposobie otrzymania/zdobycia alkoholu przez uczniów. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej byli nim poczęstowani (3 osoby, tj. 38%). Na dalszym miejscu pod względem liczby wskazań znalazło się dostanie go na spróbowanie od rodziców (2 osoby, tj. 25%), zakup samodzielny, podkradanie rodzicom, dostanie od starszych kolegów oraz inne bliżej nieokreślone sposoby (po 1 osobie, tj. 13%).

Tabela 14. W jaki sposób otrzymałeś/aś – zdobyłeś/aś alkohol?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie poczęstował	38%	3
rodzice dali mi spróbować	25%	2
kupiłem/am sobie sam/a	13%	1
podkradłem/am rodzicom	13%	1
dostałem/am od starszych kolegów	13%	1
inne	13%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

1.3. PROBLEM NIKOTYNOWY

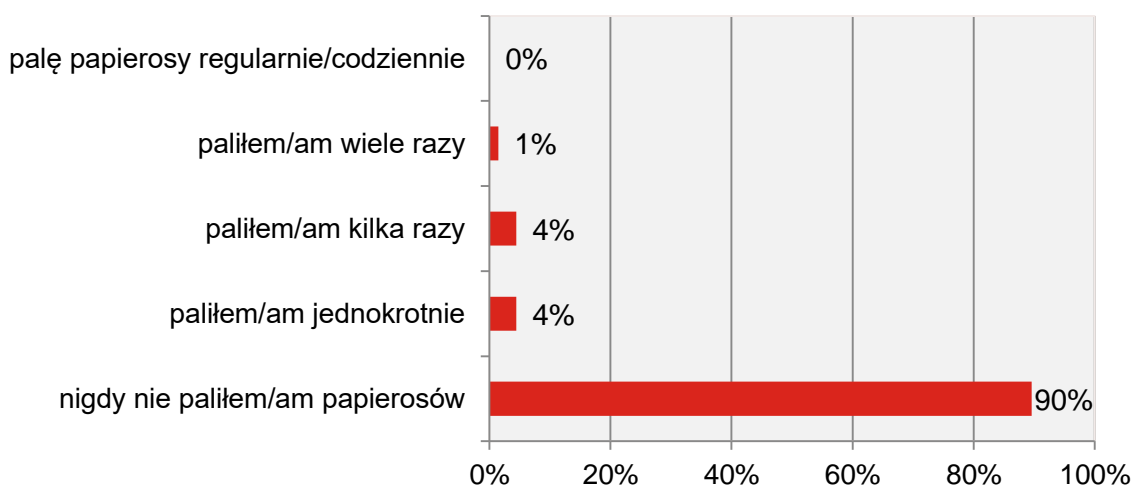
Zrealizowane dotychczas badania wśród dzieci i młodzieży pokazują, że palenie papierosów jest nieco mniej powszechne niż sięganie po alkohol, jednak również stanowi poważny problem wymagający podejmowania stanowczych i systematycznych działań profilaktycznych. Dane dotyczące palenia papierosów przez młodych ludzi są niepokojące - prawie połowa uczniów 15-16 letnich paliła papierosy (49,9%), a niemal co szósty uczeń sięgnął po nie 40 razy lub więcej¹⁸. Palenie papierosów zaczyna się od eksperymentowania, najczęściej w grupie rówieśniczej, a prowadzi do fatalnych w skutkach zdrowotnych nałogu. Wyzwaniem w zakresie działań profilaktycznych stały się również zyskujące w ostatnim czasie na popularności papierosy elektroniczne. Są one postrzegane jako mniej szkodliwe, dlatego młodym ludziom wydają się bardziej atrakcyjne. Liczba użytkowników elektronicznych papierosów jest bardzo wysoka, szczególnie w grupie nastolatków

¹⁸ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

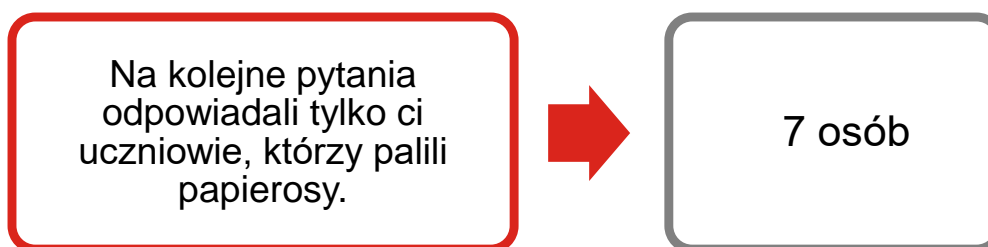
i młodych dorosłych. Jak wynika z przeprowadzonych badań, odsetek respondentów deklarujących użycie ich kiedykolwiek w życiu kształtuje się na poziomie 38%, natomiast w ciągu ostatnich 30 dni używał ich niemal co piąty uczeń. Na uwagę zasługują również dane statystyczne pokazujące skalę częstego sięgania po e-papierosy przez 15-16 latków - do regularnego ich używania przyznało się 7% chłopców i 6% dziewcząt¹⁹. Coraz nowsze badania wykazują, że palenie e-papierosów wbrew powszechnie panującej wśród nastolatków opinii, również jest szkodliwe. Aerosol do e-papierosów, który użytkownicy wdychają, może zawierać szkodliwe substancje, w tym: acetaldehyd, formaldehyd, akroleinę, propanal, nikotynę, aceton, o-metyl-benzaldehyd, karcinogenne nitrozaminy.

W dalszej kolejności badaniu poddana została częstotliwość sięgania przez uczniów po papierosy. Z deklaracji respondentów wynika, że kontakt z nimi miało 9% ankietowanych, w tym po 4% sięgnęło po nie jednokrotnie oraz kilka razy, natomiast 1% paliło je wiele razy.

Wykres 17. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?

¹⁹ *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa-Milanówek 2017.

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi uczniów na pytanie dotyczące wieku inicjacji nikotynowej. Możemy zauważyć, że 6 uczniów sięgnęło po papierosy mając 10-13 lat (86%), natomiast 1 osoba mieściła się wówczas w przedziale wiekowym 14-16 lat (14%).

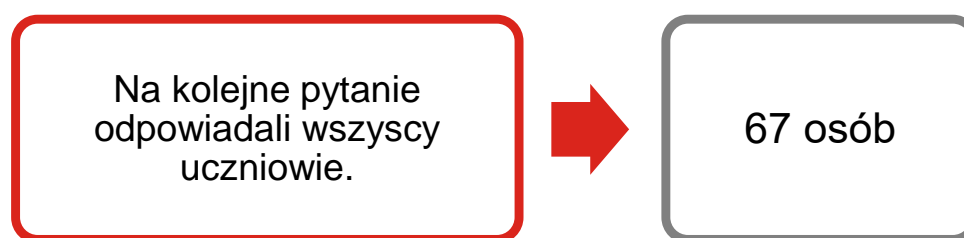
Tabela 15. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś papierosy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	0%	0
10-13 lat	86%	6
14-16 lat	14%	1

W ramach badań uzyskano również informacje odnośnie częstotliwości palenia papierosów przez uczniów w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Spośród wszystkich respondentów, którzy zadeklarowali, że palili papierosy w tym okresie tylko 2 osoby sięgnęły po wyroby nikotynowe (28%), z czego 1 respondent robił to 1-2 razy, natomiast kolejny więcej niż 10 razy (po 14%).

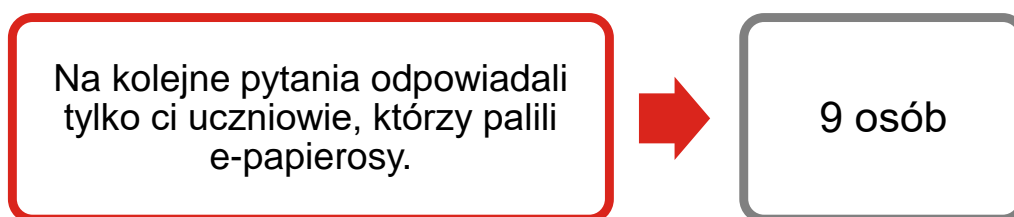
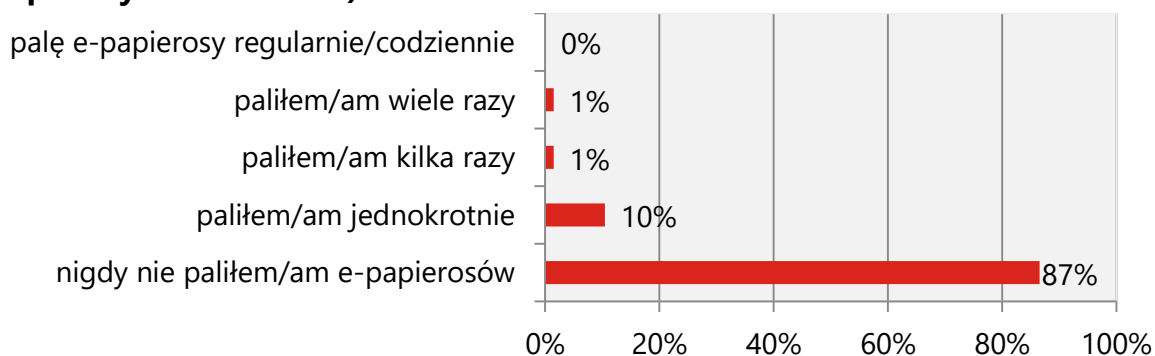
Tabela 16. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie paliłem/am papierosów w ciągu ostatnich 30 dni	71%	5
1 – 2 razy	14%	1
3 – 4 razy	0%	0
5 – 10 razy	0%	0
więcej niż 10 razy	14%	1

Zbadaniu poddana została następnie częstotliwość palenia przez uczniów e-papierosów. Z deklaracji respondentów wynika, że po elektroniczne papierosy sięgnęło 12% ankietowanych, z czego 10% badanych robiło to jednokrotnie, z kolei po 1% kilka razy oraz wiele razy.

Wykres 18. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?

W ramach badań uzyskano również informacje na temat wieku, w którym badani uczniowie pierwszy raz zapalili e-papierosa. Większość ankietowanych sięgnęło po elektroniczne wyroby tytoniowe mając wtedy 11-13 lat (6 osób, tj. 67%), 1 ankietowany miał wówczas mniej niż 10 lat (11%), z kolei 2 osoby mieściły się w przedziale wiekowym 14-16 lat (22%).

Tabela 17. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś e-papierosa?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mniej niż 10 lat	11%	1
11-13 lat	67%	6
14-16 lat	22%	2

Częstotliwość palenia e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem przedstawiona została w tabeli poniżej. Z zebranych danych wynika, że w tym okresie po elektroniczne papierosy nie sięgnął żaden uczeń.

Tabela 18. Jak często paliłeś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie paliłem/am e-papierosów w ciągu ostatnich 30 dni	100%	9
1 – 2 razy	0%	0
3 – 4 razy	0%	0
5 – 10 razy	0%	0
więcej niż 10 razy	0%	0

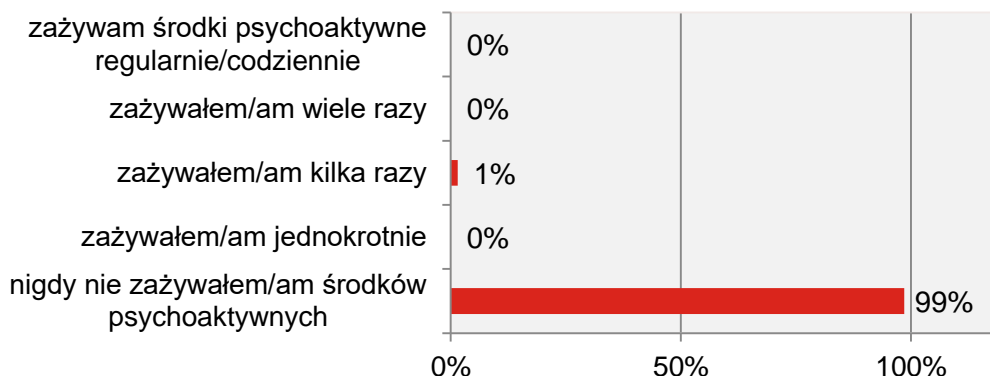
1.4. PROBLEM NARKOTYKOWY

W dzisiejszych czasach nielegalne substancje psychoaktywne są dla nastolatków stosunkowo łatwo dostępne. Jak wynika z deklaracji uczniów, zdobycie marihuany lub haszyszu byłoby bardzo łatwe lub dosyć łatwe dla 40% uczniów z III klasy gimnazjum. Na łatwość zdobycia amfetaminy wskazał prawie co piąty uczeń, a dopalaczy co trzeci. Młodzi ludzie sięgają po środki psychoaktywne między innymi z ciekawości, nieumiejętności poradzenia sobie z problemami, chęci zaimponowania w towarzystwie, czy też ze względu na chęć lepszej zabawy. Powodów może być wiele, a motywy takiego zachowania często mają złożony charakter. Bazując na uzyskanych wynikach badań ogólnopolskich możemy stwierdzić, że bezpośredni kontakt z marihuaną lub haszyszem miał 1 na 4 uczniów, amfetaminą 4,2% badanej młodzieży, natomiast leki przeciwbólowe w celu odurzenia się przyjmowało 6,6% ankietowanych²⁰. Chociaż skala używania narkotyków i dopalaczy jest nieporównywalnie mniejsza niż alkoholu i tytoniu, po substancje te sięga wielu młodych ludzi. Zjawisko to stanowi nie lada wyzwanie profilaktyczne ze względu na związane z nim wielopłaszczyznowe konsekwencje.

Następny z analizowanych w Diagnozie obszarów dotyczył zażywania narkotyków, dopalaczy i innych środków psychoaktywnych. W celu dogłębnej analizy tego problemu respondentom zadano pytanie o to, ile razy w życiu zdarzyło im się zażywać tego typu substancje. Tylko 1 uczeń wskazał, że miał kontakt z substancjami psychoaktywnymi i sięgnął po nie kilka razy.

²⁰ Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.

Wykres 19. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

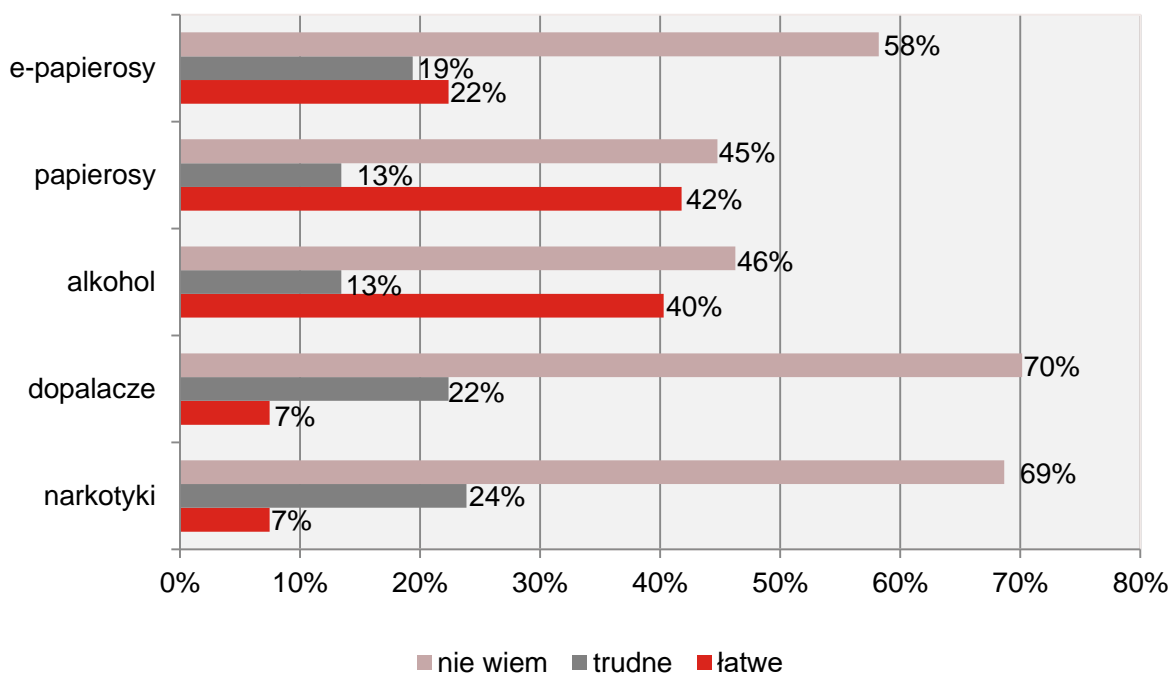

W następnej kolejności uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości.

Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 7% ankietowanych, a trudne dla 24%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 7% ankietowanych, a trudne dla 22%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 40% ankietowanych, a trudny dla 13%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 42% ankietowanych, a trudne dla 13%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 22% ankietowanych, a trudne dla 19%.

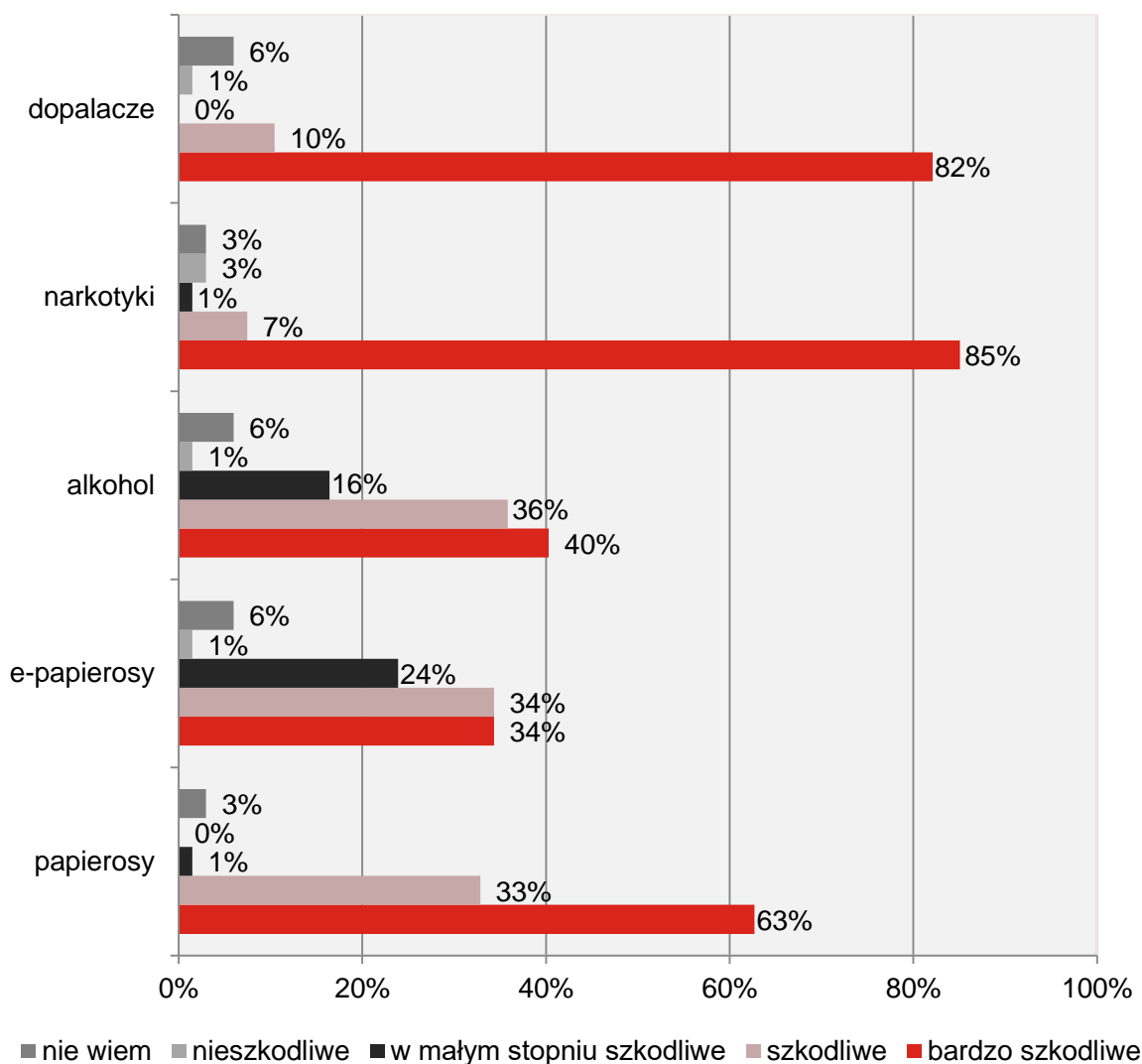
Wykres 20. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to:

Ocena szkodliwości dla zdrowia dopalaczy, narkotyków, alkoholu, e-papierosów i papierosów uczniów przedstawia się następująco:

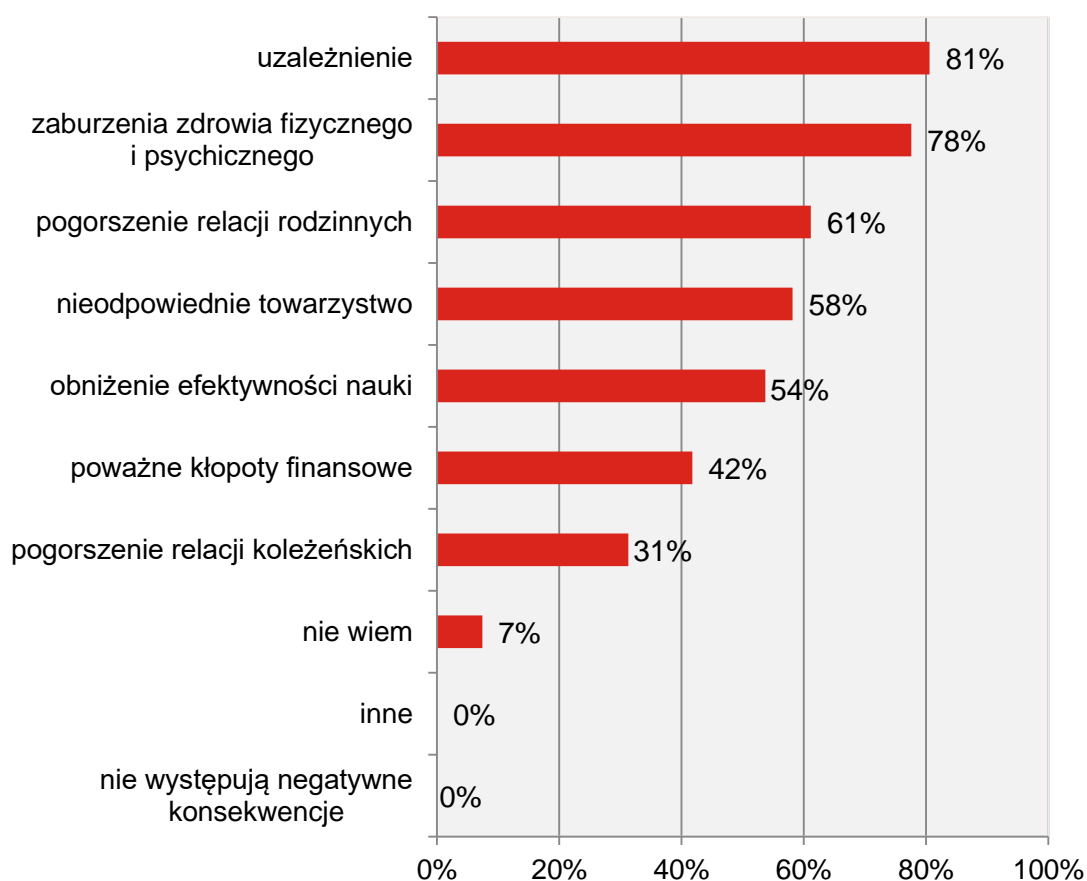
- szkodliwość dopalaczy i narkotyków dostrzega łącznie po 92% badanych, alkoholu – 76%, e-papierosów – 68%, natomiast papierosów – 96%,
- ze szkodliwości wyżej wymienionych substancji nie zdaje sobie sprawy 1% w przypadku dopalaczy, 4% jeśli chodzi o narkotyki, 17% w kwestii alkoholu, 25% – e-papierosów, natomiast 1% w przypadku papierosów,
- brak wiedzy na temat szkodliwości dopalaczy, alkoholu oraz e-papierosów ma po 6% respondentów, z kolei w przypadku narkotyków oraz papierosów jest to po 3% uczniów.

Wykres 21. Jak oceniasz szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?

Uczniów poproszono również o odpowiedź na pytanie, jakie według nich mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów. Respondenci najczęściej wskazywali na uzależnienia (81%) oraz zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (78%). Innymi konsekwencjami według badanych są kolejno według liczby wskazań: pogorszenie relacji rodzinnych (61%), nieodpowiednie towarzystwo (58%), obniżenie efektywności nauki (54%), poważne kłopoty finansowe (42%) oraz pogorszenie relacji koleżeńskich (31%). Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 7% badanych.

Wykres 22. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W przypadku problemów związanych z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami, zdecydowana większość młodych mieszkańców gminy Wysoka zwróciłaby się o pomoc do rodziców/opiekunów (73%). Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znalazł się pedagog/psycholog szkolny (21%), natomiast na

trzecim radzenie sobie samodzielnie (19%). W dalszej kolejności wskazywano na Telefon Zaufania (18%), rodzeństwo lub szukanie pomocy u kolegów/koleżanek (po 16%). Najmniejszy odsetek uczniów wskazał na Policję oraz księdza (po 4%), natomiast 6% ankietowanych nie wie do kogo mogłoby się zwrócić o pomoc mając problemy związane z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami.

Wykres 23. Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

1.5. PROBLEM PRZEMOCY

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia, przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów²¹. Doświadczenie przemocy w rodzinie niesie za sobą poważne konsekwencje

²¹ *Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci: raport z badań*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa 2018.

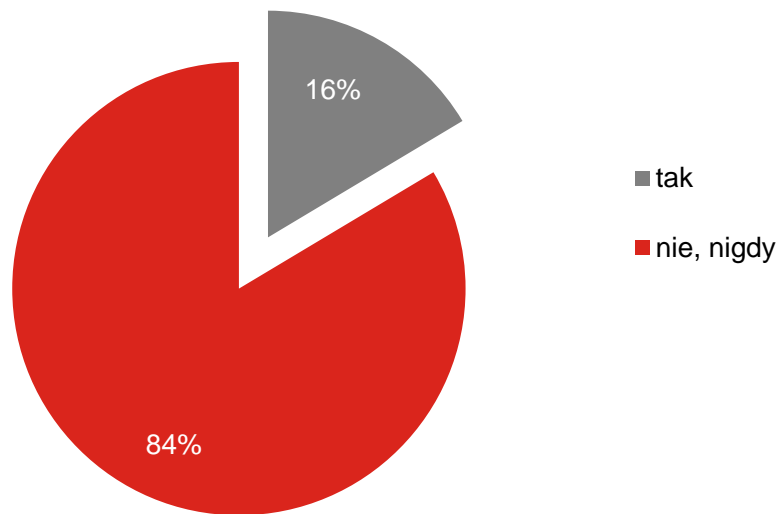
zarówno w okresie dorastania jak i w dorosłym życiu. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal aprobejuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z *Raportu Rzecznika Praw Dziecka* z 2017 roku wynika, że połowa Polaków uważa (52%), iż są sytuacje kiedy dziecko należy ukarać kłapsem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie co piątą społeczeństwa (21%)²². Liczne konsekwencje zarówno dla zdrowia fizycznego, jak i psychicznego niesie za sobą również przemoc rówieśnicza – najczęściej doświadczana przez dzieci i młodzież kategoria wiktyimizacji. Skalę zjawiska przemocy rówieśniczej prezentuje „Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci” zrealizowana przez *Fundację Dajemy Dzieciom Siłę* w 2018 roku. Skala zjawiska jest bardzo duża: ponad połowa uczniów (57%) padła ofiarą przynajmniej jednej formy przemocy rówieśniczej, najczęściej przemocy fizycznej, w dalszej kolejności przemocy psychicznej, napaści zbiorowej ze strony rówieśników, znęcania się i przemocy na randce²³. Konsekwencje doświadczania przemocy ze strony rówieśników mogą być tragiczne w skutkach. Do następstw tego należy nie tylko poczucie osamotnienia, czy też obniżenie samooceny, ale także depresja i myśli samobójcze. Biorąc pod uwagę powyższe informacje nie podlega wątpliwości, że diagnoza skali problemu przemocy wobec dzieci powinna być prowadzona systematycznie, aby wiedzieć, jak poważny jest to problem, czy wprowadzane rozwiązania profilaktyczne i pomocowe są skuteczne, i wreszcie aby zaplanować odpowiednie oraz skuteczne działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Kolejne pytanie zadane respondentom miało na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród dzieci i młodzieży z gminy Wysoka. Uczniów spytano o to, czy zdarzyło im się doświadczyć przemocy. Twierdząco odpowiedział blisko co szósty ankietowany, tj. 16%.

²² Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!* Raport Rzecznika Praw Dziecka, Uniwersytet Śląski 2017.

²³ Jarosz E., *Przemoc w wychowaniu – czas z tym skończyć!*

Wykres 24. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony kolegów szkoły – przyznało to 6 uczniów (tj. 67%). Rzadziej respondenci wskazywali inne osoby (2 osoby, tj. 22%) oraz na tatę, znajomych i rodzeństwo (po 1 osobie, tj. 11%).

Tabela 19. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
koledzy ze szkoły	67%	6
inne osoby	22%	2
tata	11%	1
znajomi	11%	1
rodzeństwo	11%	1
mama	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

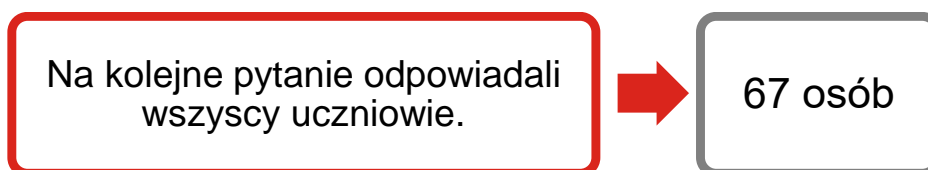
Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów na pytanie o rodzaje doznawanej przemocy. Możemy zauważyć, że:

- przemocy psychicznej doświadczyło 7 uczniów (70%),
- przemocy fizycznej doznały 4 osoby (40%),
- przemocy seksualnej doświadczył 1 respondent (10%),
- zaniedbania nie doświadczył żaden uczeń.

Tabela 20. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?

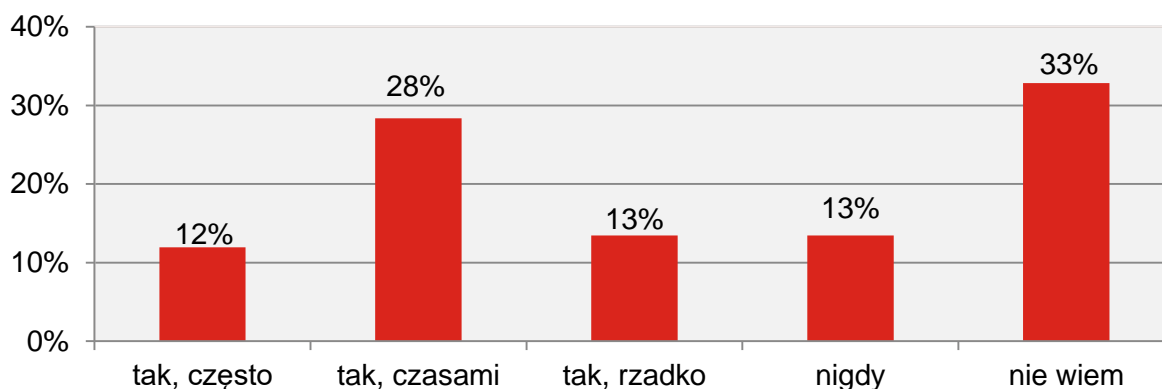
Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś cię przezywał, groził ci, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	70%	7
ktoś cię bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	40%	4
ktoś dotykał cię w miejsca, w które sobie tego nie życzyłeś/aś, ktoś mówił o twoim ciele w sposób który cię zawstydział itp.	10%	1
nie miałeś/aś zapewnionej opieki kiedy byłeś/aś chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów kiedy miałeś/aś problemy, dostawałeś/aś zbyt mało jedzenia dlatego przez dłuższy czas byłeś/aś głodny/a itp.	0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

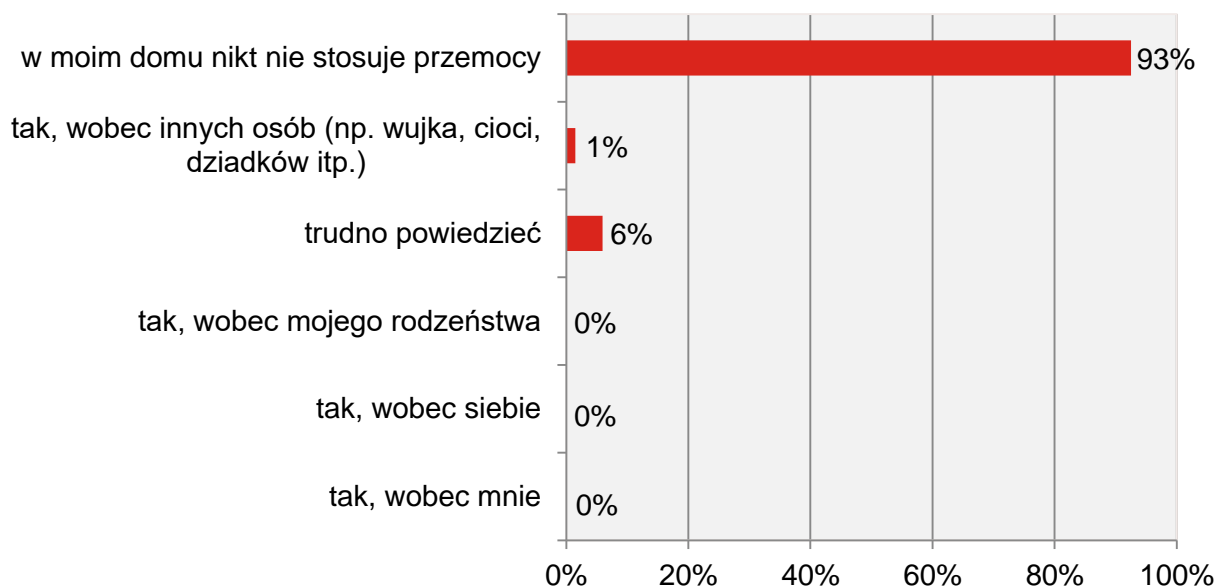
Obraz jaki wyłania się z badania to znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – przyznała to ponad połowa respondentów (53%). Z udzielonych przez 13% uczniów odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce rzadko, według 28% – czasami, a zdaniem 12% – często.

Wykres 25. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Z uzyskanych w procesie badawczym odpowiedzi wynika, że wobec żadnego ucznia nie jest stosowana przemoc domowa. Jednocześnie możemy zauważyć, że 6% uczniów miało trudność w określeniu tego, czy w ich domu występuje przemoc.

Wykres 26. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

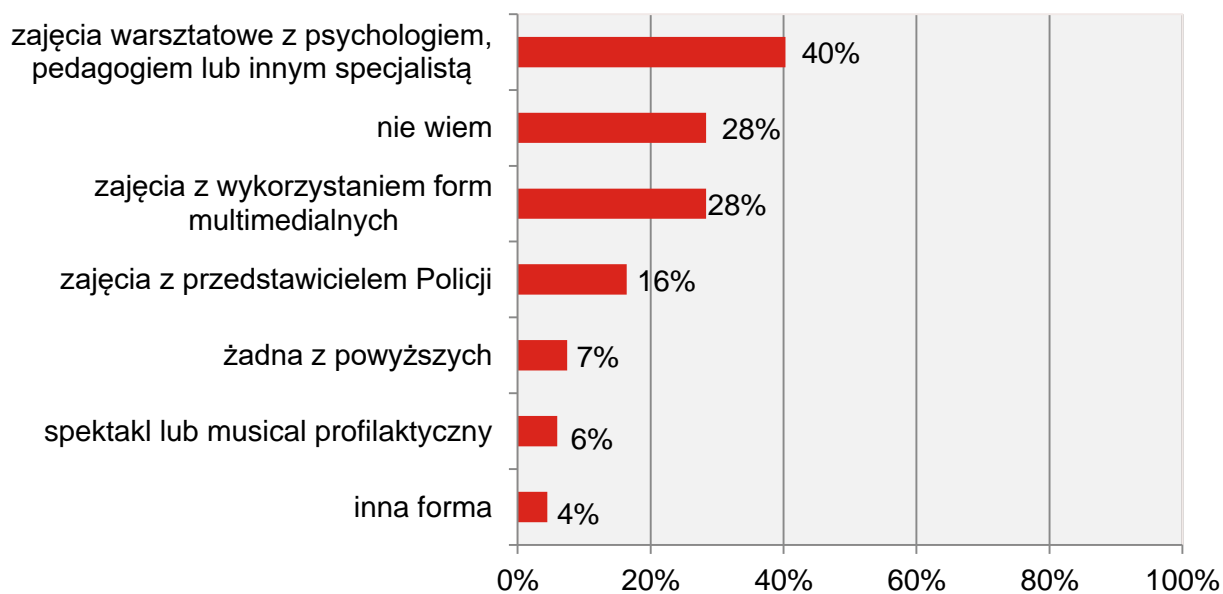
1.6. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Występowanie wielowymiarowych konsekwencji zachowań ryzykownych podejmowanych przez młodych ludzi niesie za sobą konieczność realizowania systematycznych działań profilaktycznych. Wśród następstw używania przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych, doświadczania, czy stosowania przemocy lub podejmowania innych zachowań ryzykownych wymienić można wzrost skali zaburzeń zachowania, straty ekonomiczne, wizerunkowe, konsekwencje prawne, zaburzenia relacji społecznych, uzależnienia, koszty ekonomiczne (np. leczenia, rehabilitacje), problemy edukacyjne, czy też zawodowe. Standardy skutecznej profilaktyki wskazują, że do zapewnienia trwałych rezultatów wskazane jest aby prowadzone działania profilaktyczne realizowane były z udziałem całej społeczności, a zwłaszcza rodziców i aby programy przeprowadzane były w trakcie wielu spotkań, przez wiele lat.

Profilaktyka nie powinna opierać się na straszaniu, ale przekazywaniu rzeczywistej wiedzy, być dostosowana do wieku odbiorcy, a ich podstawą musi być rzetelnie przeprowadzona diagnoza. Co istotne, dla zwiększenia skuteczności, konieczne jest wykorzystanie w realizowanych działaniach profilaktycznych lokalnych mediów oraz technologii cyfrowych, a także podnoszenie dydaktycznych i profilaktycznych umiejętności nauczycieli, pedagogów oraz psychologów szkolnych²⁴.

W dalszej części raportu zaprezentowane zostały odpowiedzi uczniów na pytania dotyczące podejmowanych w szkole działań profilaktycznych. Interesowało nas, jaka forma zajęć profilaktycznych jest dla ankietowanych najciekawsza/najefektywniejsza. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco: 40% uznaje za najciekawsze i najefektywniejsze zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, spektakl lub musical profilaktyczny, a 28% zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych. Co czwarty respondent wskazał na odpowiedź „nie wiem” (28%), z kolei 7% uczniów stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie byłaby dla nich ciekawa/efektywna.

Wykres 27. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

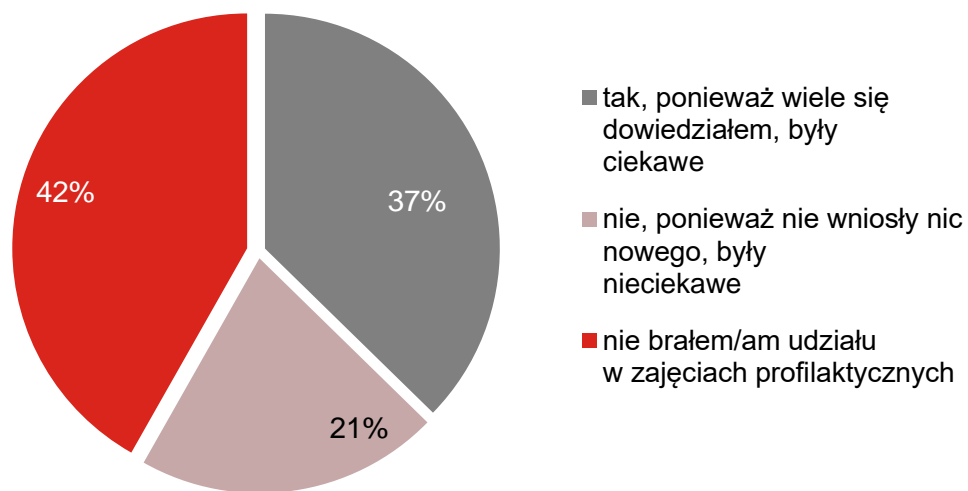

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

²⁴ *Zachowania ryzykowne nastolatków*, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa-Milanówek 2017.

Kolejne pytanie zadane respondentom, dotyczyło zajęć profilaktycznych organizowanych w szkołach i miało na celu zweryfikowanie opinii młodych ludzi na ich temat. Zdaniem 37% uczniów prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie, ponieważ badani wiele się z nich dowiedzieli i były ciekawe. 42% respondentów nie brało udziału w takich zajęciach, a 21% uczniów uważa, że nie wniosły one nic nowego i były nieciekawe.

Wykres 28. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?

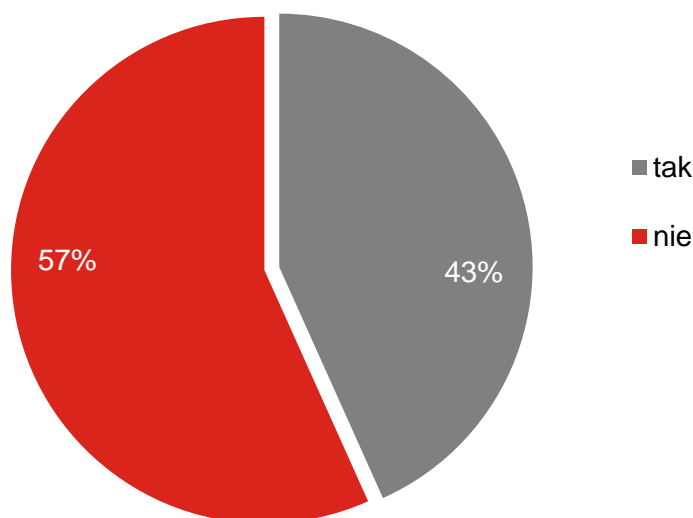
1.7. UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

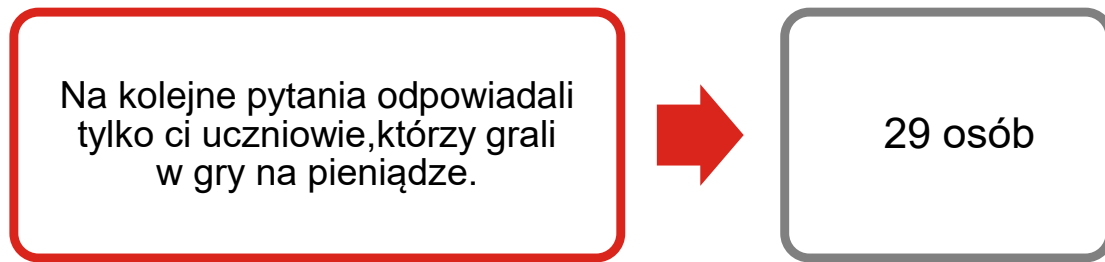
Wraz z rozwojem technologicznym, w świecie on-line pojawiać zaczęły się różnego rodzaju gry na pieniądze. Znacznie zwiększyło to dostępność do gier hazardowych dla młodych ludzi. Hazard on-line, w przeciwieństwie do rzeczywistych kasyn zakazanych dla nieletnich, jest dla młodych ludzi dostępny i w dużej mierze anonimowy. Niestety rozprzestrzenianie się stron internetowych oferujących różnego rodzaju gry hazardowe, powoduje dla dzieci i młodzieży realne zagrożenie. Granie w gry na pieniądze może doprowadzić do uzależnienia i związanych z tym negatywnych konsekwencji, między innymi depresji, myśli i prób samobójczych, słabych wyników w nauce, problemów w relacjach w rodzinie i z rówieśnikami.

Zrealizowane wśród dzieci i młodzieży badania pokazują, że w gry na pieniądze gra 56% respondentów, w tym 44% robi to sporadycznie, natomiast 7% regularnie (raz w tygodniu lub częściej). Pomimo spadku w ostatnich latach odsetka grających na pieniądze młodych ludzi, zainteresowanie hazardem w dalszym ciągu jest znaczne. Z badań wynika ponadto, że spadek grających na pieniądze nie skutkuje zmniejszeniem zagrożenia uzależnienia od hazardu. Odsetek młodych ludzi w wysokim stopniu zagrożonych uzależnieniem utrzymuje się na poziomie 6%, a szczególnie narażeni na to są chłopcy. Mając na uwadze wyniki badań pokazujące skalę rozpowszechnienia grania w gry na pieniądze przez młodych ludzi, a także znaczną dostępność do hazardu on-line, istotne jest organizowanie badań pozwalających ocenić skalę zjawiska oraz dostosować odpowiednie działania profilaktyczne zapobiegające występowaniu problemów w tym zakresie.

W celu oszacowania skali problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się kiedykolwiek w życiu grać w takie gry. Zebrany materiał badawczy wykazał, że bezpośredni kontakt miało z nimi 43% badanych uczniów.

Wykres 29. Czy zdarzyło Ci się grać w gry za pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)?

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi badanych na pytanie o częstotliwość grania w gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Co trzeci respondent nie grał w gry na pieniądze w tym okresie (10 osób, tj. 36%), natomiast największa część osób, które w tym czasie miały kontakt z grami hazardowymi podejmowała takie zachowania 1-5 razy (12 osób, tj. 43%). Ponadto 5 osób w ciągu ostatnich 12 miesięcy grało w gry na pieniądze 6-10 razy (18%), natomiast 1 respondent podejmował takie działania w tym czasie 11-20 razy (4%).

Tabela 21. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-5 razy	43%	12
6-10 razy	18%	5
11-20 razy	4%	1
częściej niż 20 razy	0%	0
ani razu	36%	10

Zebrany materiał badawczy wykazał, że żaden z uczniów nie doświadczył negatywnych konsekwencji w związku z graniem w gry na pieniądze.

Tabela 22. Czy miałeś/aś poważne problemy w związku z graniem w gry na pieniądze?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
miałem/am poważne problemy w szkole	0%	0
miałem/am problemy rodzinne	0%	0
miałem/am problemy finansowe	0%	0
nie miałem/am, żadnych powyższych problemów	100%	29

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

1.8. ZDROWIE

W pierwszej kolejności badani mieli określić, czy w przeciągu co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u nich wymienione stany. Z poniżej tabeli wynika, że:

Tabela 23. Czy przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Ciebie takie stany jak:

	TAK		NIE	
	% odp.	Liczba odp.	% odp.	Liczba odp.
Obniżenie nastroju	43%	29	57%	38
Utrata zainteresowań i zdolności do radowania się	22%	15	78%	52
Oslabienie koncentracji i uwagi	31%	21	69%	46
Niska samoocena i mała wiara w siebie	45%	30	55%	37
Poczucie winy i małej wartości	39%	26	61%	41
Pesymistyczne, czarne wizje przyszłości	21%	14	79%	53
Myśli lub czyny samobójcze	6%	4	94%	63
Zaburzenia snu	40%	27	60%	40
Zmniejszony apetyt	24%	16	76%	51

- 43% doświadczyło obniżenia nastroju (29 osób);
- 22% utraciło zainteresowania i zdolności do radowania się (15 osób);
- 31% doświadczyło osłabienia koncentracji i uwagi (21 osób);
- 45% miało niską samoocenę i małą wiarę w siebie (30 osób);
- 39% doznało poczucia winy i małej wartości (26 osób);
- 21% miało pesymistyczne, czarne wizje przyszłości (14 osób);
- 6% miało myśli lub czyny samobójcze (4 osoby);
- 40% doświadczyło zaburzeń snu (27 osób);
- 24% miało zmniejszony apetyt (16 osób).

Kolejne pytanie miało na celu określić w jakim stopniu pandemia COVID-19 wpłynęła na samopoczucie respondentów. Aż 27% przyznało, że trochę się pogorszyło (18 osób). 15% wskazało, że trochę się poprawiło (10 osób), 1%, że znacznie się poprawiło (1 osoba), natomiast 12% stwierdziło, że znacznie się pogorszyło (8 osób). Co dziesiąty respondent miał problem w odpowiedzi na to pytanie (11 osób, tj. 16%), z kolei według 28% nie zmieniło się (tj. 19%).

Tabela 24. W jakim stopniu Twoje samopoczucie (ogólny nastrój) uległo zmianie w okresie pandemii COVID-19?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
znacznie się poprawiło	1%	1
trochę się poprawiło	15%	10
nie zmieniło się	28%	19
trochę się pogorszyło	27%	18
znacznie się pogorszyło	12%	8
trudno powiedzieć	16%	11

W ostatnim pytaniu tego bloku tematycznego zapytaliśmy respondentów, czy w okresie trwania pandemii COVID-19 częściej niż przedtem doznawali, któryś z wymienionych w kafeterii uczuć/zachowań. Zebrany materiał badawczy wskazuje, iż najczęściej respondenci mają trudności ze spaniem (18 osób, tj. 27%), trudności z koncentracją/skupieniem (17 osób, tj. 25%), są zestresowani lub mają obniżony nastrój (po 16 osób, tj. 24%). Najmniej respondentów przyznało, że odczuwało lęk (6 osób, tj. 9%). Szczegółowe dane z tego zakresu przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 25. Czy w okresie trwania pandemii COVID-19 (okres izolacji) częściej niż przedtem doznajesz, któryś z niżej wymienionych uczuć/zachowań?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
trudności ze spaniem	27%	18
trudności z koncentracją/skupieniem	25%	17
stres	24%	16
obniżony nastrój (smutek, przygnębienie)	24%	16
nigdy nie doświadczałem/am wyżej wymienionych zachowań	21%	14
podczas pandemii nie doświadczyłem/am wyżej wymienionych zachowań	19%	13
poirytowanie/złość	16%	11
zmniejszony apetyt	12%	8
pesymistyczne, czarne wizje przyszłości	12%	8
odczuwanie lęku	9%	6

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

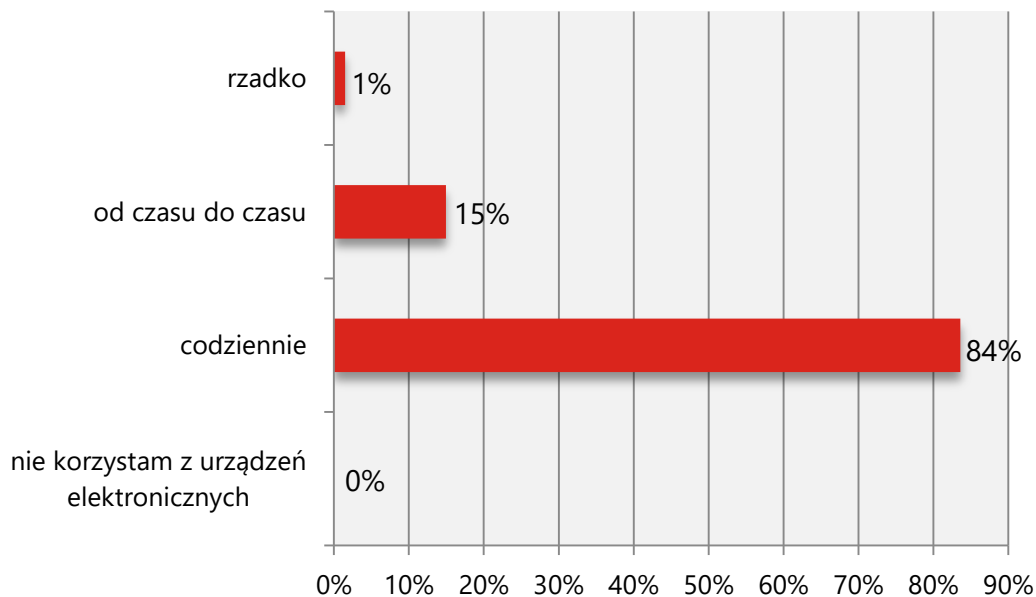
1.9. KORZYSTANIE Z URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

Korzystanie z urządzeń elektronicznych stało się zarówno wśród dorosłych, jak i młodych ludzi powszechne. Sięgają po nie coraz młodsze dzieci, a młodzież jest on-line praktycznie cały czas, dzięki smartfonom stale podpiętym do Internetu. Z ogólnopolskich badań przeprowadzonych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, wynika, że wśród polskich nastolatków w wieku 12-17 lat, 11,9% stanowią osoby problematycznie korzystające z Internetu, 11,4% badanych to dzieci i młodzież z częściowymi objawami, z kolei 0,5% to odsetek osób wykazujących nasilone objawy problematycznego używania Internetu²⁵. Korzystanie z urządzeń elektronicznych daje dzieciom i młodzieży możliwości rozwoju, ale niesie za sobą także liczne zagrożenia – pornografię, treści pełne przemocy, fake newsy, ryzyko nawiązania niebezpiecznych relacji, czy też cyberprzemoc. Jak wynika z wyżej wspomnianego badania, ponad połowa młodych ludzi biorących w nim udział, miała kontakt z niebezpiecznymi treściami w Internecie (54,4%). Skutkiem nadmiernego korzystania z mediów cyfrowych może być również uzależnienie, które wiąże się z szeregiem różnego rodzaju negatywnych konsekwencji, zarówno w obszarze zdrowia fizycznego, jak i psychicznego. Wpływ mediów na dzieci i młodzież jest ogromny, bez wątpienia jednak korzystanie z urządzeń elektronicznych, zwłaszcza Internetu, pozostanie jedną z najczęściej podejmowanych czynności przez młodych ludzi. Biorąc to pod uwagę koniecznym wydaje się uczyć dzieci i młodzież bezpiecznego poruszania się po świecie on-line oraz uświadamianie ich w zakresie konsekwencji poświęcania na to zbyt wiele czasu.

²⁵ *Problematyczne używanie Internetu przez młodzież. Raport z badań.* Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa 2019.

Następne pytanie zadane respondentom miało na celu zweryfikowanie, w jaki sposób oraz jak często uczniowie z gminy Wysoka korzystają z urządzeń elektronicznych takich jak komputer, tablet, telefon komórkowy oraz konsola do gier. Zebrany materiał badawczy wykazał, że znaczna większość badanych korzysta z tego typu urządzeń codziennie (84%). 15% przyznało, że korzysta z nich od czasu do czasu, natomiast 1% badanych – rzadko.

Wykres 30. Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci uczniowie, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych.

67 osób

Większość młodych mieszkańców gminy Wysoka poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych 6-10 godzin dziennie (24 osoby, tj. 36%), ale znaczna część uczniów wskazała również na 3-6 godzin (18 osób, tj. 27%) oraz 1-3 godzin (13 osób, tj. 20%). 9 osób poświęca na to powyżej 10 godzin (14%).

Tabela 26. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
do 1 godz.	2%	1
1-3 godz.	20%	13
3-6 godz.	27%	18
6-10 godz.	36%	24
powyżej 10 godzin	14%	9
nie korzystam codziennie z urządzeń elektronicznych	2%	1

Jak wynika z deklaracji uczniów, najczęstszą formą korzystania przez nich z urządzeń elektronicznych jest kontakt ze znajomymi (54 osoby, tj. 81%). Znaczna część badanych wskazała również na naukę (48 osób, tj. 72%), słuchanie muzyki oraz granie w gry (43 osoby, tj. 64%). Uczniowie rzadziej wskazywali na oglądanie filmów/seriali (42 osoby, tj. 63%) oraz korzystanie z portali społecznościowych (35 osób, tj. 52%). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 27. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
kontakt ze znajomymi	81%	54
nauka	72%	48
słuchanie muzyki	64%	43
granie w gry	64%	43
oglądanie filmów/seriali	63%	42
korzystanie z portali społecznościowych (np. Facebooki, Instagram, Snapchat itp.)	52%	35
z nudów	51%	34
poszukiwanie informacji/wiadomości	33%	22
robienie zakupów	22%	15
poznawanie nowych osób	12%	8
prowadzenie bloga lub własnej strony	6%	4
inne	1%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

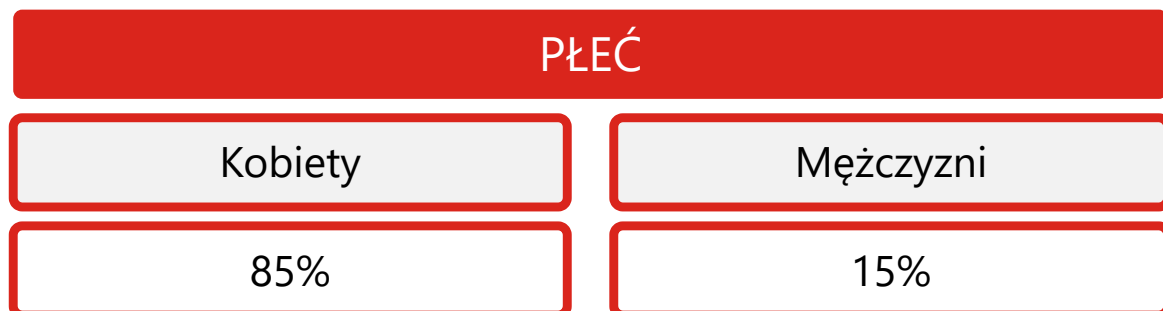
2. ANALIZA WYNIKÓW BADANIA PRZEPROWADZONEGO WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień od alkoholu, papierosów, e-papierosów i narkotyków wśród dorosłych mieszkańców gminy Wysoka, a także skala zjawiska przemocy, rynek pracy, hazard, korzystanie z urządzeń elektronicznych, zdrowie psychiczne i fizyczne oraz bezpieczeństwo publiczne. Zbadaniu poddana została ponadto opinia respondentów na temat działań profilaktycznych podejmowanych w Gminie.

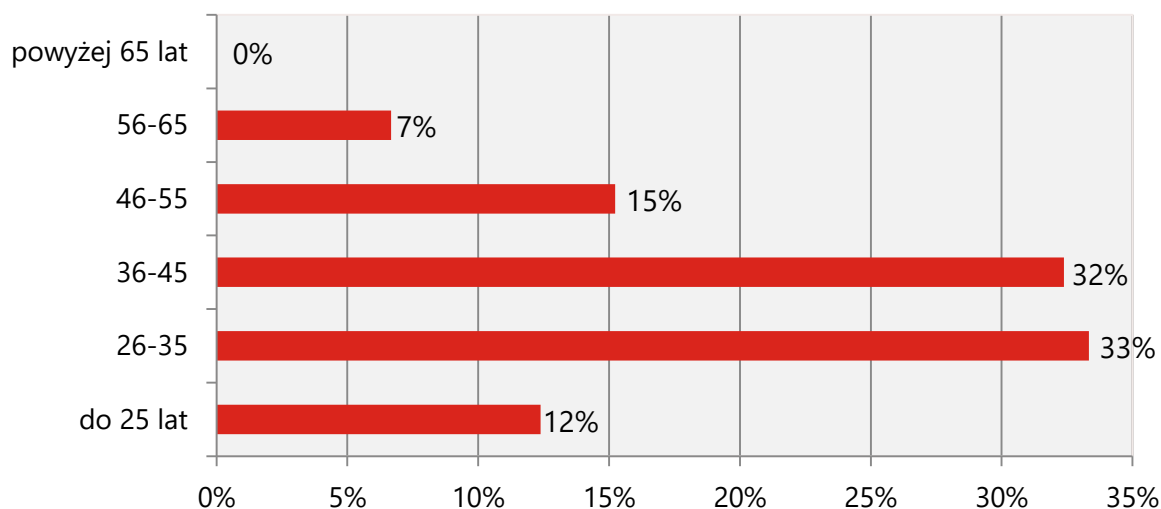
2.1. STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Wysoka wzięło udział 105 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one 85% ogółu, natomiast mężczyźni – 15%.

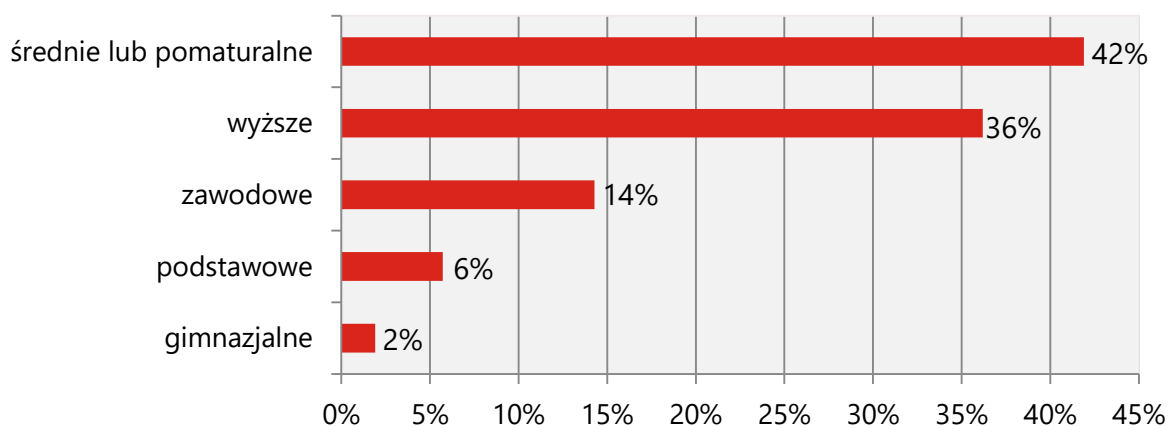
Rysunek 4. Płeć:

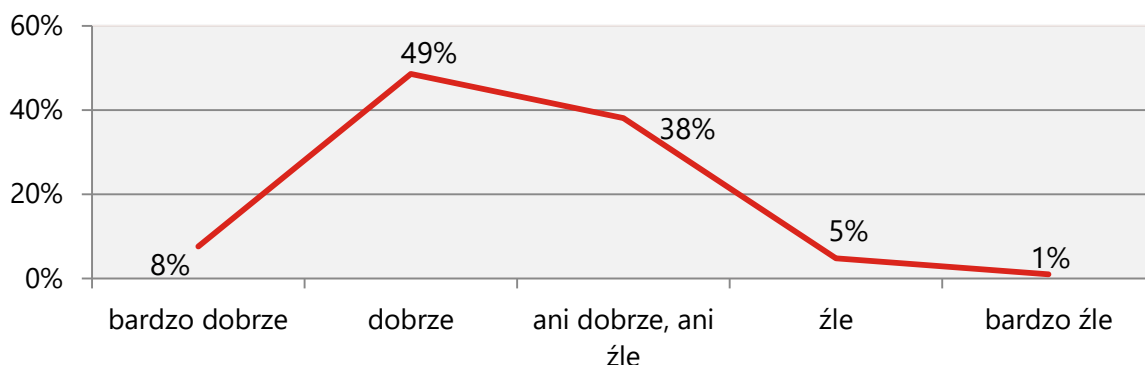
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są mocno zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (32%), 26-35 lat (33%) oraz 46-55 lat (15%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy w wieku 56-65 lat (7%) oraz mający mniej niż 25 lat (12%).

Wykres 31. Wiek:

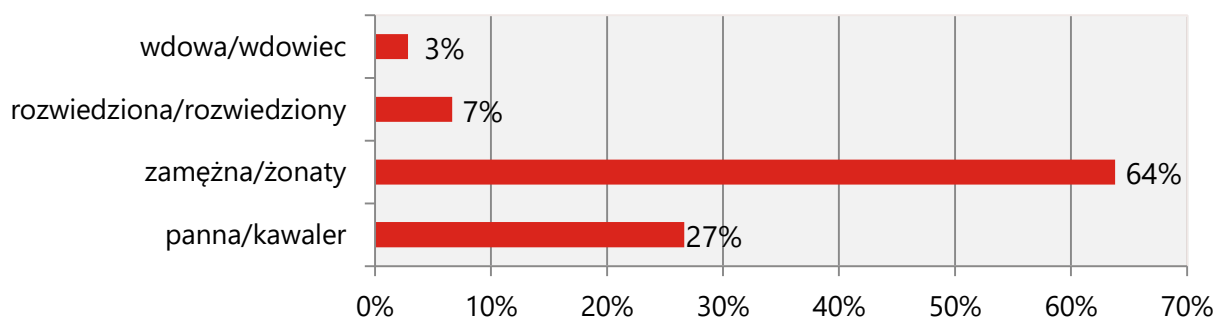
Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem średnim lub pomaturalnym (42%) oraz wyższym (36%). 14% mieszkańców posiada wykształcenie zawodowe, natomiast 6% respondentów zakończyło swoją edukację na poziomie podstawowym, a 2% mieszkańców na etapie gimnazjum.

Wykres 32. Wykształcenie:

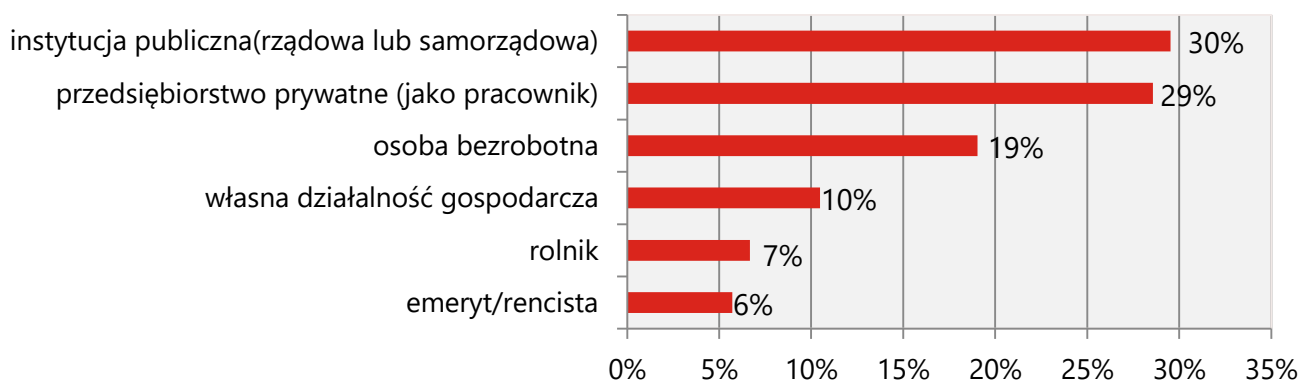
Analiza sytuacji materialnej badanej grupy pokazuje, że połowa dorosłych mieszkańców Gminy określiła swoją sytuację materialną pozytywnie (49% – dobrze, 8% – bardzo dobrze). 38% mieszkańców biorących udział w badaniu oceniło swoją sytuację materialną jako ani dobrą, ani złą, 5% uważa, że jest ona zła, natomiast 1% respondentów wskazał, że jest bardzo zła.

Wykres 33. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Stan cywilny osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: większość respondentów jest zamężnych/żonatych (64%), co czwarta osoba to panna/kawaler (27%), 7% stanowią osoby rozwiedzione, natomiast 3% to wdowy/wdowcy.

Wykres 34. Stan cywilny:

Największy odsetek badanych, bo 30% pracuje w instytucji publicznej (rządowej lub samorządowej), natomiast blisko co trzeci w przedsiębiorstwie prywatnym (29%). 19% stanowią osoby bezrobotne, 6% – emeryci/renciści, 7% – rolnicy, natomiast własną działalność gospodarczą prowadzi 10% respondentów.

Wykres 35. Miejsce zatrudnienia:

2.2. PROBLEM ALKOHOLOWY

Uzależnienie od alkoholu wciąż stanowi w Polsce poważny problem. Według *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych*, w naszym kraju żyje około 800 tysięcy osób uzależnionych od alkoholu, co stanowi około 2% całej populacji. Do osób pijących szkodliwie zaliczyć można natomiast 2-2,5 miliona osób, tj. 5-7% populacji²⁶. Co niepokojące, na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost średniego spożycia alkoholu przeliczanego w litrach na jednego mieszkańca. Osoby nadużywające alkoholu oprócz tego, że sami narażeni są na różnego rodzaju problemy, stwarzają zagrożenie dla innych osób. Ze względu na skalę, jak i obserwowane negatywne konsekwencje, alkoholizm uznaje się w Polsce za problem społeczny. Oprócz skutków związanych ze sferą zdrowia fizycznego i psychicznego, nadużywanie i uzależnienie od alkoholu niesie za sobą również inne konsekwencje, które ponoszą nie tylko same osoby pijące, ale także osoby w ich otoczeniu. Wśród negatywnych następstw spożywania alkoholu, jego nadużywania i uzależnienia w sferze społecznej wymienić można: cierpienie rodzin, wykluczenie społeczne, negatywny wpływ na wychowanie dzieci, problemy osób dorastających w rodzinach alkoholowych, cierpienie ofiar wypadków drogowych i przestępstw, zaburzone relacje społeczne, obniżenie jakości i wydajności pracy, czy też destrukcyjny wpływ alkoholu na rozwój dziecka w okresie prenatalnym. Konsekwencje problemu alkoholowego są wieloaspektowe, mają szeroki zasięg i wymagają podejmowania systemowych, interdyscyplinarnych działań zaradczych, skierowanych na czynniki ryzyka tkwiące zarówno w samej jednostce, jak i w jej otoczeniu społecznym²⁷.

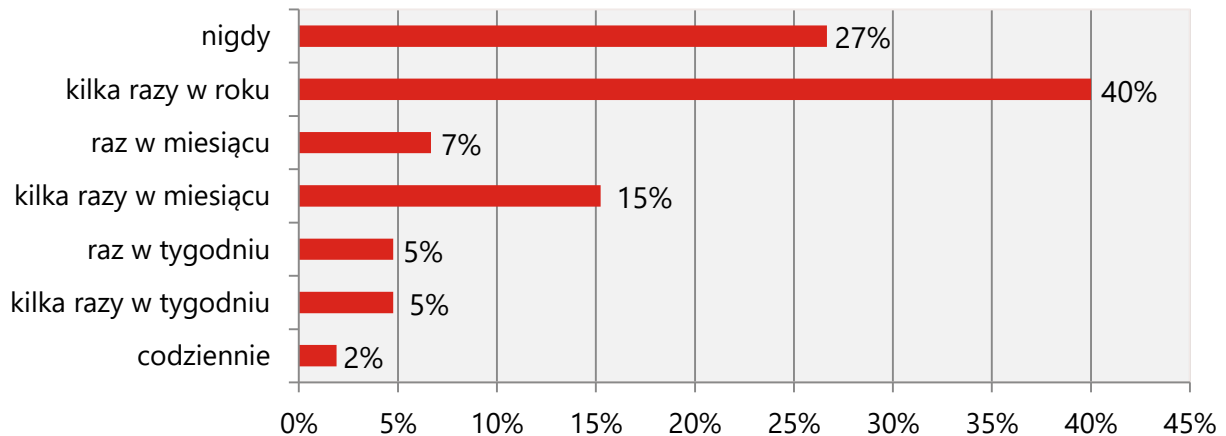
Pierwsze pytanie dotyczące uzależnienia do alkoholu odnosiło się do częstotliwości jego spożywania. Możemy zauważyć, iż 40% badanych mieszkańców spożywa alkohol kilka razy w roku, 7% – raz w miesiącu, 15% – kilka razy w miesiącu, po 5% raz w tygodniu oraz kilka razy w tygodniu, natomiast 2% respondentów

²⁶ <http://www.parpa.pl/index.php/33-analazy-badania-raporty/132-statystyki>

²⁷ Włodarczyk E., *Społeczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce*, Pedagogika Społeczna 2018, Nr 2 (68), str. 241-251.

spożywa alkohol codziennie. Na abstynencję wskazało 27% mieszkańców.

Wykres 36. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy spożywają alkohol.

77 osób

Poniższa tabela przedstawia ilość porcji alkoholu wypijanych przez ankietowanych w ciągu całego dnia, w którym go spożywają. 77% respondentów deklaruje, że w dniu, w którym spożywa alkohol wypija 1-2 porcji tego napoju (55 osób). 15% mieszkańców wskazało na 3-4 porcje (11 osób), 5-7 porcji (1 osoba, tj. 1%) oraz 8-10 porcji (2 osoba, tj. 3%). 2 mieszkańców przyznało się do spożywania dużych ilości alkoholu, tj. 11-13 porcji i więcej (3%).

Tabela 28. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250 ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml)?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1-2	77%	55
3-4	15%	11
5-7	1%	1
8-10	3%	2
11-13 i więcej	3%	2

W dalszej kolejności respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Na podstawie deklaracji badanych możemy stwierdzić, że większość mieszkańców spożywających alkohol nigdy nie pracowała po jego wypiciu. Do takiego zachowania przyznało się 4 badanych mieszkańców, którym przytrafiło się to raz (5%).

Tabela 29. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	95%	73
raz mi się to zdarzyło	5%	4
zdarza mi się to sporadycznie	0%	0
zdarza mi się to często	0%	0

Kolejną analizowaną kwestią było prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu. Wszyscy respondenci zadeklarowali, że nigdy nie doszło do takiej sytuacji (77 osób, tj. 100%).

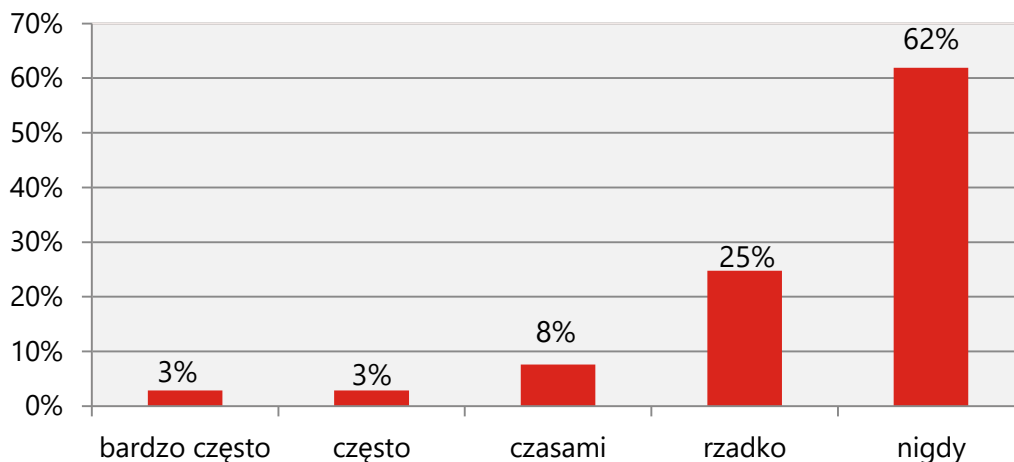
Tabela 30. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nigdy mi się to nie zdarzyło	100%	77
raz mi się to zdarzyło	0%	0
zdarza mi się to sporadycznie	0%	0
zdarza mi się to często	0%	0

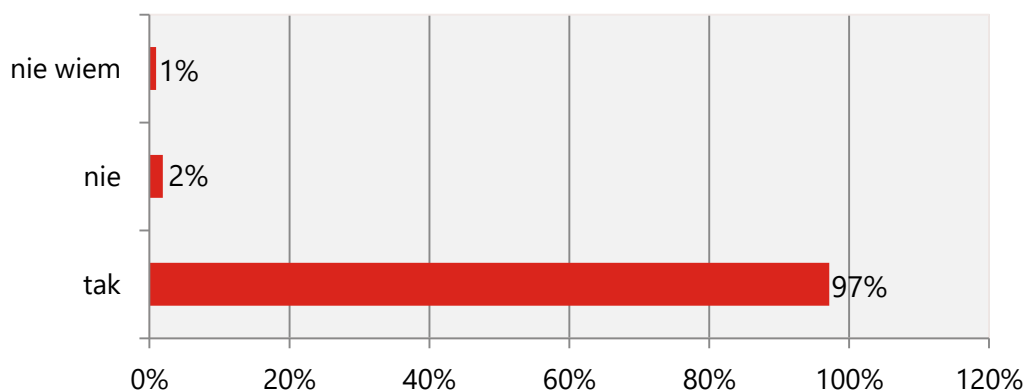
Następnym etapem badania było sprawdzenie skali problemu prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu w gminie Wysoka. Jak wynika z zebranych danych, 39% respondentów było świadkiem prowadzenia pojazdu przez osoby nietrzeźwe. 25% badanych wskazało na odpowiedź „rzadko”, 8% stwierdziło, że było tego świadkiem czasami, a po 3% – często oraz bardzo często.

Wykres 37. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

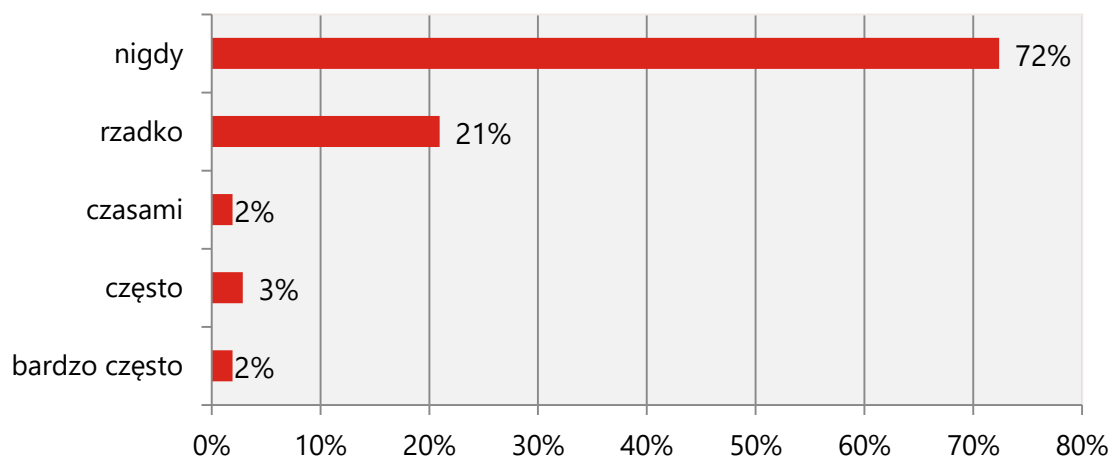
W jednym z pytań poprosiliśmy ankietowanych o wyrażenie swojej opinii na temat wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Zebrany materiał badawczy wykazał, że tylko wśród 1% mieszkańców Gminy, występuje brak świadomości w tym zakresie, gdyż zaznaczyli oni odpowiedź „nie wiem”. 2% badanych mieszkańców uważa, że picie alkoholu w ciąży nie ma wpływu na rozwój dziecka.

Wykres 38. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

Respondenci zostali również poproszeni o określenie, czy zauważyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy na terenie swojej miejscowości, kobiety w ciąży spożywające alkohol. Do bycia świadkiem takiej sytuacji przyznało się 28% respondentów, przy czym 21% – rzadko, 2% – czasami, 3% – często, natomiast 2% – bardzo często.

Wykres 39. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol?

2.3. PROBLEM NIKOTYNOWY

Palenie papierosów jest aktualnie jednym z najpoważniejszych przyczyn problemów zdrowotnych współczesnego świata. Do negatywnych konsekwencji tego zaliczyć można choroby układu sercowo-naczyniowego, oddechowego oraz zwiększone ryzyko wystąpienia nowotworów. Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w konsekwencji palenia papierosów co roku umiera ponad 7 milionów ludzi na całym świecie²⁸. W Polsce w 2016 roku z tego powodu zmarło aż 66 tys. osób, co stanowiło 17% wszystkich zgonów²⁹. Wyniki badań dotyczące aktualnej sytuacji w zakresie palenia tytoniu w Polsce, przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej w 2019 roku pokazują, iż po papierosy regularnie sięga co piąty Polak³⁰. Pomimo stopniowo zmniejszającej się w ostatnich latach liczby palaczy papierosów, problem ten nadal stanowi powszechne i wymagające podejmowania działań zapobiegawczych zjawisko. Konieczna jest zatem realizacja systematycznych zadań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia ograniczających popularność palenia tytoniu.

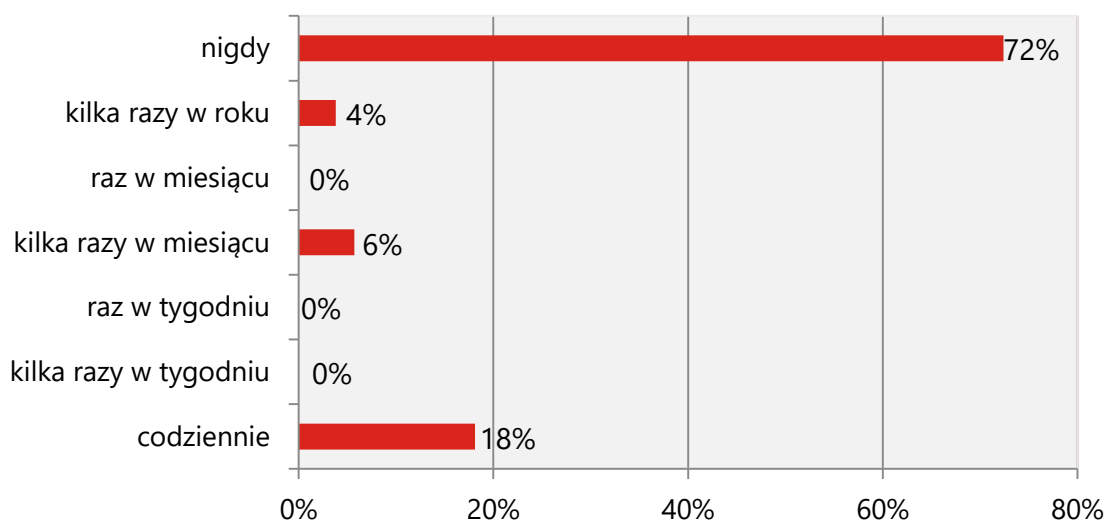
²⁸ WHO report on the global tobacco epidemic: monitoring tobacco use and prevention policies, World Health Organization, Geneva 2017.

²⁹ Zgliczyński, W. S., *Palenie tytoniu w Polsce*, Biuro Analiz Sejmowych 2017, nr 14 (237).

³⁰ CBOS, *Palenie papierosów*, Komunikat z badań 2019, Nr 104/2019.

Drugi z analizowanych w Diagnozie obszarów, miał na celu zweryfikowanie skali palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców gminy Wysoka. Spośród wszystkich badanych osób, papierosy pali blisko co czwarty mieszkaniec (28%), przy czym 4% sięga po nie kilka razy w roku, 6% kilka razy w miesiącu, natomiast 18% mieszkańców pali codziennie.

Wykres 40. Jak często pali Pan/i papierosy (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów)?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy palą papierosy.

29 osób

W tabeli poniżej przedstawiona została ilość dziennie wypalanych przez dorosłych mieszkańców sztuk papierosów. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że respondenci najczęściej palą od 6 do 15 papierosów dziennie (9 osób, tj. 31%) oraz poniżej 5 sztuk (5 osób, tj. 17%). W dalszej kolejności ankietowani wskazywali, że nie wiedzą ile palą, ponieważ nie liczą ich ilości (3 osoby, tj. 10%). 16-25 sztuk w ciągu dnia pali 2 mieszkańców (7%). Trudność w określeniu ilości wypalanych papierosów miało 10 osób, ponieważ nie palą oni codziennie (34%).

Tabela 31. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
trudno powiedzieć, nie palę codziennie	34%	10
poniżej 5 sztuk	17%	5
6-15 sztuk	31%	9
16-25 sztuk	7%	2
nie wiem, nie liczę	10%	3

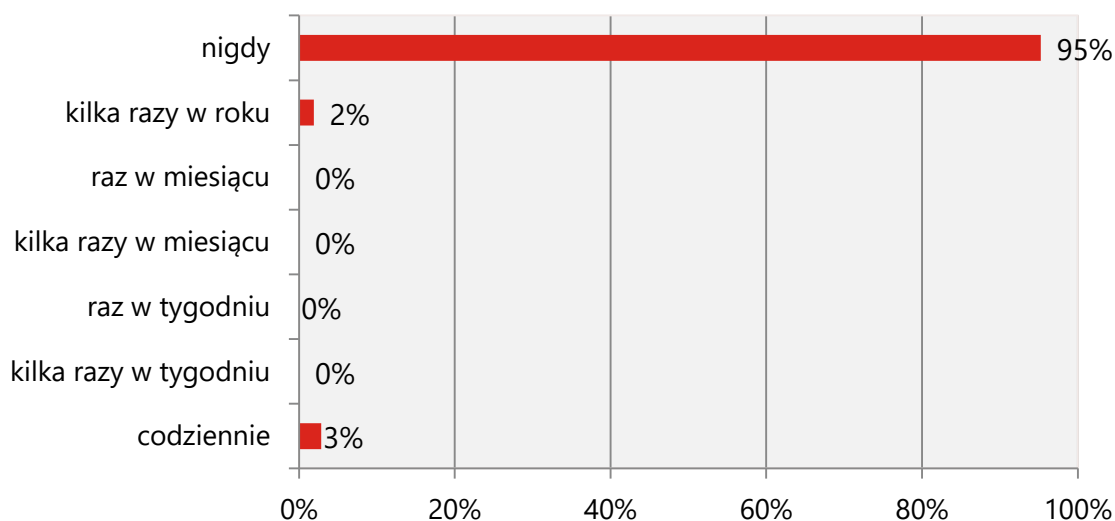
Poniższa tabela prezentuje rozkład odpowiedzi mieszkańców na pytanie o próby rzucenia przez nich palenia. Z zebranych danych wynika, że zerwać z nałogiem próbowało 15 osób (56%), w tym 5 respondentów raz (19%), natomiast 10 osób wiele razy (37%). Blisko co trzeci palący badany mieszkaniec nigdy nie próbował rzucić palenia (10 osób, tj. 37%), natomiast 2 osoby nie próbowały, ale zamierzają zerwać z nałogiem (7%).

Tabela 32. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nigdy nie próbowałem/am	37%	10
nie, ale zamierzam spróbować	7%	2
tak, raz, ale nie udało mi się	19%	5
tak, wiele razy, ale nie udało mi się	37%	10

Kolejne pytanie zadane respondentom dotyczyło palenia elektronicznych papierosów. Zebrany materiał badawczy wykazał, że e-papierosy pali 5% badanych mieszkańców gminy Wysoka, spośród których 2% robi to kilka razy w roku, natomiast 3% codziennie.

Wykres 41. Jak często pali Pan/i e-papierosy?

2.4. PPROBLEM NARKOTYKOWY

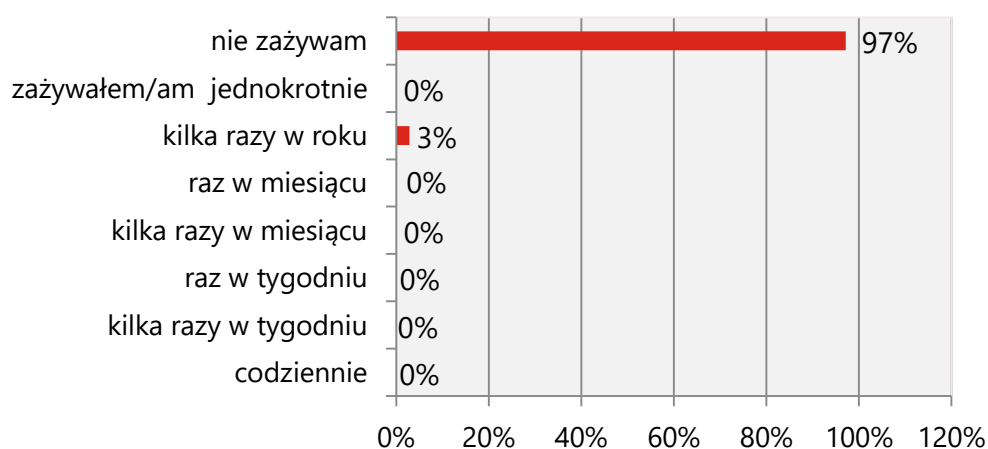
Problem narkomanii stanowi duże zagrożenie, degradująco wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, psychiczne, jak i relacje społeczne. Wiąże się z wysokimi kosztami poniesionymi nie tylko przez samą jednostkę uzależnioną, ale także całe społeczeństwo. Pomimo tego, że zażywanie narkotyków i dopalaczy jest w Polsce o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych, zjawisko to wciąż stanowi poważny problem. Według badań przeprowadzonych w 2018 roku odsetek osób w wieku 15-34 lata używających narkotyków w ciągu ostatniego roku wyniósł 10,4%, przy czym najczęściej stosowaną nielegalną substancją psychoaktywną okazała się marihuana³¹. Wśród negatywnych skutków wywołanych narkomanią wymienia się zarówno szkody zdrowotne, jak i społeczne, między innymi osłabienie i rozpad więzi rodzinnych, wykluczenie społeczne, utrata zdolności do samodzielnego i odpowiedzialnego funkcjonowania, czy też konflikty z prawem. Zagrożeniem są również nowe substancje psychoaktywne, tzw. *dopalacze*. Ze względu na wysoką toksyczność oraz zmieniający się, nieznaną skład, ich jednokrotne zażycie może doprowadzić do nieodwracalnych skutków zdrowotnych, a nawet śmierci. Jak wynika z raportu *Głównego Inspektora Sanitarnego*, w 2018 roku zarejestrowanych zostało

³¹ *Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019*, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.

4 260 przypadków interwencji medycznych związanych z zatruciem/podejrzeniem zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi³². Biorąc pod uwagę ryzyko szkód, konsekwencji prawnych, zdrowotnych oraz społecznych związanych z używaniem narkotyków i dopalaczy, konieczne jest realizowanie działań w obszarze profilaktyki, leczenia, rehabilitacji, ograniczania szkód zdrowotnych i reintegracji społecznej osób uzależnionych, a także systematyczne prowadzenie badań i monitoringu używania substancji psychoaktywnych.

Następnym etapem badania było zidentyfikowanie skali spożywania narkotyków, dopalaczy lub innych środków psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców Gminy. Po tego typu substancje sięgnęło 3 mieszkańców, którzy robili to kilka razy w roku (3%) i żaden z nich nie doświadczył w związku z tym negatywnych konsekwencji.

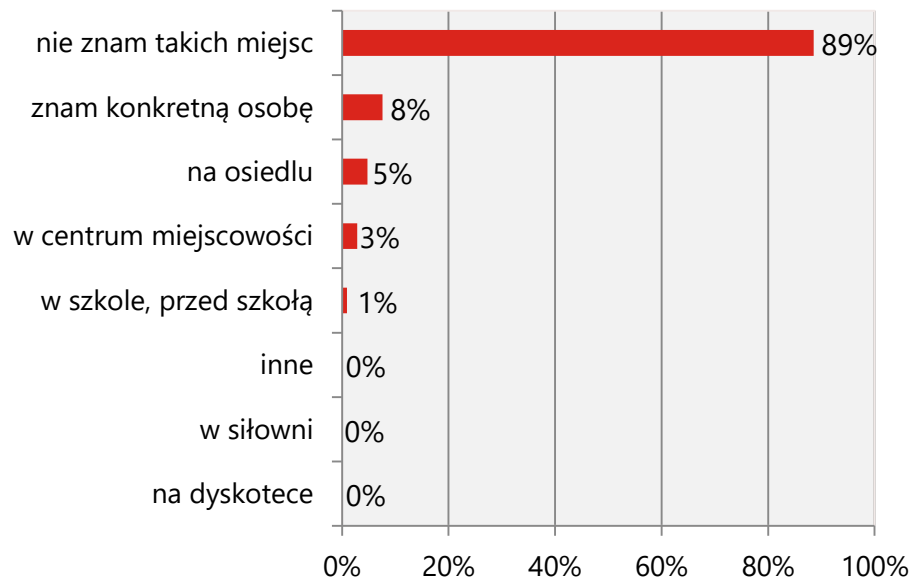
Wykres 42. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?

Respondentom zostało zadane pytanie również o znajomość konkretnych miejsc na terenie swojej miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Badania wykazały stosunkowo niski odsetek ankietowanych deklarujących znajomość takich miejsc (11%), przy czym 8% wskazało na znajomość konkretnej osoby, 5% jest zdania, że zdobędzie je na osiedlu, 3% w centrum miejscowości, z kolei 1% ankietowanych wskazało na szkołę i jej otoczenie.

³² Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.

Wykres 43. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

2.5. PROBLEM PRZEMOCY

Przemoc jest to intencjonalne działanie lub zaniechanie działania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody. Może przybierać różne formy. Wyróżnia się przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, seksualną i zaniedbanie. Skutki przemocy są dla osób jej doznających długotrwałe i istotnie wpływają na ich codzienne funkcjonowanie. Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem ten dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Warto przy tym pamiętać, że jest to bardzo wrażliwy temat i ludzie nierzadko boją się lub wstydzą przyznać, że dotyczy ich bezpośrednio. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy w rodzinie gromadzonych przez policję, w 2019 roku ogólna liczba osób doznających przemocy kształtowała się na poziomie 88 032³³. O skali problemu przemocy świadczą również badania przeprowadzone w 2014 roku na zlecenie *Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej* w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań

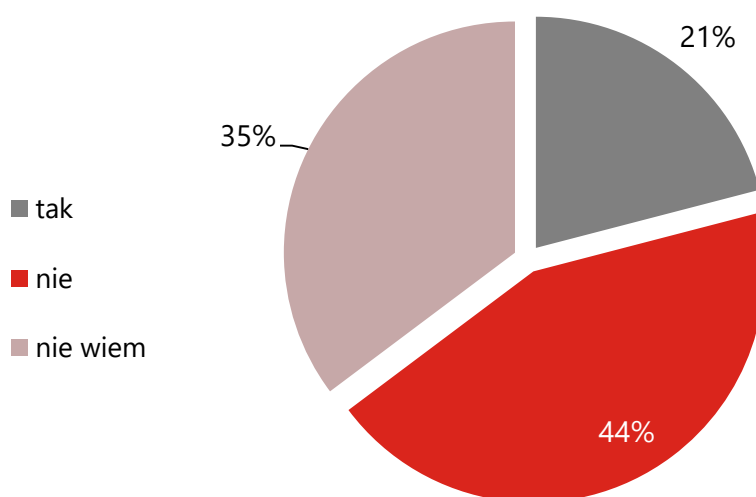
³³

<http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>

podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich, że co trzeci respondent zna osobiście w swoim otoczeniu/sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszał lub wie, że dochodzi w nich do różnych form przemocy wobec kobiet. Przypadki przemocy wobec mężczyzn zna natomiast co piąty ankietowany. Z deklaracji osób biorących udział w badaniu wynika, że odsetek osób doświadczających przemocy w ciągu całego swojego życia kształtował się na poziomie 24,7%³⁴. Przemoc w rodzinie stanowi jeden z poważniejszych problemów współczesnych państw na całym świecie. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno zajmować więc priorytetowe miejsce wśród zadań realizowanych zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym.

Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Wysoka. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 21% badanych, a przeczącej – 44%.

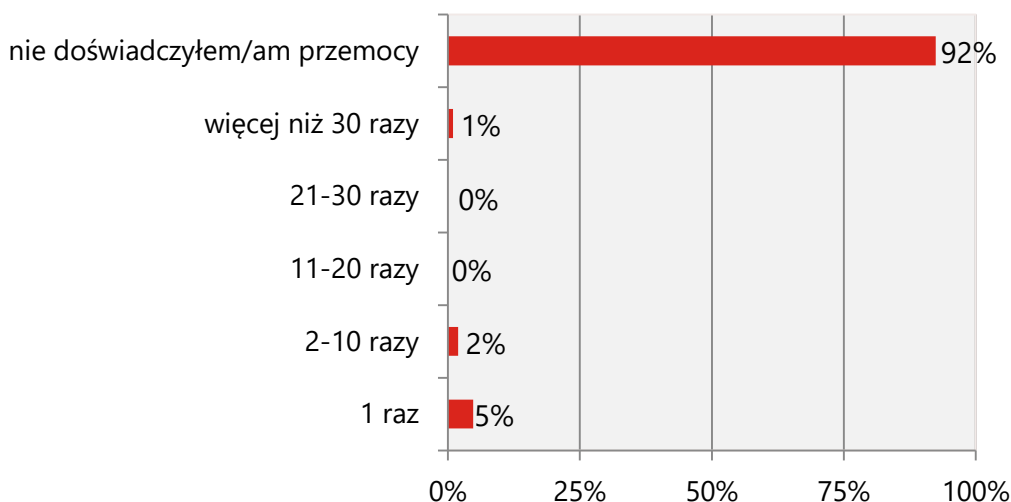
Wykres 44. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

³⁴ Miedzik M., Godlewska-Szurkowska J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.*

Skala problemu przemocy w gminie Wysoka została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, czy zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w okresie ostatnich 12 miesięcy. Z zebranych danych wynika, że w ciągu ostatniego roku przemocy doznało 8% badanych mieszkańców, wśród których 5% doświadczyło jej 1 raz, 2% – 2-10 razy, natomiast 1% – więcej niż 30 razy.

Wykres 45. Jak często w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne pytania odpowiadali tylko ci dorośli mieszkańcy, którzy doświadczyli przemocy.

8 osób

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej doznawanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna – wskazało na nią 7 badanych (tj. 88%) oraz przemoc ekonomiczna (3 osoby, tj. 38%). Rządziej mieszkańcy wskazywali na przemoc fizyczną oraz mobbing (po 1 osobie, tj. 13%).

Tabela 33. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
przemoc psychiczna	88%	7
przemoc ekonomiczna	38%	3
przemoc fizyczna	13%	1
mobbing	13%	1
przemoc seksualna	0%	0
zaniedbanie	0%	0
nie wiem	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Spytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że najczęściej ankietowani wskazywali na męża/żonę (3 osoby, tj. 38%), mamę oraz inne osoby, wśród których wymieniali teściową oraz szwagra (po 2 osoby, tj. 25%). Pojedyncze odpowiedzi padły na partnera/partnerkę, pracodawcę oraz nieznaną osobę (po 13%).

Tabela 34. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
mąż/żona	38%	3
mama	25%	2
inne osoby	25%	2
partner/partnerka	13%	1
pracodawca	13%	1
nieznajomy/a	13%	1
tata	0%	0
siostra	0%	0
kolega/koleżanka z pracy	0%	0
dziadkowie	0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu spytano mieszkańców, gdzie doświadczyli przemocy. Najczęściej badani mieszkańcy wskazywali na dom (5 osób, tj. 63%), w dalszej części respondenci wyróżnili pracę oraz miejsce publiczne (po 2 osoby, tj. 25%).

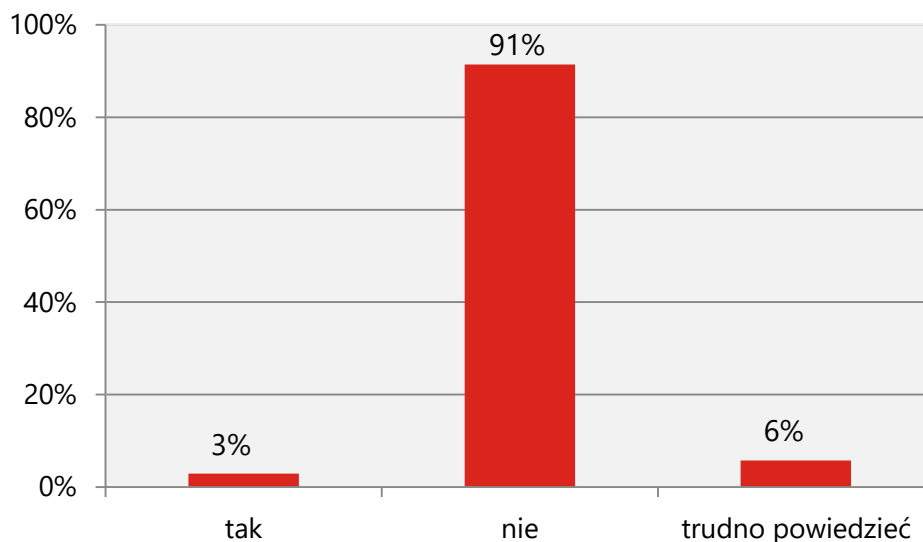
Tabela 35. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?

Odpowiedź	%	Liczba odp.
w domu	63%	5
w pracy	25%	2
w miejscu publicznym	25%	2
na uczelni	0%	0
inne	0%	0

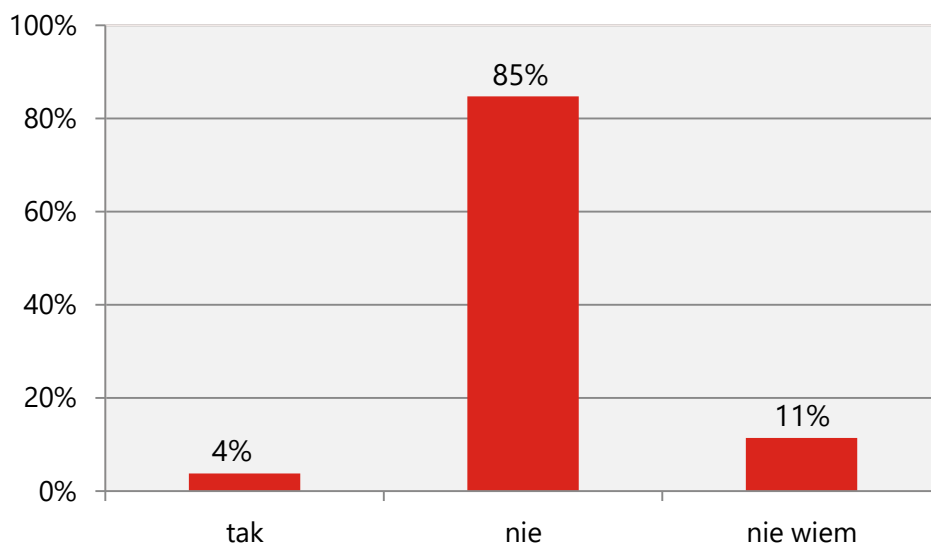
Odpowiedzi respondentów na następane pytanie pokazują aktualną skalę przemocy występującej wśród rodzin na terenie gminy Wysoka. Jak wynika z uzyskanych danych, przemoc domowa dotyczy 3% badanych mieszkańców. Wśród respondentów znalazły się również osoby, które miały trudność w jednoznacznym określeniu, czy w ich domu występuje ten problem – stanowiły one 6% ogółu.

Wykres 46. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?

Kolejną analizowaną kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród 4% respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej, z kolei 11% stwierdziło, że nie ma na ten temat wiedzy. Jednocześnie negatywnie ocenia tego typu zachowanie 85% mieszkańców.

Wykres 47. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

2.6. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Jak wynika ze statystyk *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* oraz *Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii* dotyczących wydatkowania środków finansowych na realizację zadań związanych z profilaktyką uzależnień, samorządy często realizują nieskuteczne strategie profilaktyczne, które nie przynoszą żadnych efektów. Według *Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych* „w 2018 roku aż 46 318 078.30 zł zostało wydane na jednorazowe festyny i inne imprezy plenerowe, spektakle profilaktyczne, imprezy sportowe (turnieje, wyścigi, olimpiady itp.), czyli działania, które nie pełnią funkcji profilaktycznej, o nieznanym skutecznosci, a o części z nich wręcz wiadomo, że nie są

efektywne³⁵. Do czynników wzmacniających jakość profilaktyki należą: obowiązujący system prawny, współpraca pomiędzy samorządem a placówkami realizującymi programy profilaktyczne poprzez finansowe wspieranie programów profilaktycznych oraz rozwój kadr zajmujących się profilaktyką (szkolenia, superwizje), monitorowanie sytuacji epidemiologicznej związanej z używaniem substancji psychoaktywnych, diagnozowanie problemu przemocy, a także zwiększenie czasu przeznaczanego na działania profilaktyczne w placówkach oświatowych. Szczególnie ważne jest, aby wszystkie podmioty zaangażowane w realizację zadań profilaktycznych stworzyły spójny system, opierający się na trzech poziomach: centralnym, wojewódzkim i gminnym³⁶. Skuteczność działań profilaktycznych będzie większa w przypadku realizacji modelu profilaktyki zintegrowanej opartej na: współpracy na poziomie instytucjonalnym i wspólnotowym, dbałości o wzorce i spójny przekaz, przede wszystkim ze strony rodziny i szkoły, wypracowaniu autonomicznych dla danego środowiska lokalnego strategii i metod oddziaływań profilaktycznych, które będą stosowane systematycznie, konsekwentnie i długookresowo oraz doskonaleniu kompetencji wychowawczych i organizacyjnych twórców, a także realizatorów działań profilaktycznych³⁷.

Analizując wyniki uzyskane w trakcie badania mieszkańców pod kątem działań podejmowanych przez Gminę w celu ograniczenia popytu na zażywanie narkotyków i dopalaczy, możemy zauważyć, iż 43% respondentów nie ma na ten temat żadnej wiedzy. Wśród najczęściej deklarowanych odpowiedzi znalazły się różne formy zajęć dla dzieci i młodzieży (15%), udostępnianie informacji na stronie WWW gminy (13%). Rządziej mieszkańcy wskazywali na kampanie profilaktyczne (12%), festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne (11%) oraz akcje informacyjne za

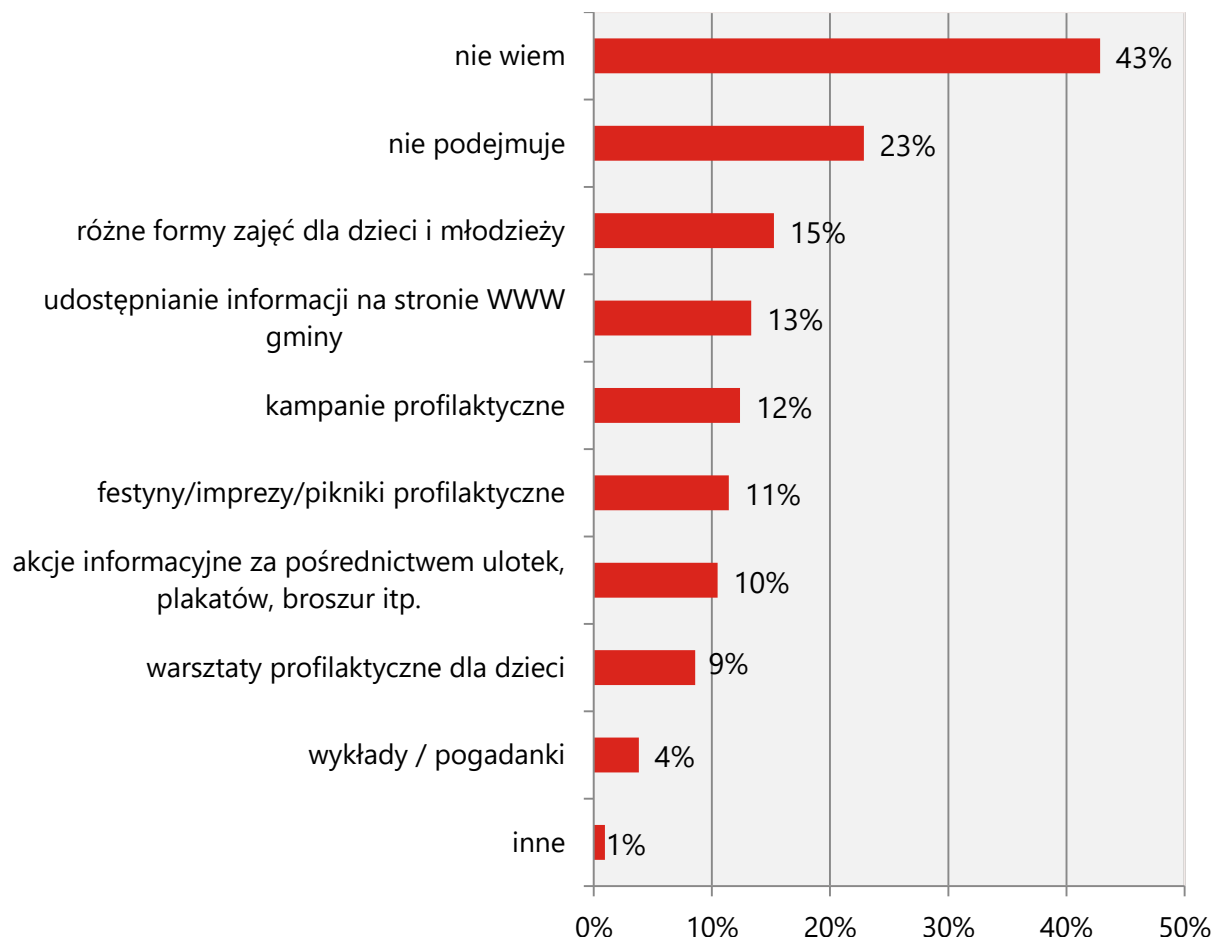
³⁵ Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019.

³⁶ Pietrzak S., *Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki*, Świat Problemów.

³⁷ Kmiecik-Jusięga K., *Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym*, [w:] *Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji*, red. D. Kowalczyk, A. Szecówka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015, s. 293.

pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur (10%). Blisko co czwarty ankietowany przyznał, że gmina nie podejmuje działań w tym zakresie (23%). Szczegółowe dane prezentuje wykres poniżej.

Wykres 48. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

2.7. UCZESTNICTWO W GRACH HAZARDOWYCH

Wraz z rozwojem technologicznym, w świecie on-line pojawiać zaczęły się różnego rodzaju gry na pieniądze. Znacznie zwiększyło to dostępność do gier hazardowych dla młodych ludzi. Hazard on-line, w przeciwieństwie do rzeczywistych kasyn zakazanych dla nieletnich, jest dla młodych ludzi dostępny i w dużej mierze anonimowy. Niestety rozprzestrzenianie się stron internetowych oferujących różnego rodzaju gry hazardowe, powoduje dla dzieci i młodzieży realne zagrożenie. Granie w gry na pieniądze może doprowadzić do uzależnienia i związanych z tym

negatywnych konsekwencji, między innymi depresji, myśli i prób samobójczych, słabych wyników w nauce, problemów w relacjach w rodzinie i z rówieśnikami. Zrealizowane wśród dzieci i młodzieży badania pokazują, że w gry na pieniądze gra 56% respondentów, w tym 44% robi to sporadycznie, natomiast 7% regularnie (raz w tygodniu lub częściej). Pomimo spadku w ostatnich latach odsetka grających na pieniądze młodych ludzi, zainteresowanie hazardem w dalszym ciągu jest znaczne. Z badań wynika ponadto, że spadek grających na pieniądze nie skutkuje zmniejszeniem zagrożenia uzależnieniem od hazardu. Odsetek młodych ludzi w wysokim stopniu zagrożonych uzależnieniem utrzymuje się na poziomie 6%, a szczególnie narażeni na to są chłopcy. Mając na uwadze wyniki badań pokazujące skalę rozpowszechnienia grania w gry na pieniądze przez młodych ludzi, a także znaczną dostępność do hazardu on-line, istotne jest organizowanie badań pozwalających ocenić skalę zjawiska oraz dostosować odpowiednie działania profilaktyczne zapobiegające występowaniu problemów w tym zakresie.

W poniższej tabeli przedstawione zostały odpowiedzi badanych na pytanie o częstotliwość grania w gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Do takiego zachowania przyznało się 9 respondentów (9%), spośród których 5 badanych grało w gry na pieniądze 1-5 razy (5%), 3 osoby robiły to 6-10 razy (3%), natomiast 1 badany wykonywał to z większą częstotliwością, czyli więcej niż 20 razy (1%). Żaden z mieszkańców nie doświadczył negatywnych konsekwencji z tym związanych, w postaci problemów rodzinnych, finansowych ani problemów w pracy.

Tabela 36. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

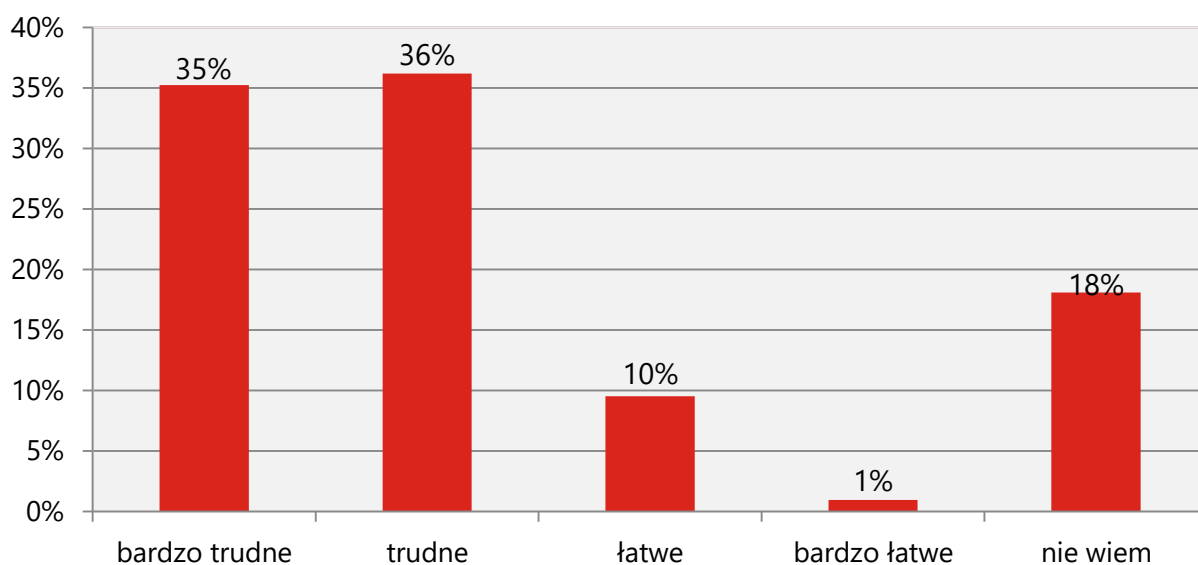
<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
1-5 razy	5%	5
6-10 razy	3%	3
11-20 razy	0%	0
częściej niż 20 razy	1%	1
nie grałem/am w gry na pieniądze	91%	96

2.8. RYNEK PRACY

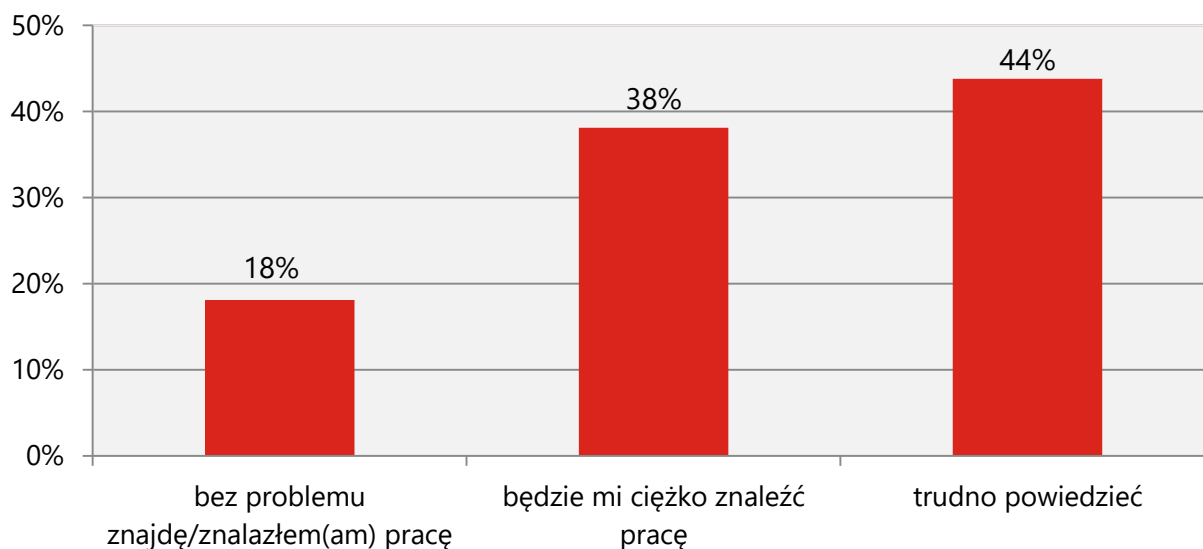
W 2019 roku w urzędach pracy zarejestrowało się 745,1 tys. kobiet i 751,4 tys. mężczyzn. Pod koniec 2019 roku prawo do zasiłku posiadało 82,2 tys. kobiet (tj. 17,1% ogółu zarejestrowanych kobiet) oraz 60,3 tys. mężczyzn (tj. 15,6 % ogółu zarejestrowanych mężczyzn). Końcem 2019 roku najwyższa liczba bezrobotnych kobiet znajdowała się w ewidencji urzędów pracy w województwach, w których znajdowało się też najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych ogółem, tj. mazowieckim (63,5 tys. kobiet) oraz podkarpackim (40,3 tys. kobiet). Najmniej bezrobotnych kobiet byłow województwach lubuskim (10,9 tys. kobiet), opolskim (12,1 tys. kobiet) i podlaskim (15,8 tys. kobiet). Średni wiek bezrobotnych wyniósł ok. 40 lat – dla kobiet ok. 38 lat, a dla mężczyzn ok. 44 lata. Mimo faktu, że bezrobotne kobiety były lepiej wykształcone, we wszystkich grupach bez względu na wiek dłużej pozostawały w ewidencji urzędów pracy³⁸.

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Wysoka. Celem było zbadanie opinii respondentów na temat rynku pracy, szans na znalezienie zatrudnienia oraz form wsparcia na jakie mogą liczyć. W pierwszym pytaniu badani mieli określić, czy znalezienie nowej pracy na terenie Gminy sprawia trudności. Aż 36% mieszkańców uważa, że znalezienie nowej pracy na terenie Gminy jest trudne, natomiast, aż 35% respondentów jest zdania, że jest to bardzo trudne. W opinii co dziesiątego ankietowanego jest to łatwe (10%), z kolei 1% osób uważa, że jest to bardzo łatwe. Blisko co piąty badany nie posiada wiedzy w tym zakresie (18%).

³⁸ *Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w 2019 roku*, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Wydział Analiz i Statystyk

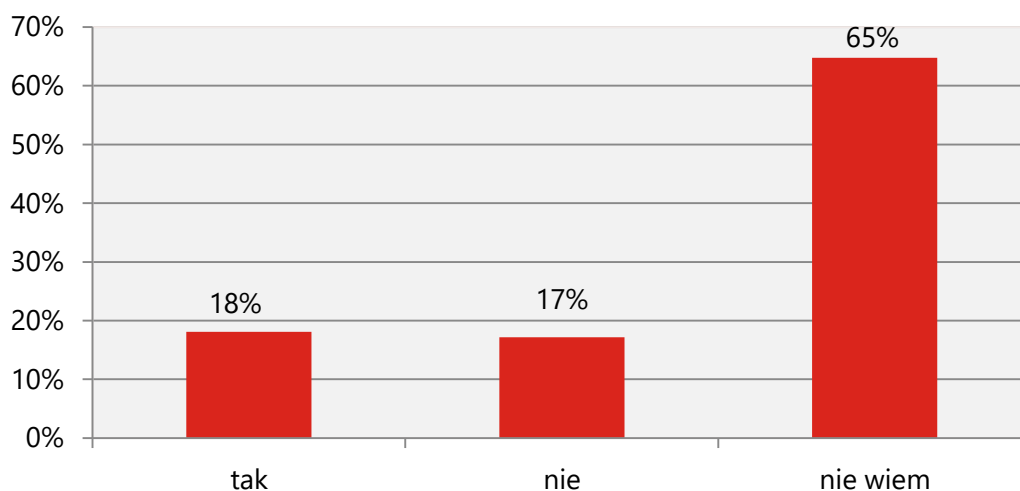
Wykres 49. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie gminy jest:

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie swoich szans na rynku pracy. Z materiału badawczego wynika, że 38% ankietowanych źle ocenia swoje szanse na rynku pracy twierdząc, że ciężko byłoby im znaleźć nowe zatrudnienie. 18% badanych odpowiedziało, że bez problemu znajdzie nową pracę, a 44% mieszkańców nie potrafiło jednoznacznie określić swoich szans na rynku pracy.

Wykres 50. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy?

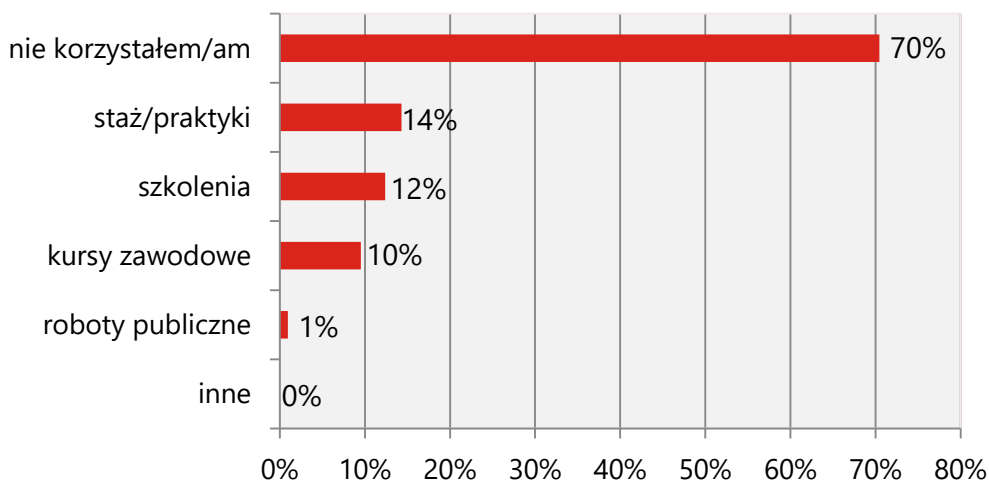
W przedostatnim pytaniu tego bloku tematycznego poproszono mieszkańców o określenie, czy Gmina prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych. Blisko co piąty ankietowany udzielił odpowiedzi twierdzącej (18%), przeciwnego zdania było 17% respondentów. Ponad połowa badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie (65%).

Wykres 51. Czy gmina prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych?

W następnym pytaniu, badana populacja mieszkańców miała określić z jakich form aktywizacji zawodowej korzystała do tej pory. Jak wynika z analizy materiału badawczego, 14% ankietowanych brało udział w stażach/praktykach, 12% uczestniczyło w szkoleniach, 10% wskazało na kursy zawodowe, z kolei 1% badanych mieszkańców odbył roboty publiczne.

Wykres 52. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

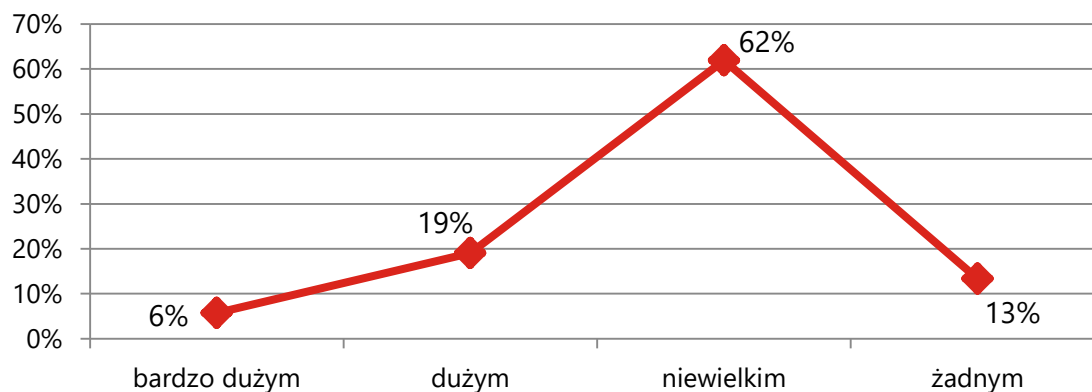
2.9. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Dla potrzeb Diagnozy wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby z niepełnosprawnościami dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnościami tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Według danych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w grudniu 2018 roku w Polsce było 2,5 mln osób, pobierających świadczenia emerytalno-rentowe i/lub ubezpieczonych przez płatników składek, które posiadały orzeczenie o niepełnosprawności (wydane przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności) lub orzeczenie o niezdolności do pracy (wydane przez ZUS). Pod względem płci w badanej zbiorowości osób z orzeczeniem nieznacznie przeważali mężczyźni, którzy stanowili 55,4%. Biorąc pod uwagę wiek w zbiorze osób z niepełnosprawnościami lub niezdolnych do pracy najczęściej byli to mężczyźni w wieku 63 lat. Najwięcej kobiet z orzeczeniem o niepełnosprawności lub niezdolności do pracy było w wieku 59 lat, 58 lat oraz 60 lat. Najwyższa wartość wskaźnika liczby osób z orzeczeniem na 10 tys. ludności wystąpiła w województwie lubuskim (933), zaś najmniej w województwie opolskim (466)³⁹.

³⁹ Osoby niepełnosprawne w 2018 roku, GUS.

Kolejne pytanie zadane respondentom poświęcone zostało osobom z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy mieli ocenić stopień dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do tych osób. Największa część ankietowanych przyznała, że stopień dostosowania jest niewielki (62%). Przeciwnego zdania było 25% respondentów, z czego 19% przyznało, że infrastruktura techniczna jest dobrze przystosowana, a zdaniem 6% bardzo dobrze. 13% respondentów twierdzi, że nie jest ona w ogóle dostosowana.

Wykres 53. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób niepełnosprawnych tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?

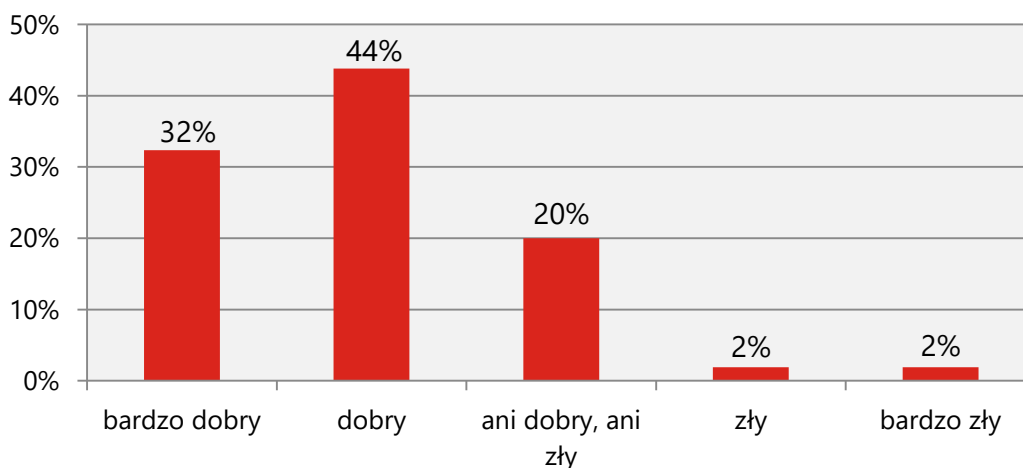
2.10. ZDROWIE

Definicja zdrowia psychicznego Światowej Organizacji Zdrowia to: „stan dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w codziennym życiu, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty”. Najnowszy raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) i Komisji Europejskiej pt. „Health at a Glance: Europe 2018” wskazuje, że ponad jedna na sześć osób w krajach UE (17,3%) miała problem ze zdrowiem psychicznym w 2016 roku, czyli około 84 mln mieszkańców Unii zmagало się z zaburzeniami psychicznymi takimi jak depresja, zaburzenia lękowe oraz zaburzenia związane z używaniem alkoholu i narkotyków. Z raportu wynika, że aż 25 milionów Europejczyków (5,4% populacji) cierpiało na stany lękowe, 21 mln (4,5%) miało depresję lub stany depresyjne, 11 mln (2,4%)

zmagają się z uzależnieniem od alkoholu i/ lub narkotyków, ok. 1,5 mln (0,3%) ludzi miało zaburzenia ze spectrum schizofrenii. Ciężkie choroby psychiczne, takie jak zaburzenia afektywne dwubiegunowe, dotyczyły prawie 5 mln ludzie (1% populacji)⁴⁰.

W pierwszej kolejności badani mieli ocenić swój stan zdrowia psychicznego. Większość mieszkańców oceniła go jako dobry (44%) oraz bardzo dobry (32%), natomiast co piąty badany uważa, że nie jest on ani dobry ani zły (20%). Źle swój stan zdrowia psychicznego ocenia 2% ankietowanych, a kolejne 2% badanych mieszkańców wskazało, że jest on bardzo zły.

Wykres 54. Jak ocenia Pan/i stan swojego zdrowia psychicznego?

W kolejnym pytaniu badani mieli określić, czy w przeciągu co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u nich wymienione stany. Z poniżej tabeli wynika, że:

- 46% doświadczyło obniżenia nastroju (48 osób);
- 38% doświadczyło osłabienia koncentracji i uwagi (40 osób);
- 37% miało niską samoocenę i małą wiarę w siebie (39 osób);
- 42% doświadczyło zaburzeń snu (44 osoby);
- 25% utraciło zainteresowanie i zdolności do radowania się (26 osób);
- 30% doznało poczucia winy i małej wartości (32 osoby);
- 18% miało zmniejszony apetyt (19 osób);
- 3% miało myśli lub czyny samobójcze (3 osoby);
- 27% miało pesymistyczne, czarne wizje przyszłości (28 osób).

⁴⁰ Zdrowie psychiczne w Unii Europejskiej, Warszawa 2019.

Tabela 37. Czy w ciągu ostatniego roku przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Pana/i takie stany jak:

	TAK		NIE	
	% odp.	Liczba odp.	% odp.	Liczba odp.
Obniżenie nastroju	46%	48	54%	57
Utrata zainteresowań i zdolności do radowania się	25%	26	75%	79
Osłabienie koncentracji i uwagi	38%	40	62%	65
Niska samoocena i mała wiara w siebie	37%	39	63%	66
Poczucie winy i małej wartości	30%	32	70%	73
Pesymistyczne, czarne wizje przyszłości	27%	28	73%	77
Myśli lub czyny samobójcze	3%	3	97%	102
Zaburzenia snu	42%	44	58%	61
Zmniejszony apetyt	18%	19	82%	86

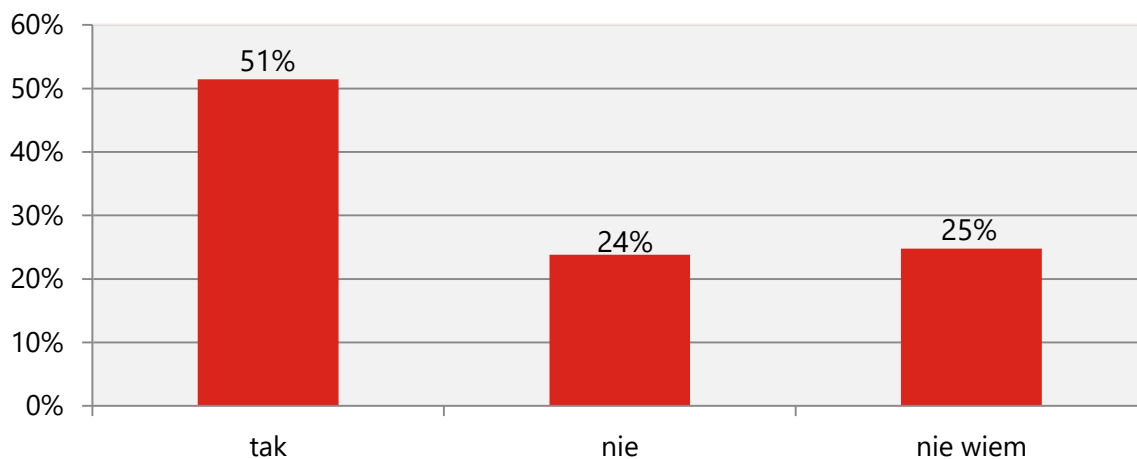
2.11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Według badań CBOS „Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością” z 2018 roku wskaźniki poczucia bezpieczeństwa uległy nieznacznemu pogorszeniu, ale nadal zdecydowana większość Polaków uważa, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie. Większość badanych nie obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa, jednak połowa wyraża obawę o bezpieczeństwo członków swojej rodziny. Co piąty badany deklaruje, że w ciągu ostatnich pięciu lat padła ofiarą jakiegoś przestępstwa. Odsetki osób, które doświadczyły kradzieży, włamania, pobicia, napaści lub innego przestępstwa, są niemal takie same jak w 2017 roku⁴¹.

⁴¹ Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością, CBOS 2018.

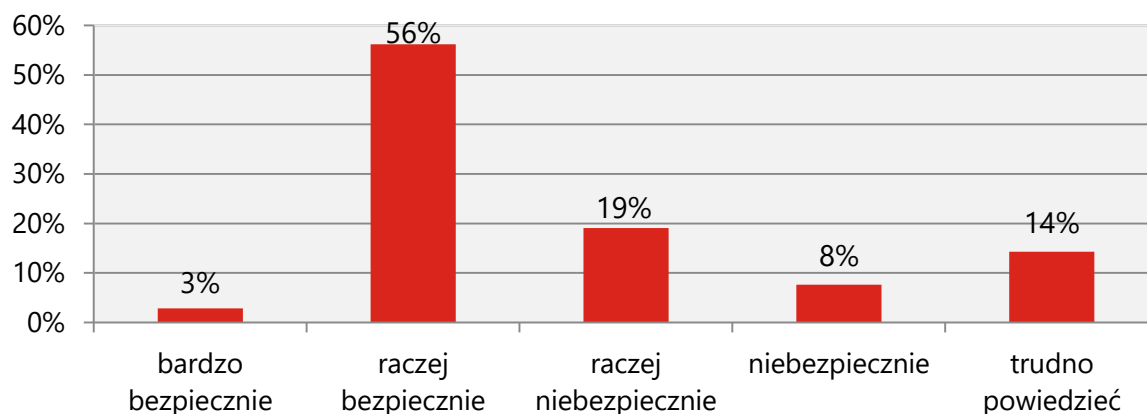
W pierwszej kolejności zapytaliśmy mieszkańców gminy Wysoka o to, czy oceniają swoją okolicę jako bezpieczną. Twierdzącej odpowiedzi na to pytanie udzieliło 51% osób, a negatywnej – 24%. Co czwarty mieszkaniec miał trudności w odpowiedzi na to pytanie (25%).

Wykres 55. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?

W ostatnim pytaniu mieszkańcy gminy Wysoka mieli określić, czy czują się bezpiecznie spacerując po zmroku w swojej okolicy. Materiał badawczy pokazuje, że większość osób czuje się raczej bezpiecznie (56%), natomiast blisko co piąty badany mieszkaniec uważa, że po zmroku jest raczej niebezpiecznie (19%). 3% ankietowanych odpowiedziało, że czuje się bardzo bezpiecznie, 8% uważa, że w ich okolicy jest niebezpiecznie, natomiast 14% badanych miało trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 56. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?

IV. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE WYSOKA

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiej, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych w 2022 roku, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowanych działań interwencyjnych. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT⁴².

1. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

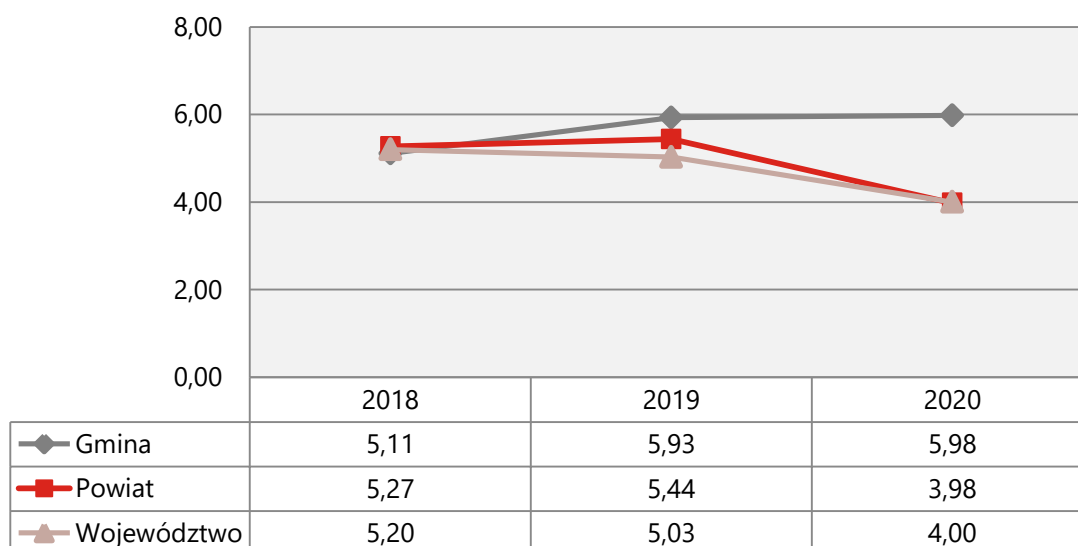
Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

⁴² Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Analiza obszaru jakim jest wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej została rozpoczęta od przedstawienia wskaźnika dotyczącego małżeństw mieszkańców gminy Wysoka, w porównaniu do wartości w całym województwie wielkopolskim oraz powiecie pilskim. Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba małżeństw na 1000 ludności systematycznie się zwiększała jedynie na terenie gminy. Zarówno w powiecie pilskim jak i województwie wielkopolskim wskaźnik ten uległ zmniejszeniu. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 57. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Wysoka w porównaniu do powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2020 roku przyznano łącznie 160 świadczeń rodzinom posiadającym jedno dziecko, 900 świadczeń rodzinom z dwójką dzieci, 1 622 świadczenia rodzinom z trójką dzieci oraz 2 990 świadczeń rodzinom z czwórką lub większą liczbą dzieci. Szczegółowe dane w zakresie liczby przyznanych świadczeń niepieniężnych oraz pieniężnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku

<i>liczba dzieci</i>	<i>ogółem</i>	<i>świadczenia pieniężne</i>	<i>świadczenia niepieniężne</i>
jedno dziecko	160	51	109
dwoje dzieci	900	58	842
troje dzieci	1 622	29	1 593
czworo i więcej dzieci	2 990	55	2 935

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

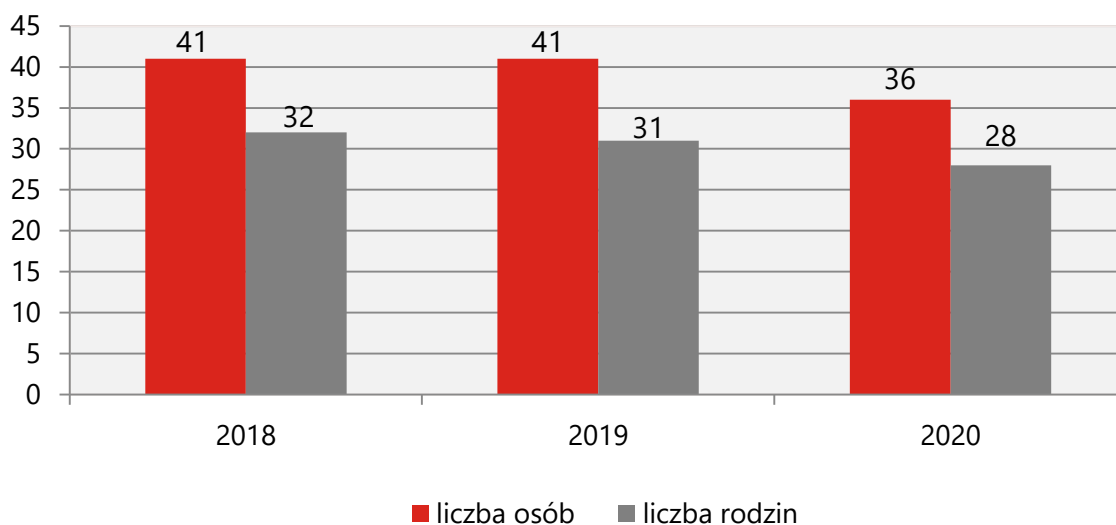
Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia

wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. W 2020 roku mieszkańcom gminy Wysoka wypłacono 14 398 świadczeń na łączną kwotę 7 168 073,37 zł.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start” przysługującego w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. W 2020 roku świadczenie „Dobry start” wypłacono 845 osobom i przeznaczono na ten cel 253 500 zł.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni omawianych lat zauważalny jest spadek liczby rodzin korzystających z omawianego świadczenia, z kolei liczba beneficjentów utrzymywała się na stałym poziomie w latach 2018-2019, z kolei w 2020 roku uległa spadkowi.

Wykres 58. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018-2020

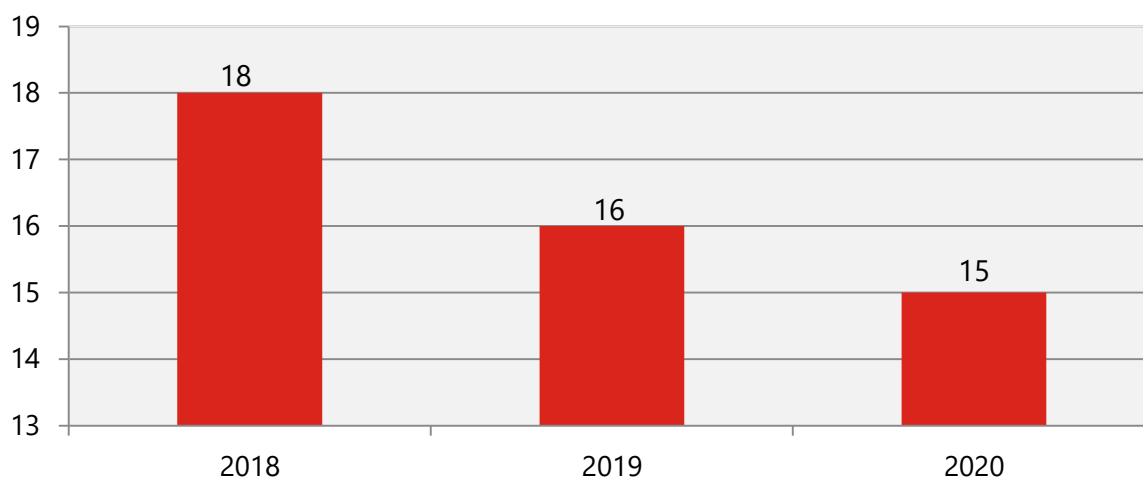
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 ROKU BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH JAKO POWÓD UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZNAJDOWAŁA SIĘ NA SIÓDMYM MIEJSCU POD WZGLĘDEM LICZBY RODZIN OTRZYMUJĄCYCH POMOC.

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ulegała systematycznemu spadkowi. Wśród rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2020 roku znajdowało się 5 rodzin niepełnych oraz 7 rodzin wielodzietny. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 59. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020

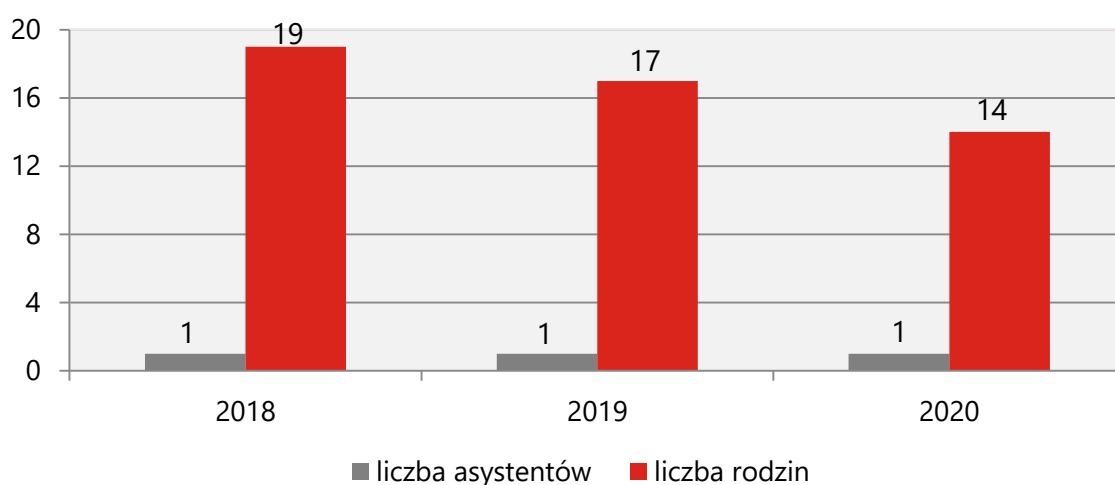

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiej realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2022 r. poz. 447). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wysokiej zatrudniony jest 1 asystent rodziny. W 2020 roku w ramach realizacji ustawowego zadania prowadził on pracę w 14 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni omawianych lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin korzystających z jego wsparcia w stosunku do 2018 roku uległa niewielkiemu zmniejszeniu.

Wykres 60. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W roku 2020 w gminie Wysoka nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

W ramach wspierania rodziny Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowe, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Posterunek Policji, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki ochrony zdrowia.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych (samotne rodzicielstwo),
- brak funkcjonujących rodzin wspierających.

2. WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

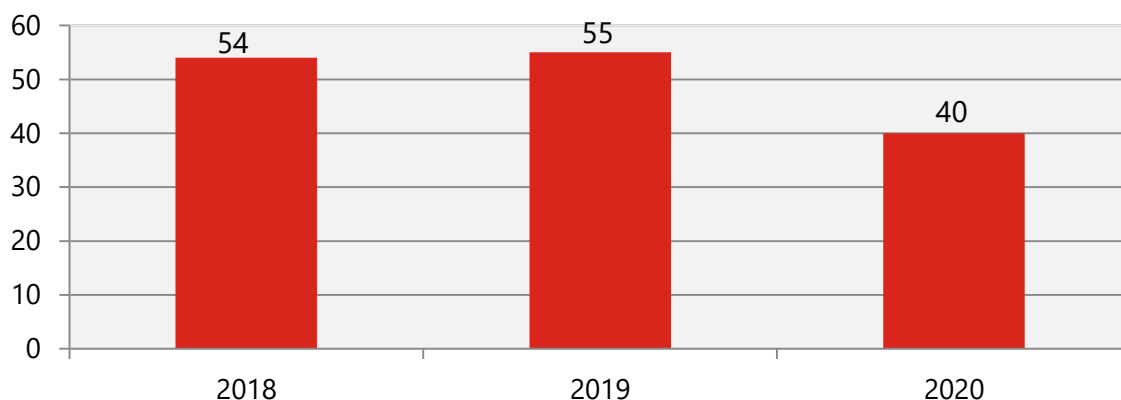

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2020 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 40. Na przestrzeni omawianych lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu uległa wahaniom.

Wykres 61. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ W 2020 ROKU JAKO POWÓD UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZNAJDOWAŁA SIĘ NA CZWARTYM MIEJSCU POD WZGLĘDEM LICZBY RODZIN, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020. W 2018 roku przyznano 349 świadczeń na łączną kwotę 55 062,00 zł, w 2019 roku liczba świadczeń wyniosła 367 na kwotę 68 593,00 zł, z kolei w 2020 roku przyznano 316 świadczeń na kwotę 68 205,00 zł. Na przestrzeni analizowanych lat, zarówno liczba przyznanych świadczeń oraz przeznaczona na ten cel kwota pieniężna ulegały wahaniom.

Tabela 39. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba świadczeń	349	367	316
kwota świadczeń (zł)	55 062,00	68 593,00	68 205,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2020 roku liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 674 świadczeń, w 2018 roku – 746, natomiast w 2019 roku – 678. Różnica pomiędzy 2018 rokiem, a 2020 rokiem kształtuje się zatem na poziomie 72 świadczeń.

Tabela 40 Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020.

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
liczba świadczeń	746	678	674
kwota świadczeń (zł)	117 751,00	128 493,00	145 476,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

W 2018 roku przyznano 1 017 świadczeń dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2019 roku – 1 021, natomiast w 2020 roku – 1 026. Na przestrzeni analizowanych lat obserwowane są wahania liczby zasiłków w tym zakresie oraz wzrost przeznaczanej na ten cel kwoty pieniężnej.

Tabela 41. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
liczba świadczeń	1 017	1 021	1 026
kwota świadczeń (zł)	160 911,00	193 634,00	221 452,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni lat 2018-2020 specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego

leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2020 roku w ramach tego zasiłku wypłacono 42 świadczenia, a więc o 84 mniej niż w 2019 roku oraz o 144 mniej niż w roku 2018.

Tabela 42. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2018-2020

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
liczba świadczeń	186	126	42
kwota świadczeń (zł)	98 048,00	78 120,00	25 565,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Osobom z niepełnosprawnością z terenu Gminy udzielone zostaje wsparcie między innymi w postaci zasiłków okresowych. W 2020 roku udzielono 4 zasiłki okresowe z tytułu niepełnosprawności na łączną kwotę 3 557 zł. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 43. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
liczba osób	9	4	4
kwota świadczeń (zł)	9 253	11 967	3 557

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie gminy Wysoka funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, który przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych. Liczba miejsc rzeczywistych wynosi 46. Misją DPS jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, społecznych i religijnych w formach i w zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb przebywających w nim mieszkańców, na poziomie obowiązującego standardu.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- stosunkowo wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności,
- niepełnosprawność jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej,
- trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnością ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych,
- względnie wysoki odsetek respondentów w opinii, których infrastruktura techniczna jest dostosowana dla osób z niepełnosprawnością jedynie w niewielkim stopniu.

3. ZDROWIE PSYCHICZNE

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian⁴³.

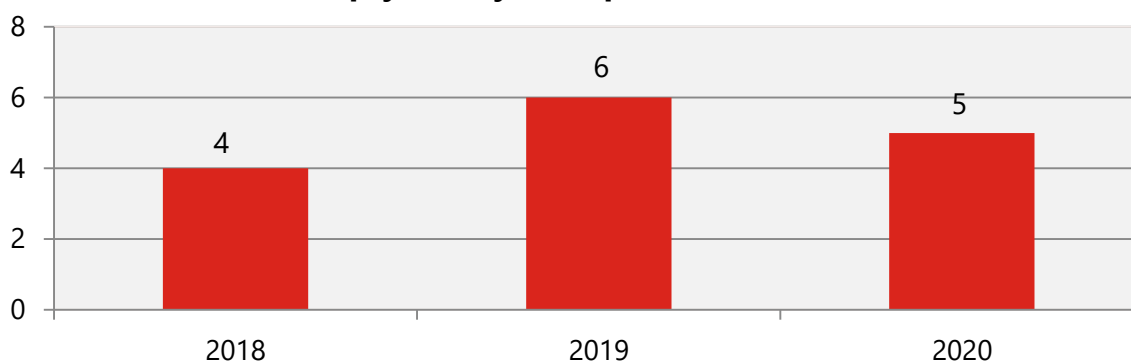
Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

⁴³ www.psychiatriapolska.pl

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

W 2020 roku w gminie Wysoka ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 5 mieszkańców. Na przestrzeni omawianych lat liczba osób korzystających z tego rodzaju wsparcia ulegała wahaniom.

Wykres 62. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2018-2020

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

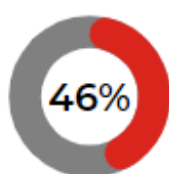
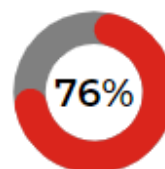
WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO

DOROŚLI MIESZKAŃCY GMINY

Odsetek dorosłych mieszkańców oceniających swój stan zdrowia psychicznego jako zły.

Odsetek dorosłych mieszkańców oceniających swój stan zdrowia psychicznego jako bardzo dobry i dobry.

Odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących obniżenie nastroju w okresie co najmniej 2 tygodni.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji oraz przeprowadzonych badań, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- stosunkowo wysoki odsetek badanych mieszkańców, którzy deklarują obniżenie nastroju w przeciągu co najmniej 2 tygodni,
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny⁴⁴. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z *Miejsko-Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Wysoka na rok 2021*, zatwierdzonym uchwałą Nr XXIX/188/2020 Rady Miasta i Gminy Wysoka.

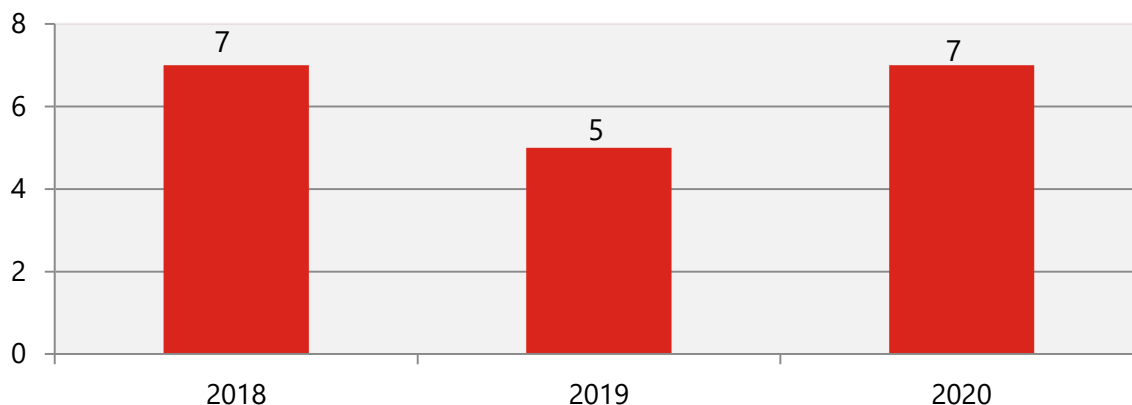
⁴⁴ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Wysoka mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku problemu uzależnienia.

W 2020 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 7 rodzin. Możemy zauważyć, że na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu ulegała wahaniom. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 63. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Wysokiej, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2020 roku Komisja liczyła 5 członków. W 2020 roku jej członkowie przeprowadzili rozmowy z 8 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 5 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 1 osoby uzależnionej od alkoholu oraz wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego również wobec 1 osoby. W stosunku do lat poprzednich odnotowany został spadek liczby osób uzależnionych oraz liczby członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy. W stosunku do 2018 roku znacznemu zmniejszeniu uległa liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zachowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia. Dane dotyczące działań MGKRPA w Wysokiej podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 44. Działania Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Wysokiej wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020

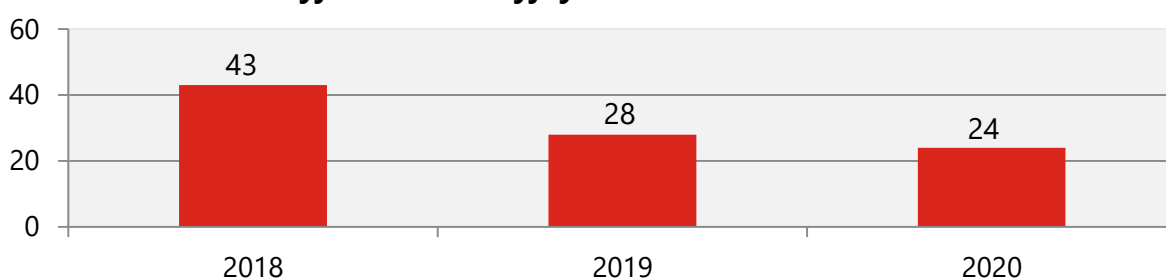
<i>wyszczególnienie</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	30	9	8
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	54	11	5
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	54	0	1
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	7	0	1

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie gminy Wysoka funkcjonuje Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin. Pomoc i wsparcie mogą uzyskać tam osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc.

W 2020 roku w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym udzielono porad 24 osobom z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że na przestrzeni lat 2018-2020 liczba osób zgłaszających się po poradę do Punktu, ulegała spadkowi. W 2018 roku udzielono porad łącznie 43 osobom uzależnionym, natomiast w 2019 – 28 osobom.

Wykres 64. Liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2020

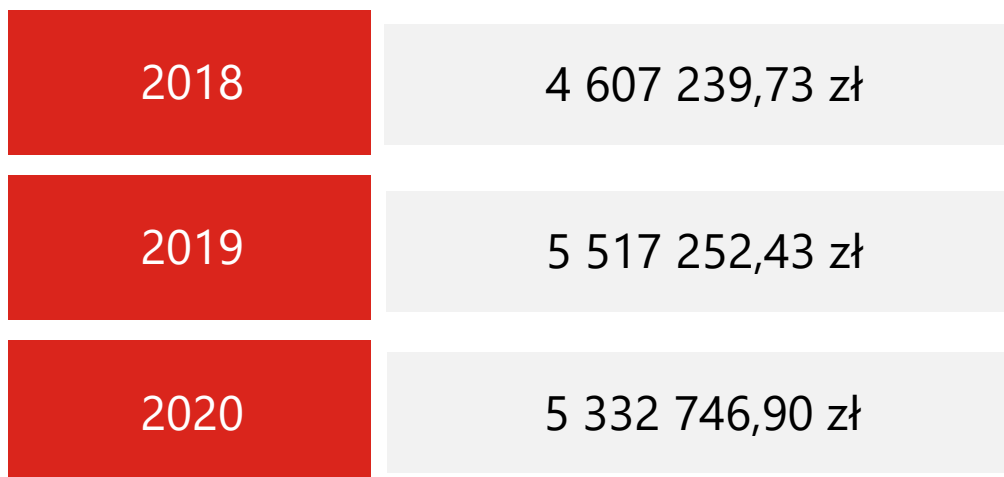
Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku na terenie gminy Wysoka nie przeprowadzono żadnych programów profilaktycznych, również tych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN. Należy wziąć pod uwagę, iż obecna sytuacja epidemiologiczna spowodowana pandemią COVID-19 miała niebagatelny wpływ na prowadzenie tego rodzaju działań. W latach poprzednich zrealizowane jednorazowe prelekcje, pogadanki oraz spektakle profilaktyczne.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Wysoka. W 2020 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 5 332 746,90 zł, w tym 2 128 218,16 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 383 603,93 zł o zawartości alkoholu od

4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 2 820 924,81 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. W stosunku do 2018 roku, łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu uległa zwiększeniu o 16%.

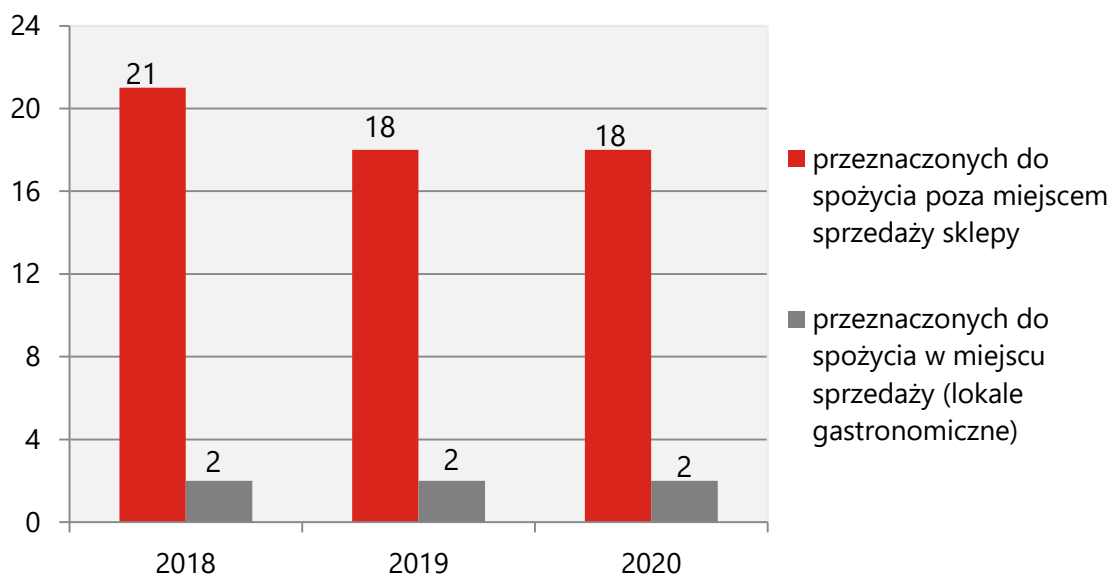
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Wysoka alkoholu w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku na terenie gminy Wysoka znajdowało się łącznie 20 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 18 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 2 przeznaczone do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lata 2018-2019 liczba sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu uległa spadkowi, z kolei w latach 2019-2020 utrzymywała się na stałym poziomie. Ponadto liczba lokali gastronomicznych wynosiła w tym okresie 2.

Wykres 65. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wysoka na przestrzeni lat 2018-2020

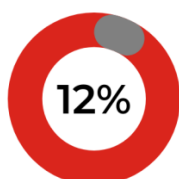

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

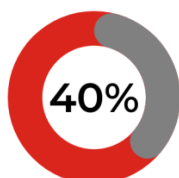
Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO

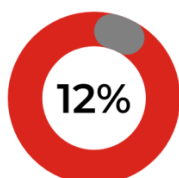
UCZNIOWIE

Odsetek uczniów, którzy sięgnęli po alkohol.

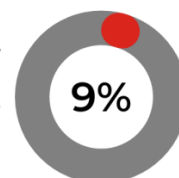

Odsetek uczniów uznających alkohol za łatwy do zdobycia.

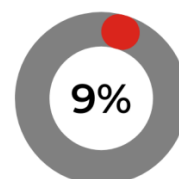

Odsetek uczniów, którzy palili e-papierosy.

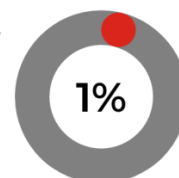
Odsetek uczniów, którzy pili alkohol więcej niż jednokrotnie.

Odsetek uczniów, którzy palili papierosy.

Odsetek uczniów deklarujących sięgnięcie kiedykolwiek po substancje psychoaktywne.

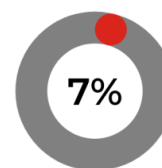

DOROŚLI MIESZKAŃCY

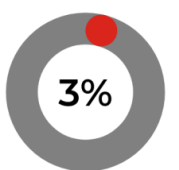
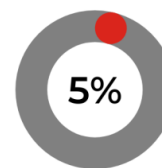
Odsetek dorosłych mieszkańców spożywających alkohol.

Odsetek dorosłych mieszkańców spożywających alkohol z dużą częstotliwością (codziennie lub kilka razy w tygodniu).

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy palili papierosy.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy palili e-papierosy.

Odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących sięgnięcie kiedykolwiek po substancje psychoaktywne.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- zagrożenie wzrostem liczby osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w związku z występowaniem pandemii COVID-19,
- wzrost wartości sprzedanego alkoholu,
- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu,
- dostępność do alkoholu i papierosów wśród młodych mieszkańców.

5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Wysoka zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorium sądowego.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Wysoka mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w przypadku doświadczania przemocy w rodzinie.

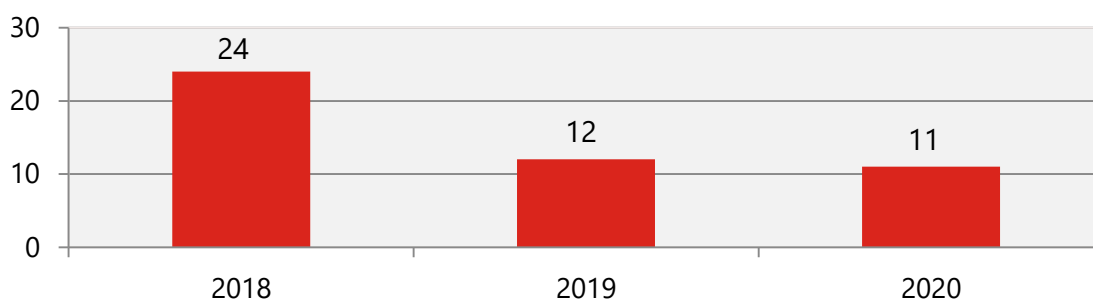
- **MIEJSKO-GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ**
- **ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE**
- **MIEJSKO-GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**
- **PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY DLA OSÓB Z PROBLEMEM ALKOHOLOWYM I ICH RODZIN**
- **PLACÓWKI OŚWIATOWE**

2020 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej z powodu przemocy w rodzinie nie skorzystała żadna rodzina, z kolei w latach 2018-2019 takiego wsparcia udzielono 1 rodzinie.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2020 roku procedurą „Niebieskie Karty” objęto 11 rodzin. Na przestrzeni omawianych lat liczba rodzin korzystających z tego rodzaju wsparcia ulegała spadkowi.

Wykres 66. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 11 rodzin. Ponadto w omawianym roku sporządzono 2 formularze „Niebieska Karta – A i C” oraz zakończono 6 spraw w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca:

- na przestrzeni omawianych lat zarówno liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę oraz liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A, C i D” ulegały spadkowi,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w stosunku do 2018 roku spadła o 68% (tj. 13 rodzin).

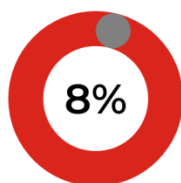
Tabela 45. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

L.P.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę	24	12	11
2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty – A”	5	5	2
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty – C”	20	12	2
4	liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty – D”	17	12	0
5	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	19	11	6

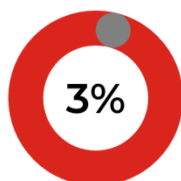
Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2018, 2019 i 2020 rok

WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO

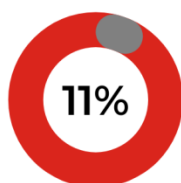
MIESZKAŃCY

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy doświadczyli przemocy w okresie 12 miesięcy.

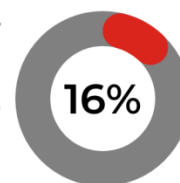
Odsetek dorosłych mieszkańców twierdzących, że w ich domu występuje problem przemocy.

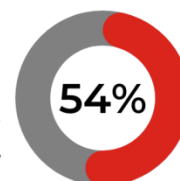
Odsetek dorosłych mieszkańców wykazujących brak wiedzy w temacie negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

UCZNIOWIE

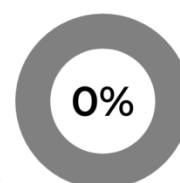
Odsetek uczniów deklarujących doświadczenie przemocy.

Odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy między uczniami.

Odsetek uczniów stwierdzających, że w ich domu członkowie rodziny stosują przemoc wobec nich.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- możliwość wystąpienia przemocy domowej w rodzinach z problemem uzależnień,
- ryzyko funkcjonowania w społeczeństwie zjawy milczenia, powodującej ukrywanie aktów przemocy domowej w społeczności lokalnej,
- stosunkowo wysoki odsetek dorosłych mieszkańców wskazujących brak wiedzy na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci,

- znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy pomiędzy uczniami.

6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

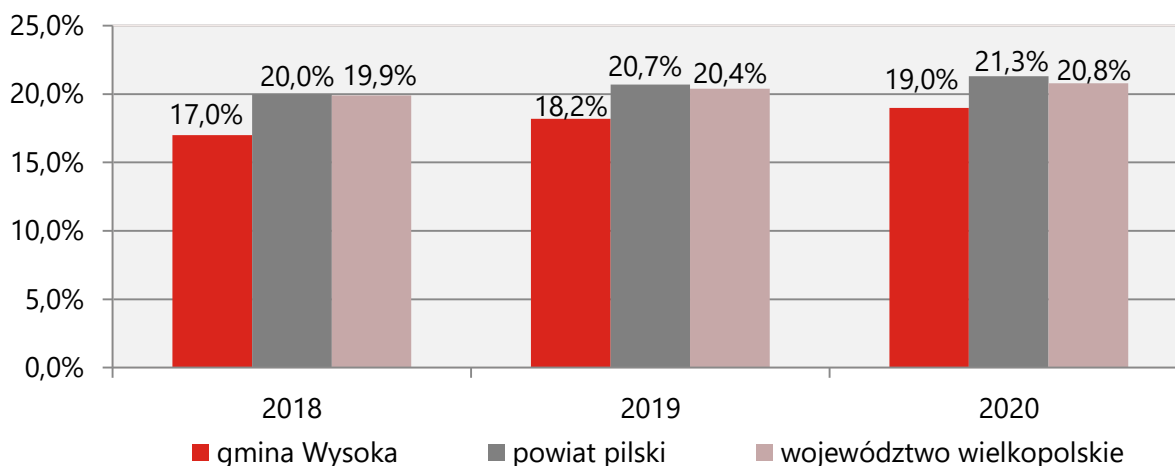
Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów.

Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Wysoka jest niższy względem województwa i powiatu. Na przestrzeni omawianych lat można zauważyć, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, powiecie i województwie systematycznie się zwiększał. Różnica między

2018 a 2020 rokiem w gminie Wysoka wynosi 2 pp., w powiecie pilskim – 1,3 pp., natomiast w województwie wielkopolskim – 0,9 pp.

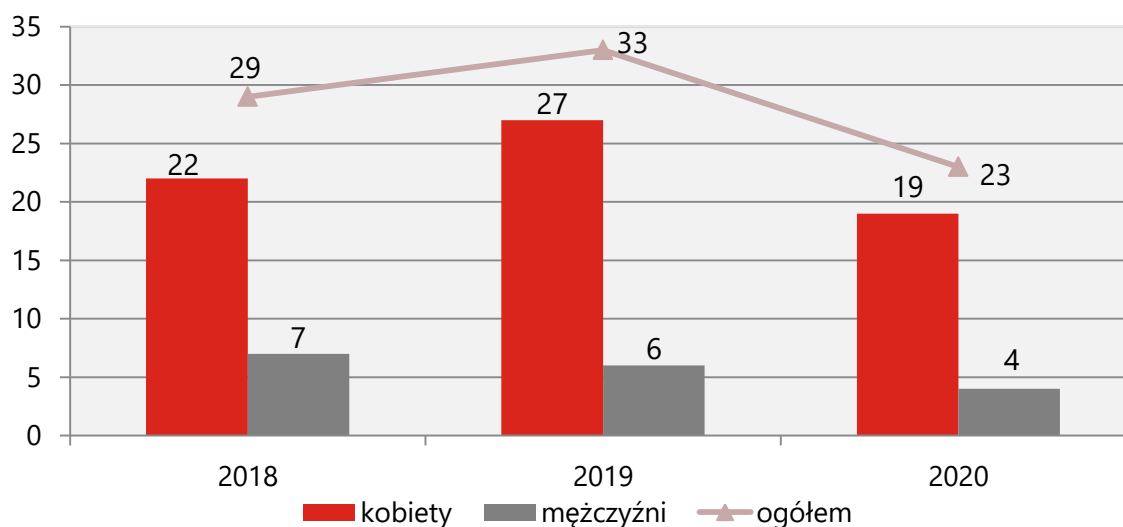
Wykres 67. Odsetek osób wieku poprodukcyjnym w gminie Wysoka, powiecie pilskim i województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 2018-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2020 roku 23. Większość stanowiły kobiety – było ich 19, natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn – 4. W stosunku do 2018 roku dostrzec można spadek liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 68. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020 w gminie Wysoka

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w DPS pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiej w 2020 roku poniósł odpłatność za pobyt 8 mieszkańców w DPS na łączną kwotę 203 887 zł, w 2019 roku za 6 osób na kwotę 200 386 zł, natomiast w 2018 roku również za 6 osób, ale na kwotę 189 087 zł. Z powyższych danych wynika, że w latach 2018-2019 liczba osób, za które Gmina poniosła odpłatność za pobyt w DPS utrzymywała się na stałym poziomie, z kolei w 2020 roku wzrosła o 2 beneficjentów.

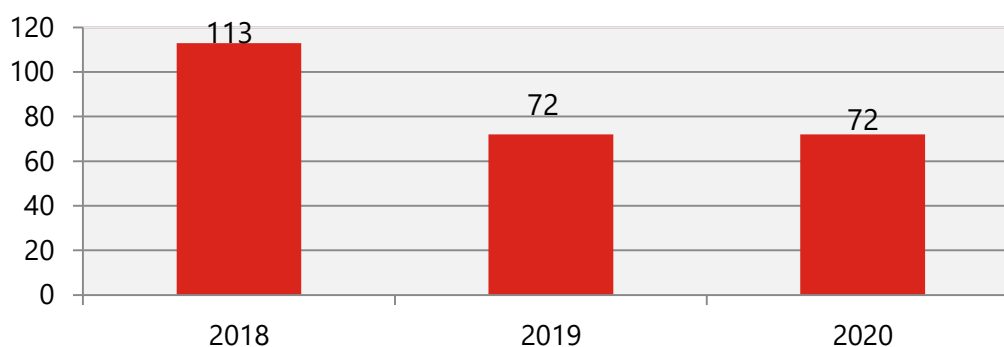
Tabela 46. Liczba osób oraz kwota świadczeń Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	6	6	8
kwota świadczeń (zł)	189 087	200 386	203 887

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku przyznano 72 świadczenia zasiłku pielęgnacyjnego mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat. W porównaniu do 2018 dostrzegalny jest spadek liczby przyznanych świadczeń w tym zakresie, który kształtuje się na poziomie 36%.

Wykres 69. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Gminy,
- stałe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze.

7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które

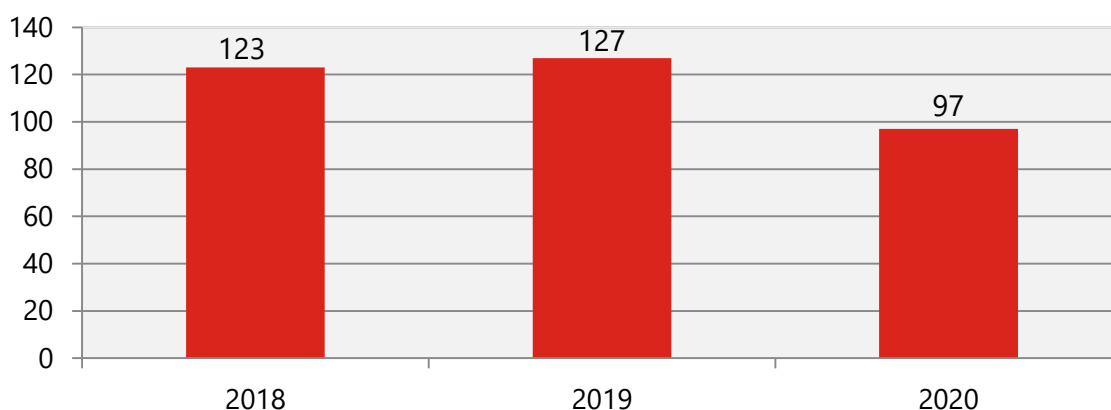
odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

BEZROBOCIE W 2020 ROKU JAKO POWÓD UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ ZNAJDOWAŁO SIĘ NA DRUGIM MIEJSCU POD WZGLĘDEM LICZBY RODZIN, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA.

W 2020 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 97. Na przestrzeni lat 2019-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tego powodu utrzymywała się na względnie stałym poziomie, natomiast w stosunku do 2018 roku zmniejszyła się o 21%.

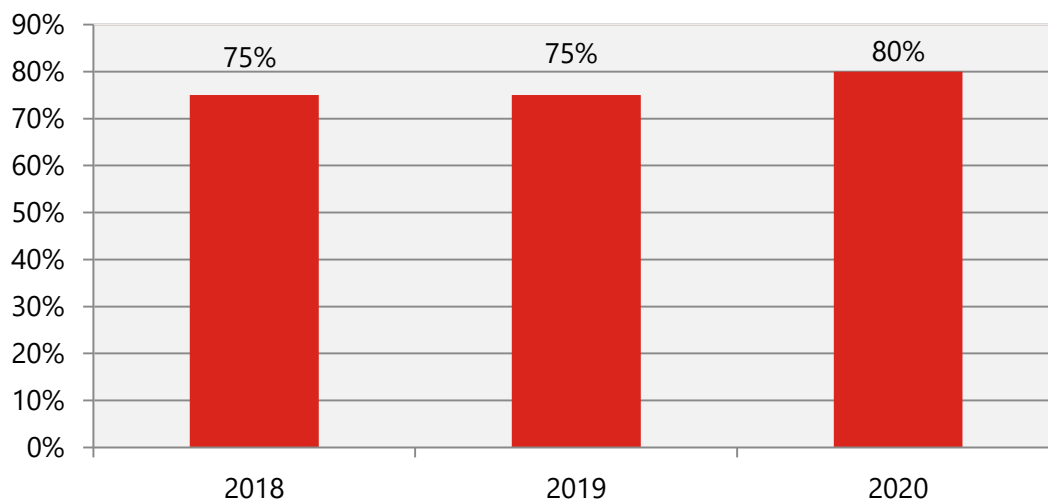
Wykres 70. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020 w gminie Wysoka

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2020 roku wyniósł on 80%, natomiast w latach 2018-2019 kształtował się na poziomie 75%. Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

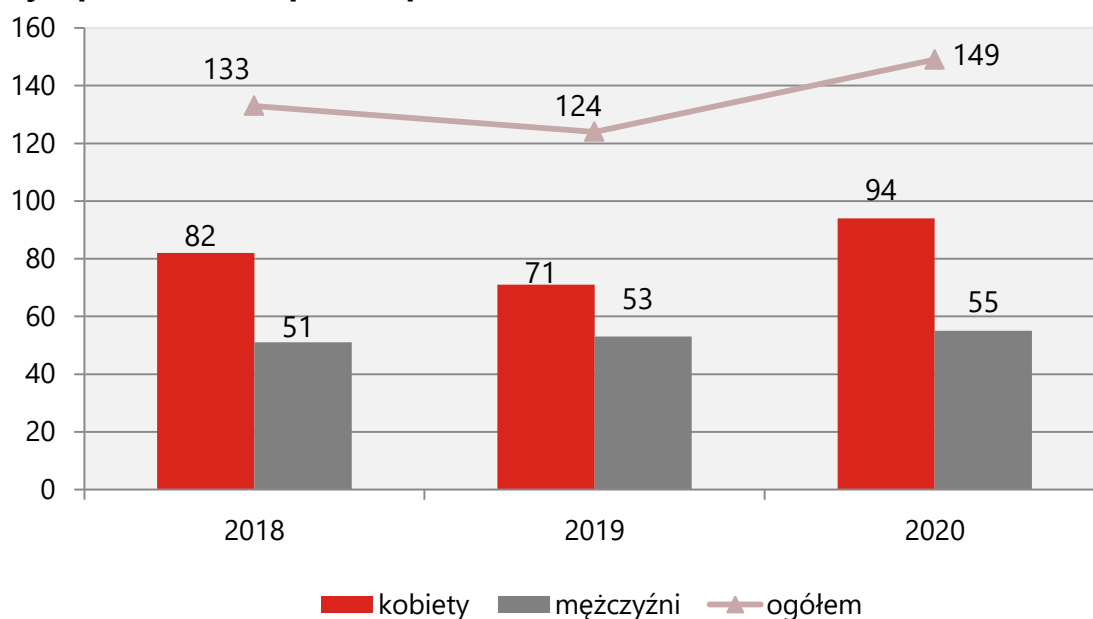
Wykres 71. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020 w gminie Wysoka

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Pod koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pile zarejestrowanych było łącznie 149 mieszkańców gminy Wysoka. Oznacza to wzrost w stosunku do 2018 roku o 12%. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – pozostających bez pracy kobiet w 2020 roku było 94 (63%), natomiast mężczyzn – 55 (37%). Szczegółowe dane prezentuje poniższy wykres.

Wykres 72. Mieszkańcy gminy Wysoka zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018–2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Wysoka w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy na przestrzeni lat 2018-2020. Pod koniec 2020 roku długotrwale bezrobotni stanowili 44% wszystkich mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP. W porównaniu do lat poprzednich udział osób długotrwale bezrobotnych wzrósł o 4,0 pp. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 47. Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Wysoka oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

<i>kategoria</i>	<i>31 grudnia 2018</i>		<i>31 grudnia 2019</i>		<i>31 grudnia 2020</i>	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
długotrwale bezrobotni	53	40	50	40	65	44

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że udział osób mających mniej niż 25 lat wzrósł w stosunku do roku poprzedniego o 8 pp., z kolei w porównaniu do 2018 utrzymywał się na stałym poziomie. Również udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Wysoka do 30 roku życia oraz powyżej 50 roku życia ulegał wahaniom. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 48. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Wysoka w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

<i>kategoria wiekowa</i>	<i>31 grudnia 2018</i>		<i>31 grudnia 2019</i>		<i>31 grudnia 2020</i>	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	22	17	11	9	25	17
do 30 roku życia	49	37	36	29	50	34
powyżej 50 roku życia	30	23	33	27	27	18

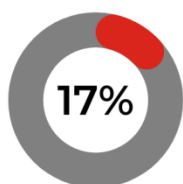
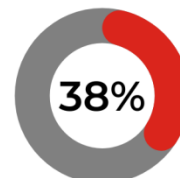
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO

Odsetek dorosłych mieszkańców oceniających znalezienie pracy jako trudne i bardzo trudne.

Odsetek dorosłych mieszkańców źle oceniających swoje szanse na rynku pracy w obrębie swojej Gminy.

Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których Gmina nie prowadzi żadnych form wsparcia dla osób bezrobotnych.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz wyników badań ankietowych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- bezrobocie jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej,
- ryzyko wykluczenia osób bezrobotnych, a także pojawienia się niekorzystnych następstw, spowodowanych długotrwałym pozostawaniem bez zatrudnienia (uzależnienia, zaburzenia psychiczne, ubóstwo),
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19,
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- stosunkowo duży odsetek badanych mieszkańców, którzy źle oceniają swoje szanse na rynku pracy,
- znaczny odsetek mieszkańców oceniających znalezienie pracy na terenie Gminy jako trudne albo bardzo trudne.

8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

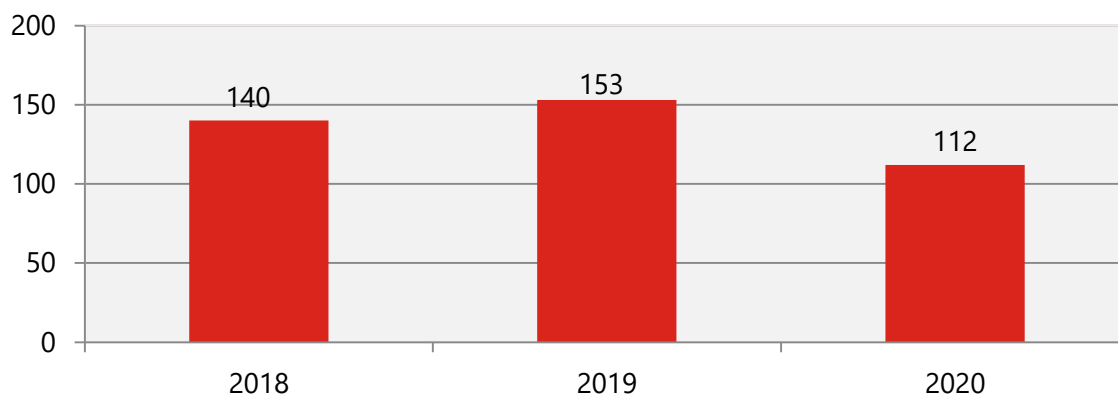
Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

**UBÓSTWO W 2020 ROKU JAKO POWÓD
UDZIELANIA POMOCY I WSPARCIA Z POMOCY
SPOŁECZNEJ ZNAJDOWAŁO SIĘ NA PIERWSZYM
MIEJSCU POD WZGLĘDEM LICZBY RODZIN,
KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA.**

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa ulegała na przestrzeni lat 2018-2020 wahaniom. W 2018 roku z tego powodu z pomocy skorzystało 140 rodzin, w 2019 roku – 153, natomiast w 2020 roku – 112 rodzin. W stosunku do 2018 roku oznacza to spadek o 20%, natomiast w porównaniu do 2019 roku o 27%.

Wykres 73. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Wysokiej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku zasiłki stałe pobierały 33 osoby na łączną kwotę 169 799 zł. Na przestrzeni analizowanych lat liczba zasiłków stałych uległa niewielkiemu zmniejszeniu. Liczba świadczeniobiorców zasiłków okresowych w 2020 roku kształtowała się na poziomie 64 osób. Oznacza to spadek w porównaniu do poprzednich lat. Na zasiłki okresowe w 2020 roku wydatkowano kwotę 79 256 zł. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2020 roku 69 osobom, czyli mniejszej liczbie osób niż w poprzednich latach. Kwota świadczeń zasiłku celowego w 2020 roku wyniosła 56 408 zł. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 49. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Wysoka

wyszczególnienie		2018	2019	2020
ZASIŁEK STAŁY	liczba osób	40	36	33
	kwota świadczeń	177 462	174 609	169 799
ZASIŁEK OKRESOWY	liczba osób	72	89	64
	kwota świadczeń	96 138	136 855	79 256
ZASIŁEK CELOWY	liczba osób	98	120	69
	kwota świadczeń	71 600	57 024	56 408

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysoka od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2020 roku świadczenie pieniężne udzielono 44 osobom, co oznacza spadek w stosunku do 2018 roku o 20%. Na przestrzeni omawianych lat świadczenia niepieniężne w postaci posiłku ulegały wahaniom, jednakże w 2020 roku zauważalny jest znaczny spadek w stosunku do roku poprzedniego, aż o 52%. Spadek liczby wydanych posiłków w szkołach dla uczniów jest związany ze stanem epidemiologicznym w kraju i zamknięciem szkół.

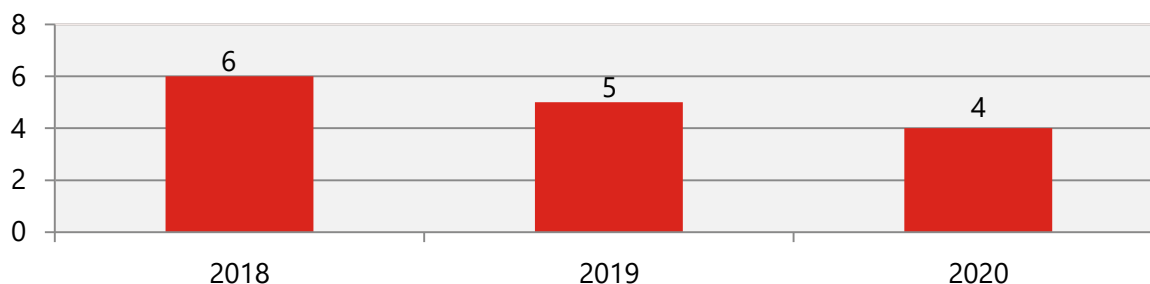
Tabela 50. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020 w gminie Wysoka

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
świadczenie pieniężne	55	50	44
świadczenie niepieniężne	132	198	96

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. W 2020 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymały 4 osoby. Na przestrzeni omawianych lat zauważalna jest tendencja spadkowa w tym zakresie.

Wykres 74. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Wysoka

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wysokiej osobom zagrożonym bezdomnością, bądź bezdomnym udziela pomocy w formie schronienia. W 2020 roku MGOPS udzielił schronienia 5 osobom na łączną kwotę 13 029 zł. W 2019 roku przyznano je również 3 osobom, jednak na mniejszą kwotę – 5 564 zł. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje tabela poniżej.

Tabela 51. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2018-2020

<i>wyszczególnienie</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
liczba osób	2	3	5
kwota świadczeń (zł)	7 072	5 564	13 029

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz wyników badań ankietowych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności,
- ubóstwo jako najczęstszy powód korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy.

9. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI

PODSTAWOWE INFORMACJE, SKALA PROBLEMU I DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH

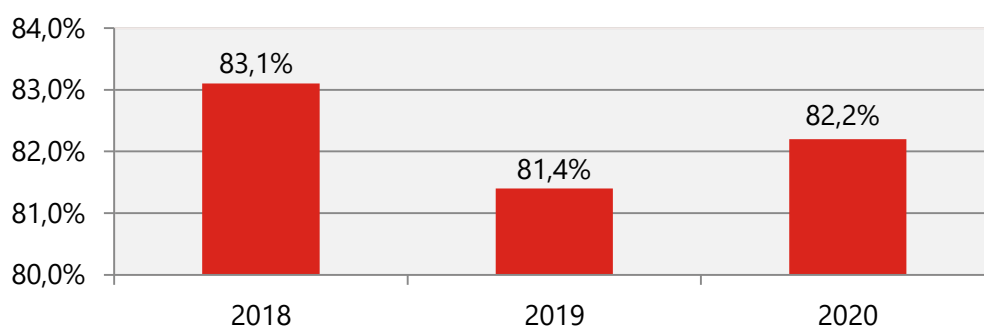

Z danych przekazanych przez Posterunek Policji w Wysokiej wynika, że w latach 2018-2021 na terenie Gminy najczęściej interwencji podejmowanych przez funkcjonariuszy Policji związanych było z przemocą (45 interwencji) oraz nadużywaniem alkoholu (70 interwencji). Mniej związanych było z zażywaniem narkotyków (6 interwencji). W omawianych latach zatrzymano również 5 pijanych kierowców oraz zabrano 10 praw jazdy.

W danym okresie przeprowadzono 8 spotkań z młodzieżą szkolną w ramach działań profilaktycznych.

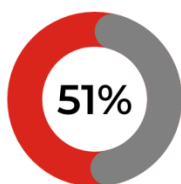
Rozpatrując kwestię wykrywalności przestępstw na terenie gminy Wysoka można zauważyć, że w 2020 roku wskaźnik ten był znacznie wyższy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa wielkopolskiego (76,0%) oraz całej Polski (73,3%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Gminie wyniósł 82,2%. Dane statystyczne pokazują, że w stosunku do 2018 roku uległ zmniejszeniu.

Wykres 75. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Wysoka w latach 2018-2020 (dane oszacowane na podstawie danych powiatowych)

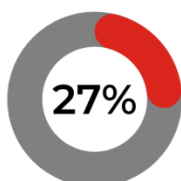
Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO

Odsetek dorosłych mieszkańców oceniających swoją okolicę jako bezpieczną.

Odsetek dorosłych mieszkańców oceniających swoją okolicę jako niebezpieczną.

Odsetek dorosłych mieszkańców oceniających spacer w swojej okolicy po zmroku jako niebezpieczne lub raczej niebezpieczne.

OBSZARY PROBLEMOWE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz wyników badań ankietowych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niska liczba podejmowanych działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- stosunkowo wysoki odsetek badanych mieszkańców, którzy oceniają swoją okolicę jako niebezpieczną,
- względnie wysoka liczba mieszkańców, którzy oceniają spacer w swojej okolicy po zmroku jako niebezpieczne lub raczej niebezpieczne.

10. ANALIZA SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY

- Dodatni przyrost naturalny na przestrzeni ostatnich dwóch lat.
- Wzrost liczby małżeństw na 1000 ludności.
- Funkcjonowanie na terenie Gminy jednego dużego oraz kilku średnich przedsiębiorstw.
- Funkcjonowanie Ośrodka Upowszechniania Kultury w Wysokiej oraz Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Wysoka im. Antoniego Bederskiego.
- Dostępność szkół podstawowych na terenie Gminy.
- Funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych o profilu działalności skierowanej na pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych.
- Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej.
- Spadek zapotrzebowania na zasiłki pielęgnacyjne.
- Spadek liczby osób długotrwale pobierających świadczenie.
- Spadek wskaźnika deprivacji lokalnej.
- Spadek liczby rodzin i osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego.
- Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i doznających przemocy w rodzinie dzięki funkcjonowaniu Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin.

SŁABE STRONY

- Spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON.
- Znaczny wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat.
- Wysoka stopa bezrobocia na poziomie powiatu.
- Spadek liczby uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności.
- Brak rodzin wspierających.
- Dostęp do alkoholu i papierosów wśród dzieci i młodzieży.
- Problem spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.
- Stosunkowo wysoki odsetek uczniów spożywających alkohol, palących papierosy i e-papierosy.
- Wysoki odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy między uczniami.
- Stosunkowo wysoki odsetek mieszkańców deklarujący znajomość kogoś w swoim otoczeniu dotkniętego problemem przemocy w rodzinie.
- Znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.
- Negatywnie oceniany lokalny rynek pracy w Gminie przez dorosłych mieszkańców.
- Względnie niska liczba działań profilaktycznych prowadzonych przez Policję w ostatnich latach.

- Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawności, bezrobocia oraz ubóstwa.
- Brak rodzin, które korzystają z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie.
- Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
- Spadek liczby osób bezrobotnych.
- Funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych.
- Spadek liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
- Spadek liczby rodzin wobec, których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”.
- Brak problemu zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów oraz bardzo niski odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących ich zażywanie.
- Stosunkowo niska liczba stwierdzonych przestępstw na terenie Gminy w ostatnich latach.

SZANSE

- Rozwój gospodarczy Gminy.
- Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
- Utworzenie nowych miejsc pracy.
- Aktywizacja społeczna mieszkańców, rozwój fizyczny i sportowy.
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
- Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
- Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
- Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
- Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
- Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.

ZAGROŻENIA

- Starzejące się społeczeństwo.
- Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
- Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
- Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
- Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
- Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
- Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
- Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
- Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
- Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
- Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

V. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Wysoka została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

Zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców, a także przeciwdziałanie problemom społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zagrożonych ubóstwem i marginalizacją.

Zagwarantowanie mieszkańcom Gminy warunków do rozwoju, działanie na rzecz aktywności lokalnej oraz prowadzenie działań prewencyjnych z zakresu wykluczenia społecznego i pozostałych problemów społecznych.

2. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania. Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

Cel strategiczny nr 1

- Wzmocnienie pozycji rodziny, a także wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich.

Cel strategiczny nr 2

- Usprawnienie systemu wspierającego funkcjonowanie seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

Cel strategiczny nr 3

- Zapewnienie dostępności do terapii oraz wsparcia dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.

Cel strategiczny nr 4

- Rozwinięcie systemu zapobiegania i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, przy jednoczesnym poszerzaniu dostępu do usług pomocowych dla osób doświadczających i stosujących przemoc.

Cel strategiczny nr 5

- Zmniejszenie skali bezrobocia, poprzez zbudowanie spójnego systemu wspierającego osoby borykające się z problemem długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia.

Cel strategiczny nr 6

- Doskonalenie systemu wsparcia osób potrzebujących, zagrożonych ubóstwem, bezdomnością i niedostosowaniem społecznym.

Cel strategiczny nr 7

- Poprawa dostępu do opieki psychologicznej i psychiatrycznej dla dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży.

CEL STRATEGICZNY 1

WZMOCNIENIE POZYCJI RODZINY, A TAKŻE WSPIERANIE RODZIN
W PRAWIDŁOWYM WYPEŁNIANIU FUNKCJI RODZIELSKICH.

Cel operacyjny nr 1		Udzielanie wsparcia rodzinom, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze. Pomoc w likwidowaniu dysfunkcji w rodzinach oraz ich przyczyn, a także zapewnienie możliwości nabycia lub rozwoju kompetencji rodzicielskich.		
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2022-2027	MGOPS	Budżet Miasta i Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	2022-2027	MGOPS, PCPR, Sąd	Budżet Miasta i Gminy
Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego i psychologicznego.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2022-2027	MGOPS, UMiG, PCPR	Budżet Miasta i Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Rok: 2022, 2024, 2026	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe	Budżet Miasta i Gminy
Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2022-2027	MGOPS	Budżet Miasta i Gminy

Cel operacyjny nr 2		Wspieranie rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży z terenu Gminy.		
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych.	2022-2027	MGOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Organizowanie różnego rodzaju działań i przedsięwzięć mających na celu integrację dzieci i młodzieży oraz rodzin.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	2022-2027	UMiG, MGOPS, BP, OUK, placówki oświatowe, NGO	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi.	2022-2027	MGOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	2022-2027	MGOPS, placówki oświatowe, BP, OUK, NGO	Budżet Gminy
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	2022-2027	UMiG, placówki oświatowe	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	2022-2027	UMiG, MGOPS	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY 2

**USPRAWNIENIE SYSTEMU WSPIERAJĄCEGO FUNKCJONOWANIE
SENIORÓW ORAZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI
W ŚRODOWISKU LOKALNYM.**

Cel operacyjny nr 1	Zagwarantowanie osobom w wieku senioralnym oraz z niepełnosprawnościami pełnego dostępu do usług społecznych.			
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Systematyczne dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób z niepełnosprawnością.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z niepełnosprawnością po obiektach infrastruktury gminnej.	2022-2027	UMiG, MGOPS	Budżet Miasta i Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z organizacjami pozarządowymi.	2022-2027	MGOPS, NGO, UMiG	Budżet Miasta i Gminy
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób starszych oraz z niepełnosprawnością poprzez realizację projektów socjalnych i programów skierowanych do tych osób.	Wzrost integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnością.	2022-2027	MGOPS, UMiG, OUK, BP, NGO	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnościami i seniorom.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i starszych.	2022-2027	MGOPS	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie miejsc w Domu Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	2022-2027	MGOPS	Budżet Miasta i Gminy

Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia.	2022-2027	MGOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa
Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych oraz z niepełnosprawnością.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym oraz z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich w codzienności.	2022-2027	MGOPS, UMiG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Miasta i Gminy
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi oraz z niepełnosprawnością (np. teleopieka, teleaniół itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób z niepełnosprawnością i starszych.	2022-2027	MGOPS, NGO	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa PFRON

Cel operacyjny nr 2

Umożliwienie seniorom pełnego udziału w życiu społecznym, a także zaspokajanie ich indywidualnych potrzeb.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	Rok: 2022, 2024, 2026	MGOPS, UMiG, PP, BP, OUK, NGO	Budżet Miasta i Gminy
Promowanie pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnościami i osób starszych w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	2022-2027	MGOPS, UMiG, OUK, BP, placówki oświatowe, NGO	Budżet Miasta i Gminy
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością, wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	2022-2027	MGOPS, UMiG, OUK, BP, NGO	Budżet Miasta i Gminy Fundusze Europejskie

CEL STRATEGICZNY 3

ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI DO TERAPII ORAZ WSPARCIA DLA OSÓB
UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ ICH RODZIN.

Cel operacyjny nr 1		Zwiększenie skuteczności i dostępności poradnictwa i leczenia osobom uzależnionym i współuzależnionym.		
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do dorosłych dzieci alkoholików (DDA) i osób współuzależnionych oraz rozwijanie działalności grupy AA.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA, NGO	Budżet Miasta i Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	2022-2027	MGOPS	Budżet Miasta i Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Wspieranie działań placówek leczenia odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	2022-2027	MGKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	2022-2027	MGKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych (m.in. pedagodzy, nauczyciele, wychowawcy, pracownicy socjalni, asystent rodziny, policjanci) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływać profilaktycznych.	2022-2027	MGKRPA, MGOPS, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Prowadzenie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców.				
Cel operacyjny nr 2				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, ORE, IPIŃ związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2022-2027	MGKRPA, MGOPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2022-2027	MGKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA	Budżet Miasta i Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	2022-2027	MGOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Rok: 2022, 2024, 2026	MGKRPA, MGOPS, UMiG	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie punktów sprzedaży napojów alkoholowych poprzez kontrolowane prowokacje, tj. „Tajemniczy Klient”.	Zwiększenie liczby osób pytających o dowód osobisty klientów.	Rok: 2022, 2024, 2026	MGKRPA, MGOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 3		Podnoszenie świadomości społecznej na temat konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych wśród mieszkańców.		
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	2022-2027	MGKRPA, MGOPS, UMiG, PP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta i Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	2022-2027	MGKRPA, MGOPS, UMiG, PP, NGO, OUK, BP	Budżet Miasta i Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: wczesnej inicjacji alkoholowej przez dzieci i młodzież, spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	2022-2027	MGKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY 4**ROZWIĘCIĘCIE SYSTEMU ZAPOBIEGANIA I PRZECIWDZIAŁANIA ZJAWISKU PRZEMOCY DOMOWEJ, PRZY JEDNOCZESNYM POSZERZANIU DOSTĘPU DO USŁUG POMOCOWYCH DLA OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH I STOSUJĄCYCH PRZEMOC.**

Cel operacyjny nr 1		Udzielanie interdyscyplinarnej pomocy rodzinom z problemem przemocy domowej.		
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA, PP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Budżet Miasta i Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Miasta i Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA, PP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udzielanie porad dla doznających i stosujących przemoc w rodzinie oraz zagrożonych przemocą w rodzinie.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin, w których występuje przemoc.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA, ZI	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 2

Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzebę reagowania w zaobserwowanych sytuacjach przemocowych oraz prowadzenie działalności profilaktyczno-edukacyjnej dotyczącej zjawiska przemocy, adresowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Rok: 2022, 2024, 2026	MGOPS, UMiG, MGKRPA, ZI, placówki oświatowe, PP	Budżet Miasta i Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	2022-2027	MGOPS, MGKRPA, ZI, PP, UMiG, placówki oświatowe	Budżet Miasta i Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	2022-2027	MGKRPA, ZI placówki oświatowe, PP	Budżet Miasta i Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY 5

ZMNIEJSZENIE SKALI BEZROBOCIA, POPRZEZ ZBUDOWANIE SPÓJNEGO SYSTEMU WSPIERAJĄCEGO OSOBY BORYKAJĄCE SIĘ Z PROBLEMEM DŁUGOTRWAŁEGO POZOSTAWANIA BEZ ZATRUDNIENIA.

Cel operacyjny nr 1		Wspieranie zatrudnienia i reintegracji osób bezrobotnych.		
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	2022-2027	MGOPS, PUP	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	2022-2027	MGOPS, PUP	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	2022-2027	MGOPS, PUP, UMiG	Budżet Miasta i Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	2022-2027	MGOPS, PUP	Budżet Miasta i Gminy

CEL STRATEGICZNY 6**DOSKONALENIE SYSTEMU WSPARCIA OSÓB POTRZEBUJĄCYCH,
ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM, BEZDOMNOŚCIĄ I NIEDOSTOSOWANIEM
SPOŁECZNYM.**

Cel operacyjny nr 1		Poprawa sytuacji życiowej osób i rodzin żyjących w niewystarczających warunkach materialnych i socjalnych oraz włączenie ich do społeczności lokalnej.		
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	2022-2027	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	2022-2027	MGOPS	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	2022-2027	MGOPS, placówki oświatowe, NGO	Budżet Miasta i Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY 7

POPRAWA DOSTĘPU DO OPIEKI PSYCHOLOGICZNEJ I PSYCHIATRYCZNEJ
DLA DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW ORAZ DZIECI I MŁODZIEŻY.

Cel operacyjny nr 1 Rozwój systemu pomocy i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zdrowia psychicznego.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej w odniesieniu do uwarunkowań związanych z pandemią COVID-19.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Rok: 2022, 2024, 2026	MGOPS, UMiG, NGO	Budżet Miasta i Gminy
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	2022-2027	MGOPS, UMiG	Budżet Miasta i Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	2022-2027	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe	Budżet Miasta i Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	2022-2027	MGOPS, placówki oświatowe, PPP	Budżet Miasta i Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	Rok: 2022, 2024, 2026	MGOPS, UMiG, placówki oświatowe	Budżet Miasta i Gminy

3. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie. Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Wysoka. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Wysoka. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Zawarte w dokumencie Strategii wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą musiały być w trakcie jej realizacji potwierdzone zapisami w uchwałach budżetowych na kolejne lata i wieloletnich prognozach finansowych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2019-2020, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. W prognozie na lata 2022-2026 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną. Dział 855 został pomniejszony o wartość świadczenia wychowawczego, w związku z przejściem realizacji tego zadania przez ZUS.

Tabela 52. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wysoka na lata 2022-2027

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	rodzina (dział 855)	ogółem
2019	171 212	1 168 280	9 665 601	11 005 093
2020	100 000	1 261 484	10 620 139	11 981 623
2021 (prognoza ⁴⁵)	102 500	1 293 021	3 397 982	4 793 503
2022	105 063	1 325 347	3 570 005	5 000 415
2023	107 689	1 358 480	3 659 255	5 125 424
2024	110 381	1 392 442	3 750 736	5 253 559
2025	113 141	1 427 253	3 844 505	5 384 899
2026	115 969	1 462 935	3 940 617	5 519 521
2027	118 869	1 499 508	4 039 133	5 657 510

Źródło: opracowanie własne

4. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

⁴⁵ Wartości za rok 2021 pochodzą z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok dla gminy Wysoka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 53. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miasta i Gminy Wysoka o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka na lata 2022-2027”.	II kwartał 2022 r.
Etap II	Koordynacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2022 r. – IV kwartał 2027 r.
Etap III	Monitoring Strategii.	Na koniec każdego roku w okresie od 2022 r. do 2027 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2028 r.

Źródło: opracowanie własne

5. SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą

spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik MGOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik MGOPS powinien uwzględnić nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami MGOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje, czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopolskie. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. MONITORING I EWALUACJA

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UMiG, Policji, PUP, ze sprawozdań MGOPS, MGKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi

bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez MGOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Wysoka do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 54. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (w 2020 roku)	Wartość docelowa (w 2031 roku)
1	Wzmocnienie pozycji rodziny, a także wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	14	do 20
		Liczba rodzin wspierających.	0	do 2
		Liczba placówek wsparcia dziennego.	0	1
		Liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	0	do 4
2	Usprawnienie systemu wspierającego funkcjonowanie seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.	Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	8	do 14
		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	19,0	19,0
		Liczba placówek wsparcia dziennego dla seniorów.	0	1
3	Zapewnienie dostępności do terapii oraz wsparcia dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.	Liczba osób uzależnionych objętych pomocą Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego	24	do 35
		Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych.	0	powyżej 100
		Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, ich rodzin, dorosłych członków rodziny z problemem alkoholowym.	0	1

4	Rozwinięcie systemu zapobiegania i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, przy jednoczesnym poszerzeniu dostępu do usług pomocowych dla osób doświadczających i stosujących przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	11	do 20
		Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.	6	do 15
		Liczba kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.	0	2
5	Zmniejszenie skali bezrobocia, poprzez zbudowanie spójnego systemu wspierającego osoby borykające się z problemem długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia.	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	80	poniżej 70
		Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	44	poniżej 35
		Udział bezrobotnych mieszkańców Gminy powyżej 30 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	34	poniżej 25
6	Doskonalenie systemu wsparcia osób potrzebujących, zagrożonych ubóstwem, bezdomnością i niedostosowaniem społecznym.	Liczba osób, którym udzielono schronienia.	5	do 10
		Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin otrzymujących pomoc.	112	poniżej 105

	Liczba uczestników zajęć/warsztatów profilaktycznych dot. zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży.	0	co najmniej 150
7	Poprawa dostępu do opieki psychologicznej i psychiatrycznej dla dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży.	Liczba działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	0 2
	Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	0	poniżej 5

Źródło: opracowanie własne

V. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wysoka jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Wysoka i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Wysoka, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości, natomiast Strategia jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze osiągnięcie założonych rezultatów.

VI. BIBLIOGRAFIA

1. Babbie E., *Badania społeczne w praktyce*.
2. CBOS, *Palenie papierosów*, Komunikat z badań 2019, Nr 104/2019.
3. <http://statystyka.policja.pl/>
4. <https://bdl.stat.gov.pl/>
5. <https://mapa.wyniki.edu.pl/>
6. <https://poradnik.ngo.pl/>
7. <https://www.gov.pl/web/rodzina/>
8. *Jak rozmawiać dzieckiem o alkoholu?*, Przewodnik dla rodziców, Trzymaj Pion.
9. Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.
10. Kmieciak-Jusięga K., *Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku lokalnym*, [w:] *Tradycje i perspektywy optymalizowania profilaktyki społecznej oraz resocjalizacji*, red. D. Kowalczyk, A. Szecówka, P. Kwiatkowski, Wrocław 2015.
11. Miedzik M., Godlewska-Szurkowa J., *Badania porównawcze oraz diagnoza skali występowania przemocy w rodzinie wśród osób dorosłych i dzieci, z podziałem na poszczególne formy przemocy wraz z opisem charakterystyki ofiar przemocy i sprawców. Raport cząstkowy, wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2014.
12. *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok*.
13. Oniszczyk J., *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*.
14. Pietrzak S., *Sukcesy i wyzwania w implementacji dobrej profilaktyki*, Świat Problemów.
15. *Poczucie bezpieczeństwa i zagrożenia przestępczością*, CBOS 2018.
16. Przewłocka J., *CAWI- specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju*.
17. *Raport Głównego Inspektora Sanitarnego: Nowe narkotyki w Polsce 2017-2018*, Państwowa Inspekcja Sanitarna, Warszawa.
18. *Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019*, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2018.

19. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów: Nastolatki 3.0, pod. red. Bochenek M., Lange R., NASK Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2019.
20. Rekomendacje do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2020 roku, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 2019.
21. Sierosławski J., Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną, raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku, Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, Warszawa 2020.
22. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok.
23. Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej za 2018, 2019 i 2020 rok.
24. Sytuacja kobiet i mężczyzn na rynku pracy w 2019 roku, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Wydział Analiz i Statystyk.
25. Szatur – Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
26. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych.
27. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
28. Włodarczyk E., Społeczne konsekwencje problemu alkoholowego w Polsce, *Pedagogika Społeczna* 2018, Nr 2 (68).
29. www.psychiatriapolska.pl.
30. Yaziji M., Doh J., Organizacje pozarządowe a korporacje.
31. Zachowania ryzykowne nastolatków, koncepcja: Jędrzejko Z. M, Sieroń B. R., Oficyna Wydawnicza ASPRA JR, Warszawa-Milanówek 2017.
32. Zgliczyński, W. S., Palenie tytoniu w Polsce, *Biuro Analiz Sejmowych* 2017, nr 14 (237).

VII. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Struktura próby badawczej.....	20
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Wysoka według klas wielkości (stan na koniec 2020 roku).....	27
Rysunek 3. Płeć:.....	42
Rysunek 4. Płeć:.....	69
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Wysoka alkoholu w latach 2018-2020.....	115
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego.....	141

2. SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	9
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Wysoka na przestrzeni lat 2018-2020	22
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2018-2020 (w procentach).....	23
Tabela 4. Rodzaje prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Wysoka (stan na koniec 2020 roku).....	26
Tabela 5. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Wysoka w porównaniu do powiatu pilskiego w 2020 roku	31
Tabela 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2018-2020 w gminie Wysoka.....	38
Tabela 7. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020 w gminie Wysoka.....	39
Tabela 8. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020 w gminie Wysoka	39
Tabela 9. Powody udzielania świadczeń w gminie Wysoka w 2020 roku	40
Tabela 10. W jakim wieku pierwszy raz spożyłeś/aś alkohol?	45
Tabela 11. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?.....	46

Tabela 12. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?	46
Tabela 13. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?	46
Tabela 14. W jaki sposób otrzymałeś/aś – zdobyłeś/aś alkohol?.....	47
Tabela 15. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś papierosy?	49
Tabela 16. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?	49
Tabela 17. W jakim wieku pierwszy raz paliłeś/aś e-papierosa?	50
Tabela 18. Jak często paliłeś/aś e-papierosy w ciągu ostatnich 30 dni?	51
Tabela 19. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?	57
Tabela 20. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś?	58
Tabela 21. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	63
Tabela 22. Czy miałeś/aś poważne problemy w związku z graniem w gry na pieniądze?	63
Tabela 23. Czy przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Ciebie takie stany jak:.....	64
Tabela 24. W jakim stopniu Twoje samopoczucie (ogólny nastrój) uległo zmianie w okresie pandemii COVID-19?	65
Tabela 25. Czy w okresie trwania pandemii COVID-19 (okres izolacji) częściej niż przedtem doznajesz, któryś z niżej wymienionych uczuć/zachowań?	65
Tabela 26. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych?	68
Tabela 27. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z urządzeń elektronicznych?	68
Tabela 28. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250 ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml)?.....	73
Tabela 29. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?	74
Tabela 30. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?	74
Tabela 31. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?.....	78
Tabela 32. Czy próbował/a Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?.....	78
Tabela 33. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?.....	84
Tabela 34. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?.....	84
Tabela 35. Gdzie doświadczył/a Pan/i przemocy?.....	85
Tabela 36. Jak często grałeś/aś lub obstawiałeś/aś gry na pieniądze w ciągu ostatnich 12 miesięcy?	89
Tabela 37. Czy w ciągu ostatniego roku przez okres co najmniej 2 tygodni utrzymywały się u Pana/i takie stany jak:.....	96

Tabela 38. Rodzaje świadczeń, z których korzystały poszczególne typy rodzin z dziećmi w 2020 roku	100
Tabela 39. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2018-2020	105
Tabela 40. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020..	106
Tabela 41. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2018-2020.....	106
Tabela 42. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2018-2020.....	107
Tabela 43. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2018-2020	107
Tabela 44. Działania Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Wysokiej wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020.....	113
Tabela 45. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020	121
Tabela 46. Liczba osób oraz kwota świadczeń Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020	125
Tabela 47. Liczba zarejestrowanych długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Wysoka oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020	129
Tabela 48. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Wysoka w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020.....	129
Tabela 49. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, okresowe i celowe na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Wysoka.....	132
Tabela 50. Liczba osób korzystających ze świadczenia pieniężnego i niepieniężnego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020 w gminie Wysoka	133
Tabela 51. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2018-2020.....	134
Tabela 52. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wysoka na lata 2022-2027	158
Tabela 53. Harmonogram wdrażania Strategii	159
Tabela 54. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	163

3. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Wysoka w latach 2018-2020	21
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Wysoka na przestrzeni lat 2018-2020	22
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie pilskim na przestrzeni lat 2018-2020 w porównaniu do województwa wielkopolskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)	24
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Wysoka w porównaniu do powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2018-2020	25
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Wysoka w latach 2018-2020.....	25
Wykres 6. Ludność gminy Wysoka według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2020 roku	28
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Wysoka w latach 2018-2020 (w procentach).....	28
Wykres 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Wysoka, powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego	29
Wykres 9. Liczba uczestników imprez kulturalnych na 1000 ludności w gminie Wysoka, powiecie pilskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2018-2020.....	30
Wykres 10. Kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wysokiej na przestrzeni lat 2018-2020.....	37
Wykres 11. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Wysoka w latach 2018-2020.....	37
Wykres 12. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Wysoka.....	38
Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w gminie Wysoka na przestrzeni lat 2018-2020	40
Wykres 14. Wiek:.....	43
Wykres 15. Klasa:	43
Wykres 16. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol?.....	45
Wykres 17. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić papierosy?.....	48
Wykres 18. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się palić e-papierosy (papierosy elektroniczne)?.....	50
Wykres 19. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)?.....	52

Wykres 20. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy w swojej miejscowości byłoby to:.....	52
Wykres 21. Jak oceniasz szkodliwość poniższych substancji dla zdrowia?.....	53
Wykres 22. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z zażywaniem alkoholu, narkotyków, dopalaczy i papierosów?.....	54
Wykres 23. Do kogo zwrócił(a)byś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, narkotykami lub dopalaczami?.....	55
Wykres 24. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?.....	57
Wykres 25. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?	58
Wykres 26. Czy w Twoim domu członkowie rodziny stosują przemoc?.....	59
Wykres 27. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest wg Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?.....	60
Wykres 28. Czy Twoim zdaniem prowadzone zajęcia profilaktyczne spełniają swoje zadanie?.....	61
Wykres 29. Czy zdarzyło Ci się grać w gry za pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)?.....	62
Wykres 30. Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych (komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier itp.)?.....	67
Wykres 31. Wiek:.....	70
Wykres 32. Wykształcenie:.....	70
Wykres 33. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?	71
Wykres 34. Stan cywilny:.....	71
Wykres 35. Miejsce zatrudnienia:.....	71
Wykres 36. Jak często spożywa Pan/i alkohol?.....	73
Wykres 37. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?	75
Wykres 38. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?.	75
Wykres 39. Jak często w ostatnich 12 miesiącach widział/a Pan/i na terenie gminy kobiety w ciąży spożywające alkohol?.....	76
Wykres 40. Jak często pali Pan/i papierosy (wyroby tytoniowe, z pominięciem e-papierosów)?.....	77
Wykres 41. Jak często pali Pan/i e-papierosy?.....	79
Wykres 42. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzania)?.....	80
Wykres 43. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?.....	81
Wykres 44. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?	82

Wykres 45. Jak często w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?	83
Wykres 46. Czy w Pana/i domu występuje problem przemocy?	85
Wykres 47. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?	86
Wykres 48. Jakie działania według Pana/i podejmuje gmina, aby ograniczyć popyt na zażywanie narkotyków lub dopalaczy?	88
Wykres 49. Czy Pana/i zdaniem znalezienie nowej pracy na terenie gminy jest:	91
Wykres 50. Jak ocenia Pan/i swoje szanse na rynku pracy?	91
Wykres 51. Czy gmina prowadzi jakieś formy wsparcia dla osób bezrobotnych?	92
Wykres 52. Z jakich form aktywizacji zawodowej proponowanej przez Urząd Pracy korzystał/a Pan/i do tej pory?	92
Wykres 53. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób niepełnosprawnych tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie?	94
Wykres 54. Jak ocenia Pan/i stan swojego zdrowia psychicznego?	95
Wykres 55. Czy ocenia Pan/i swoją okolicę jako bezpieczną?	97
Wykres 56. Czy czuje się Pan/i bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?	97
Wykres 57. Liczba małżeństw na 1000 ludności w gminie Wysoka w porównaniu do powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018-2020	99
Wykres 58. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2018-2020	101
Wykres 59. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020	102
Wykres 60. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny na przestrzeni lat 2018-2020	103
Wykres 61. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	105
Wykres 62. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2018-2020	109
Wykres 63. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na przestrzeni lat 2018-2020	112
Wykres 64. Liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2020	114
Wykres 65. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wysoka na przestrzeni lat 2018-2020	116
Wykres 66. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020	120

Wykres 67. Odsetek osób wieku poprodukcyjnym w gminie Wysoka, powiecie pilskim i województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 2018-2019	124
Wykres 68. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020 w gminie Wysoka	124
Wykres 69. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2018-2020 (liczba świadczeń)	125
Wykres 70. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020 w gminie Wysoka.....	127
Wykres 71. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2018-2020 w gminie Wysoka.....	128
Wykres 72. Mieszkańcy gminy Wysoka zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018–2020	128
Wykres 73. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Wysokiej	132
Wykres 74. Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2018-2020 w gminie Wysoka	133
Wykres 75. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Wysoka w latach 2018-2020.....	135